

ICT-monitor 2015 ICT-moni
2015 ICT-monitor ICT-monito
monitor 2015 burgers ICT-m

Digitale geletterdheid,
vaardigheden en inclusie

ICT-monitor burgers
Digitale geletterdheid, vaardigheden en inclusie

Studiedienst van de Vlaamse Regering

Oktober 2015

Samenstelling

Beleidsdomein Kanselarij en Bestuur
Studiedienst van de Vlaamse Regering

Marie-Anne Moreas

Verantwoordelijke uitgever

Josée Lemaître
Administrateur-generaal
Boudewijnlaan 30 bus 23
1000 Brussel

Depotnummer

D/2015/3241/291

<http://www.vlaanderen.be/svr>

Digitale geletterdheid, vaardigheden en inclusie

ICT-monitor burgers

Blikvangers

- In 2013 bezit meer dan 80% van de huishoudens een computer, internet en breedband. De belangrijkste redenen om af te zien van een internetaansluiting zijn: weinig gepercipieerd nut of interesse (46%); het gepercipieerde gebrek aan eigen vaardigheden (38%) en de kostprijs (materiaal: 19%; verbinding: 13%). Het belang van de redenen wijzigt sterk naargelang de doelgroep.
- Het aandeel van de personen die hoog en matig scoren voor ICT-vaardigheden neemt toe. Dat is vooral duidelijk voor de internetvaardigheden, waar ook het aandeel personen met weinig vaardigheden afneemt over de tijd. Voor de computervaardigheden is deze afname er niet.
- In 2013 heeft 20% van de Vlamingen ooit de veiligheidsinstellingen van internetbrowsers gewijzigd. Ongeveer een derde van de Vlamingen vindt zijn internetvaardigheden onvoldoende ontwikkeld om zijn persoonlijke data te beschermen of om de eigen computer te beveiligen tegen virus- of andere computerinfecties. Dit aandeel Vlamingen dat zich niet competent voelt, ligt ook een stuk hoger dan de overeenkomstige aandelen voor de EU28 of in onze buurlanden. De technische competenties en de computervaardigheden nemen minder sterk toe over de tijd dan het aandeel gebruikers van applicaties die een antwoord bieden op dagdagelijkse behoeften. Voor deze vaardigheden is er over het algemeen ook wat achterstand tegenover de buurlanden. De redenen die aan belang winnen om af te zien van een internetaansluiting zijn het gebrek aan vaardigheden en de bezorgdheid om de privacy of de veiligheid.
- De kans dat een persoon een internettoepassing gebruikt, neemt over het algemeen toe met de hoogte van de opleiding en het inkomen en daalt over het algemeen met de leeftijd. Het gebruik ligt over het algemeen ook lager bij de personen geboren in het buitenland. Wanneer het nut echter groter is voor een bepaalde groep dan voor de rest van de bevolking dan wordt deze algemene trend doorbroken.
- Het mobiel internetgebruik is sterk gestegen over de voorbije jaren, al blijft de penetratie lager dan in de buurlanden. Vier buurlanden doen het ook beter voor ICT-bezit en algemeen internetgebruik. Uit de vergelijking met de aandelen voor het gebruik in onze buurlanden kunnen we besluiten dat meer Vlaamse burgers nut kunnen halen uit de onlinemogelijkheden in het domein van informatie, probleemoplossing en voor de e-media. Vlaanderen kan zijn mannetje staan voor communicatie en voor enkele activiteiten zoals internetbankieren, een afspraak maken met een gezondheidsprofessional of voor de spelgerelateerde toepassingen.

Managementsamenvatting ICT-monitor

Contactpersoon

Marie-Anne Moreas, marianne.moreas@dar.vlaanderen.be; 02 553 51 37

Situering van de monitor

In het Vlaamse Regeerakkoord 2014-2019 wordt veel belang gehecht aan de opportuniteiten van de digitalisering op verschillende vlakken. De Studiedienst van de Vlaamse Regering wil via een reeks ICT-monitoren de digitale omgeving, relevant voor het Vlaamse beleid, in kaart brengen. Voorliggende monitor zoekt in op een veel aangehaalde doelstelling uit het Vlaamse Regeerakkoord 2014-2019: het stimuleren van de digitale geletterdheid en vaardigheden bij alle burgers of het minimaliseren van de digitale kloof. De indicatoren werden geselecteerd op basis van de betreffende indicatoren van de Europese Digitale Agenda en enkele recente studies van de Europese Commissie. De voorgestelde indicatoren werden gevalideerd door de stakeholders binnen de relevante administraties (zie verder).

Indicatoren

De indicatoren zijn opgedeeld in 4 hoofddomeinen. Mediageletterdheid veronderstelt **'toegang tot ICT'** en het **'algemeen gebruik'** er van. De individuele mediageletterdheid kan gedefinieerd worden vanuit de **'operationele vaardigheden'** om gebruik te maken van ICT, dan wel vanuit het **'effectieve gebruik in verschillende levensdomeinen'**. Elke hoofddomein start met een werkblad met de doelstelling of de streefwaarde vanuit het Vlaamse beleid; de verantwoording van het thema vanuit Europees en vanuit Vlaams standpunt en de verantwoording van de gebruikte doelgroepen.

Vervolgens wordt het hoofddomein opgedeeld in subdomeinen. Zo worden de gebruikte 'Toepassingen in het leven' opgedeeld in 'informatieverwerving', 'communicatie', 'inhoudscreatie', 'veiligheid', 'probleemoplossing' en 'ontspanning'. Elk subdomein start met een samenvatting waarin de betreffende indicatoren omschreven worden aan de hand van de vermelding van de concrete vragen uit de enquête, de definities en bijkomende opmerkingen. Hierna volgt een samenvattende tabel met de statistieken en de belangrijkste vaststellingen voor het subdomein. Vervolgens is er een meer diepgaande uitwerking met een beschrijving van de evolutie over de totale bevolking en over de doelgroepen. Het Vlaamse Gewest wordt gepositioneerd binnen de rest van de EU28, EU15 en tegenover de buurlanden.

Doelgroepen

SVR ging bij de stakeholders te rade welke doelgroepen het meest relevant geacht worden voor het Vlaamse beleid binnen de set van de Europees vooropgestelde doelgroepen. Voor huishoudens werd gekozen voor éénoudergezinnen en gezinnen met een laag inkomen. Deze kunnen vergeleken worden met het totaal van de gezinnen van personen tussen 16 en 74 jaar en met andere bevolkingsgroepen zoals het geheel van de gezinnen met of zonder kinderen en de gezinnen met een hoger inkomen. Voor de burgers van 16 tot 74 jaar werd gekozen voor volgende doelgroepen: ouderen (55-74 jaar), mensen met een lage opleiding, mensen uit gezinnen met een laag inkomen en mensen geboren in het buitenland (totaal of niet-EU). De statistieken voor deze doelgroepen kunnen vergeleken worden met de cijfers voor het geheel van de burgers van 16 tot 74 jaar of met bevolkingsgroepen die zich anders positioneren op de kenmerken leeftijd, opleiding, gezinsinkomen of herkomst. Op vraag van de stakeholders werden achteraan in deze monitor samenvattende tabellen met de statistieken voor deze doelgroepen opgenomen.

Stakeholders

Met de geïnteresseerde administraties voor mediageletterdheid en de digitale kloof vonden bilaterale overlegmomenten plaats, waar de indicatoren, de doelgroepen en de opmaak van de monitor werden besproken: An Van Cauwenberghe voor armoedebelief; Anne Delarue en Saar Verhoogen voor bestuurszaken; Caroline Uyttendaele, Johan Boucique, Simon Smessaert voor beleidsdomein media en Joost Bronselaer voor welzijn, volksgezondheid en gezin. De gevraagde wijzigingen werden uitgevoerd en de afgewerkte monitor werd opnieuw aan hen voorgelegd.

Bron

De cijfers zijn afkomstig van de enquête voor ICT- en internetgebruik van Eurostat bij huishoudens van 16- tot 74-jarigen. De Belgische data worden verzameld en verkregen via de Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium (ADS-SB).

Toegang tot ICT en bijbehorende drempels

In 2013 bezit meer dan 80% van de huishoudens een computer, internet en breedband. De kans op ICT-bezit is groter naargelang het inkomen stijgt en gezinnen met kinderen bezitten vaker deze ICT dan deze zonder kinderen. Eenoudergezinnen bezitten minder vaak deze ICT dan andere gezinnen met kinderen. De belangrijkste redenen om in 2013 af te zien van een internetaansluiting zijn een gebrek aan gepercipieerd nut of interesse (46%); het gepercipieerde gebrek aan de eigen vaardigheden (38%) en de kostprijs (materiaal: 19%; verbinding: 13%). De redenen die sterk aan belang winnen zijn het gebrek aan vaardigheden en de bezorgdheid om de privacy of de veiligheid. De belangrijkste reden verschilt naargelang de doelgroep. Huishoudens zonder kinderen en gezinnen met een laag inkomen vermelden vaker een gebrek aan interesse of vaardigheden. De kostprijs is belangrijk voor de laagste inkomens, maar wordt ook vernoemd bij de hogere inkomens. Voor gezinnen met kinderen en nog meer voor eenoudergezinnen is de kostprijs de belangrijkste drempel. Privacy en veiligheid zijn vaker een drempel bij de gezinnen met kinderen en bij de hogere inkomens. Computer- en internetbezit is sterker ingeburgerd in onze buurlanden.

Internetgebruik

Het Vlaamse Gewest bereikt in 2013 enkele doelstellingen voor 2015 van het Digitale scoreboard van de Europese Digitale Agenda (DA). Het aandeel burgers, minstens wekelijks online, is in 2013 83% (doel DA $\geq 75\%$), het aandeel niet-gebruikers 13% (doel DA $\leq 15\%$). Bij de ouderen (60%); bij de laag opgeleiden (64%) en bij de personen uit gezinnen met het laagste inkomen (62%) is het aandeel regelmatige gebruikers minstens 60% in 2013 (doelstelling DA tegen 2015). Het mobiel internetgebruik is sterk gestegen over de voorbije jaren. In 2013 gebruikte bijna een kwart van de Vlamingen in het voorbije kwartaal via de computer (laptop, tablet) het internet wanneer ze niet thuis of op het werk waren. In 2012 maakte 17% van de burgers met hun handheld toestel een internetconnectie via een mobiel gsm-netwerk (bv. GPRS, UMTS). De kans op internetgebruik (in het algemeen én mobiel) stijgt naarmate men jonger of hoger geschoold is en met het gezinsinkomen. Internetgebruik in het algemeen en mobiel internetgebruik via de computer is sterker ingeburgerd bij de in België dan bij de in het buitenland geboren burgers; een verschil dat niet geldt voor mobiel internetgebruik via een handheld toestel. Voor het algemeen internetgebruik in het voorbije jaar doen vier van onze buurlanden het beter; voor mobiel internetgebruik doen we het minder goed dan al onze buurlanden.

Operationele vaardigheden

Het aandeel van de personen die hoog en matig scoren voor ICT-vaardigheden neemt toe. Dat is vooral duidelijk voor de internetvaardigheden, waar ook het aandeel personen met weinig vaardigheden afneemt over de tijd. Voor de computervaardigheden is deze afname er niet. Ouderen (55-74 jaar), laaggeschoolden, groepen met een laag inkomen en mensen geboren in het buitenland, zijn ondervertegenwoordigd in de groep met 'hoge en medium' computervaardigheden. Voor jongeren (16-24 jaar), hooggeschoolden en mensen met een hoog gezinsinkomen geldt het omgekeerde. Voor de internetvaardigheden vinden we dezelfde verschillen als bij de computervaardigheden terug voor de leeftijd en de opleiding, maar de verschillen voor het inkomen en herkomst zijn minder uitgesproken. Luxemburg en Nederland doen het beter dan Vlaanderen voor zowel het aandeel burgers met hoge en medium computervaardigheden als voor het aandeel burgers met medium en hoge internetvaardigheden.

Toepassingen in het leven

Een steeds groter aandeel van de Vlamingen gaat online op zoek naar informatie, communiceert online, gebruikt applicaties die een antwoord bieden op dagdagelijkse behoeften en gebruikt het internet voor ontspanning. Voor technische competenties en de computervaardigheden is de toename over de tijd over het algemeen wat minder groot. In 2013 heeft 20% van de Vlamingen ooit de veiligheidsinstellingen van internetbrowsers gewijzigd. Ongeveer een derde van de Vlamingen vindt zijn internetvaardigheden onvoldoende ontwikkeld om zijn persoonlijke data te beschermen of om de eigen computer te beveiligen tegen virus- of andere computerinfecties. De kans dat een persoon een activiteit binnen een toepassingsgebied gebruikt, neemt over het algemeen toe met de hoogte van de opleiding en het inkomen en daalt over het algemeen met de leeftijd. Het gebruik ligt over het algemeen ook lager bij de personen geboren in het buitenland. Wanneer het nut echter groter is voor een bepaalde groep dan voor de rest van de bevolking dan wordt deze algemene trend doorbroken. Zo wordt het onlinetelefoneren en het gebruiken van videocalls meer gebruikt door de personen geboren in het buitenland. Online naar werk zoeken of solliciteren wordt door meer mensen met het laagste inkomen en door meer in het buitenland geboren mensen gebruikt dan in de complementaire groepen. 25-54 jarigen gebruiken vaker een toepassing dan de jongeren wanneer deze minder relevant is in de jongste leeftijdsgroep; o.a. informatie over de gezondheid zoeken of deelnemen aan professionele netwerken. Voor de attitudes omtrent veiligheid stellen we met enige verbazing vast dat zowel het aandeel personen dat zichzelf competent vindt als het aandeel dat zich niet competent vindt, stijgt met het opleidingsniveau en hoger is bij de personen geboren in België. Voor de leeftijd is het patroon wat anders: de kans dat men zich competent voelt daalt met de leeftijd, de kans dat men zich niet competent voelt is het grootst bij de groep van 25 tot 54 jaar.

Uit de vergelijking met onze buurlanden kunnen we afleiden dat relatief meer Vlaamse burgers nut zouden kunnen halen uit de onlinemogelijkheden in het domein van informatie, probleemoplossing en voor de e-media. Vlaanderen kan zijn mannetje staan voor communicatie en voor enkele activiteiten zoals internetbankieren, een afspraak maken met een gezondheidsprofessional of voor de spelgerelateerde toepassingen. Wat de technische competenties of computervaardigheden betreft, is er over het algemeen ook wat achterstand tegenover de buurlanden. Het aandeel Vlamingen dat zich niet competent voelt om de eigen data te beschermen of om computervirussen en -infecties te vermijden, ligt ook een stuk hoger dan de overeenkomstige aandelen in de EU of in onze buurlanden.

HUISHOUDENS 0	Inhoudstafel	
DIMENSIES	Ruimte	EU28, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest
	Tijd	2005-2013 tenzij anders vermeld
	Meeteenheid	(Huishoudens van) burgers van 16 tot 74 jaar
BRON	Eurostat (epp.eurostat.ec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium	
MEER INFORMATIE	http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/digital-agenda-scoreboard	

	Pagina	Deelindicatoren
BLIKVANGERS		
MANAGEMENTSAMENVATTING	1	
INHOUDSTAFEL	4	
METHODOLOGISCHE TOELICHTING		
A.	7	Keuze indicatoren
B.	8	Bron data
INDICATOREN		
OMGEVING		
A	9	Toegang tot ICT en bijbehorende drempels
A.1.	10	Toegang tot ICT
A.2.	17	Drempels voor internettoegang
		Beschikt men over een computer, internet- en breedbandaansluiting? Reden geen toegang tot het internet: 1. Internet is niet nodig omdat ik er geen interesse voor heb of het niet nuttig vind; 2. De vaardigheden ontbreken; 3. Het materiaal is te duur; 4. De verbindingkosten zoals abonnements- of telefoonkosten zijn te hoog; 5. Ik heb ergens anders toegang tot het internet; 6. Bezorgdheid om privacy of veiligheid.
B	27	Internetgebruik
B.1.	28	Algemeen internetgebruik
		Internetgebruik in het voorbije jaar; regelmatig internetgebruik (minstens 1 keer per week); frequent internetgebruik ((bijna) elke dag); nooit internetgebruik
B.2.	35	Mobiel internetgebruik
		Mobiel internetgebruik via de computer; Internettoegang via een handheld toestel via mobiel telefoonnetwerk
INDIVIDUELE COMPETENTIE		
C	43	Operationele vaardigheden
C.1.	45	Operationele vaardigheden
		Lage, medium en hoge computer- en internetvaardigheden

D**52 Toepassingen in het leven**

D.1.	54 Informatie	In het voorbije kwartaal online gezocht naar info over goederen of diensten; naar info over over gezondheid; kranten of tijdschriften gelezen of gedownload; wiki's geraadpleegd. In het voorbije jaar het internet gebruikt om info van de overheid te krijgen. Ooit bestanden of mappen gekopieerd of verplaatst.
D.2.	61 Communicatie	In het voorbije kwartaal e-mails verstuurd/ontvangen; via het internet getelefoneerd of video calls gedaan; eigen materiaal geupload; deelgenomen aan sociale netwerken; deelgenomen aan professionele netwerken. Ooit berichten gepost in chatrooms, nieuwsgroepen of onlinediscussiefora.
D.3.	68 Inhoudscreatie	In het voorbije kwartaal websites of blogs gecreëerd. Ooit tekst of andere informatie in een document gekopieerd, geknipt of geplakt; rekenkundige (basis)formules gebruikt in een rekenblad zoals bv. in Excel; met behulp van presentatiesoftware elektronische presentaties gemaakt; een webpagina gecreëerd; een computerprogramma geschreven in een gespecialiseerde programmeertaal.
D.4.	75 Veiligheid	Ooit de veiligheidsinstellingen van internetbrowsers gewijzigd. Personen die hun huidige internetvaardigheden voldoende dan wel onvoldoende vinden om hun persoonlijke data te beschermen; en om hun eigen computer te beveiligen tegen virus- of andere computerinfecties.
D.5.	82 Probleemoplossing	Oplossen van technische problemen: ooit nieuwe hardware zoals een printer of een modem geïnstalleerd; ooit een nieuw besturingssysteem geïnstalleerd of een oud besturingssysteem vervangen; ooit configuratieparameters van softwareapplicaties, behalve deze van internetbrowsers, gewijzigd of geverifieerd. In het voorbije kwartaal aan internetbankieren gedaan; goederen of diensten verkocht; via een website een afspraak gemaakt met een arts, een paramedicus of een andere gezondheidsspecialist; werk gezocht of gesolliciteerd; een onlinecursus gevolgd. In het voorbije jaar goederen of diensten voor privaat gebruik besteld/gekocht.
D.6.	91 Ontspanning	In het voorbije kwartaal spelletjes/afbeeldingen/muziek gespeeld of gedownload; 'networked' spelletjes met anderen gespeeld; naar de webradio geluisterd of naar webtelevisie gekeken; onlinediensten i.v.m. reizen of reisgerelateerde logies gebruikt.

DOELGROEPEN SAMENVATTEND

A.

98

99 Samenvatting: verschillen tussen types van huishoudens

B.

101 Samenvatting: verschillen tussen groepen van burgers

RESPONS

A.

106

107 Aantal huishoudens in het totaal en per doelgroep

B.

108 Aantal huishoudens in het totaal en per doelgroep bij de huishoudens zonder internetaansluiting

C.

109 Aantal burgers in het totaal en per doelgroep

AFKORTINGEN LANDEN

HUISHOUDENS 1

Keuze van de indicatoren

DIMENSIES

Ruimte EU28, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest

Tijd 2006-2013, tenzij anders vermeld

Meeteenheid (Huishoudens van) burgers van 16 tot 74 jaar

BRON

Eurostat (epp.eurostat.ec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium

MEER INFORMATIE

<http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/digital-agenda-scoreboard>

Verantwoording opdeling

Gegeven de vele rapporten met de bijbehorende theorievorming over de inhoud van de digitale vaardigheden, baseren we ons niet alleen op de lijst met de indicatoren voor de Digitale Agenda, maar proberen we het uitgevoerde Europese studiewerk (2011 en 2014) te integreren bij de opmaak van de indicatoren.

Studie 2011

In een publicatie van 2011 van de Europese Commissie werd een theoretisch kader ontwikkeld om de digitale vaardigheden te definiëren en in kaart te brengen (<https://ec.europa.eu/digital-agenda/sites/digital-agenda/files/digital-literacy.pdf>). Dit theoretisch kader voor digitale vaardigheden - dat we ook hier gebruiken voor de ruwe opdeling van de indicatoren - omvat 2 kernconcepten: de omgeving en de individuele competentie. De omgeving betreft de beschikbaarheid van ICT (computers, internet, smartphones, tablets, ...) en de toegang er toe. Individuele competentie omvat (2) de operationele vaardigheden om de computer en het internet te gebruiken, (3) de gebruikte toepassingen binnen het leven en (4) de persoonlijke attitudes. De persoonlijke attitudes omvatten het kritische gebruik, het verantwoordelijk gebruik, het zelfzeker gebruik en het creatieve gebruik. Deze indicatoren rond de attitudes worden weinig tot niet bevraagd in de Eurostat-enquêtes en worden in die zin buiten beschouwing gelaten.

Studie 2014

Voor de keuze van de indicatoren in het deel 'Gebruikte toepassingen binnen het leven' doen we beroep op de publicatie "Measuring Digital Skills across the EU: EU wide indicators of Digital Competence" (mei 2014, <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/measuring-digital-skills-across-eu-eu-wide-indicators-digital-competence>), dat zich baseert op het vroegere DIGcomp-project van de Europese Commissie (2011) dat een kader voor digitale competenties opmaakte. De vijf aspecten van digitale competentie zijn: informatie, communicatie, inhoudscreatie, veiligheid en probleemoplossing. Wij voegen hier nog 'ontspanning' aan toe. Verder zal opvallen dat bij deze indicatoren er ook indicatoren zitten betreffende de operationele vaardigheden. Dit maakt het theoretisch kader uit de studie van 2011 minder zuiver.

HUISHOUDENS 2

Bron data: enquête ICT- en internetgebruik bij huishoudens

DIMENSIES

Ruimte EU28, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest

Tijd 2005-2013

Meeteenheid (Huishoudens van) burgers van 16 tot 74 jaar

BRON

Eurostat (epp.eurostat.ec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium

MEER INFORMATIE

http://statbel.fgov.be/nl/statistieken/gegevensinzameling/enquetes/ICT_huishoudens/; <http://ec.europa.eu/eurostat/web/information-society/methodology>

Frequentie

Jaarlijks, maar niet elke indicator wordt jaarlijks bevraagd.

Dataverzameling

Sinds 2009 worden er twee methodes van dataverzameling gebruikt: CAWI (Computer Assisted Web Interviewing) via een webapplicatie; SAPQ (Self Administered Paper Questionnaire) via een papieren formulier. Na het afnemen van de EAK-enquête bepaalt de enquêteur op basis van de verjaardagen welk gezinslid de vragen over het ICT-gebruik moet beantwoorden. Dit gezinslid krijgt een papieren formulier met retouromslag en een document met instructies en toegangscode voor de webapplicatie. Twee à drie weken na het bezoek van de enquêteur ontvangen de huishoudens die nog niet geantwoord hebben een herinneringsbrief. Voor 2009 gebeurde de enquête mondeling aansluitend op de EAK-enquête.

Statistische populatie

Leden van privéhuishoudens tussen 16 jaar en 74 jaar

Basis van de steekproef

Arbeidskrachtenenquête In België wordt de enquête gehouden bij personen van minstens 16 jaar en jonger dan 75 jaar die behoren tot privéhuishoudens die in het tweede trimester deelnemen aan de doorlopende enquête naar de arbeidskrachten. Een willekeurig aangeduide persoon in het huishouden beantwoordt alle huishoudvragen en alle vragen betreffende de eigen persoon.

Respons

In 2013 hebben 65,2% van de huishoudens die aan de enquête naar de arbeidskrachten deelnamen ook aan de ICT-enquête bij huishoudens deelgenomen. Dat komt overeen met 45,5% van de initiële brutosteekproef van de enquête naar de arbeidskrachten 2013. In totaal namen 6.350 personen/huishoudens deel; 634 voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, 3.514 voor het Vlaamse Gewest en 2.202 voor het Waalse Gewest.

HUISHOUDENS 3**Toegang tot ICT en bijbehorende drempels****DIMENSIES****Ruimte** EU28, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest**Tijd** 2006-2013, tenzij anders vermeld**Meeteenheid** Huishoudens van burgers van 16 tot 74 jaar**BRON**

Eurostat (epp.eurostat.ec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium

MEER INFORMATIEhttp://statbel.fgov.be/nl/statistieken/gegevensinzameling/enquetes/ICT_huishoudens/; <http://ec.europa.eu/eurostat/web/information-society/methodology>**Streefwaarde****Een toename van de toegang, een afname van de drempels en van de kloof tussen bevolkingsgroepen.****Verantwoording thema Europees**

Aangezien het internet een onmisbaar middel geworden is om een reeks van mensenrechten te realiseren, om ongelijkheid te bestrijden, om de ontwikkeling en de menselijke vooruitgang te versnellen, is toegang tot het internet zo belangrijk volgens de Verenigde Naties dat het een mensenrecht en een prioriteit voor alle staten zou moeten zijn.

'Access to the internet is so important that according to a United Nations Report it should be a human right and a priority for all states given that the internet has become an indispensable tool for realizing a range of human rights, combating inequality, and accelerating development and human progress.' (Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression, Frank La Rue, General Assembly, 16 May 2011, p.5 in Digital Agenda Scoreboard 2012, Digital Competences in the Digital Agenda, 2012, https://ec.europa.eu/digital-agenda/sites/digital-agenda/files/scoreboard_digital_skills.pdf, p.5)

Verantwoording thema Vlaams

De betreffende doelstelling uit het Vlaamse Regeerakkoord is: aandacht voor de digitale kloof. Bij Armoedebeleid: 'We dichten de digitale kloof en werken de laaggeletterdheid en de drempels tot participatie voor mensen in armoede weg.' (Vlaams Regeerakkoord, p.124). 'Ook kwetsbare doelgroepen moeten voldoende mediatoegang hebben en mediageletterd zijn.' (Vlaams Regeerakkoord, p.138)

Verantwoording doelgroepen

We gingen bij de stakeholders te rade welke doelgroepen het meest relevant geacht worden voor huishoudens, met de beperking van de Europees beschikbare doelgroepen. Vanuit Armoedebeleid was er vraag naar de éénoudergezinnen en gezinnen met een laag inkomen.

HUISHOUDENS 4**Toegang tot ICT****DIMENSIES****Ruimte** EU28, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest**Tijd** 2006-2013, tenzij anders vermeld**Meeteenheid** Alle huishoudens van burgers van 16 tot 74 jaar**BRON**

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium

FREQUENTIE

Jaarlijks

Vragen

Computer 2013.1. Heeft iemand uit uw gezin thuis één of meerdere computers ter beschikking? Met computer bedoelen we een vaste pc (desktop), draagbare computer (bv. laptop), tablet-pc (bv. iPad) en handcomputer (bv. pda), maar geen gsm, smartphone of spelcomputer zoals een PlayStation of Nintendo. Computers van het werk die thuis staan, worden ook meegerekend. 1. Ja, de enige computer in het huishouden; 2. Ja, er zijn meerdere computers in het huishouden; 3. Nee

Internetaansluiting 2013.4. Heeft iemand uit uw gezin thuis toegang tot internet, ongeacht of die toegang ook wordt gebruikt? Indien nee, heeft iemand van uw gezin thuis ooit toegang tot internet gehad? 1. Ja; 2. Nee, maar vroeger wel; 3. Nee, nooit gehad

Breedband 2013.7. Welke types internetaansluiting worden bij u thuis effectief gebruikt? U mag meerdere antwoorden omcirkelen. 1. Een ADSL, VDSL, SHDSL of ander DSL-type (snel internet rechtstreeks aangesloten op de telefoonlijn); 2. Een vaste breedbandverbinding via kabel, glasvezel, Ethernet, PLC, enz.; 3. Een mobiele breedbandverbinding via satelliet of WiFi; 4. Een mobiele breedbandverbinding (ten minste 3G, bv. UMTS, mobiele WiMAX) van een gsm-netwerk via een gsm of smartphone; 5. Een mobiele breedbandverbinding (ten minste 3G, bv. UMTS, mobiele WiMAX) van een gsm-netwerk via een apparaat (maar geen gsm of smartphone) met een USB-sleutel (dongel), gsm-modem of een kaart (bv. desktop, laptop of tablet-pc met een geïntegreerde simkaart); 6. Een mobiele smalbandverbinding (zoals bv. 2G+, GPRS en WAP) via een gsm of een modem in een laptop; 7. Inbelverbinding via een gewone telefoonlijn of ISDN

Definitie

Huishoudens met een computer hebben minstens 1 computer in huis (computer 2013.1). Huishoudens met een internetaansluiting hebben momenteel een internetaansluiting in huis (internetaansluiting 2013.4). Huishoudens met een breedbandverbinding hebben een verbinding van het DSL-type (bv. ADSL, SHDSL, VDSL); een bedraade vaste internetverbinding (kabel, optische vezel, Ethernet, PLC, en zo verder); een vaste draadloze verbinding (satelliet, publieke WiFi); een verbinding via een handset en via een mobiel telefoonnetwerk met minstens 3G (bv. UMTS); een verbinding via een mobiel telefoonnetwerk van minstens 3G (bv. UMTS) via een kaart of een USB sleutel (bv. een geïntegreerde SIM-kaart). Het betreft item 1 tot 5 van breedband 2013.7.

Toegang tot

Computer

Internetaansluiting

Breedbandconnectie

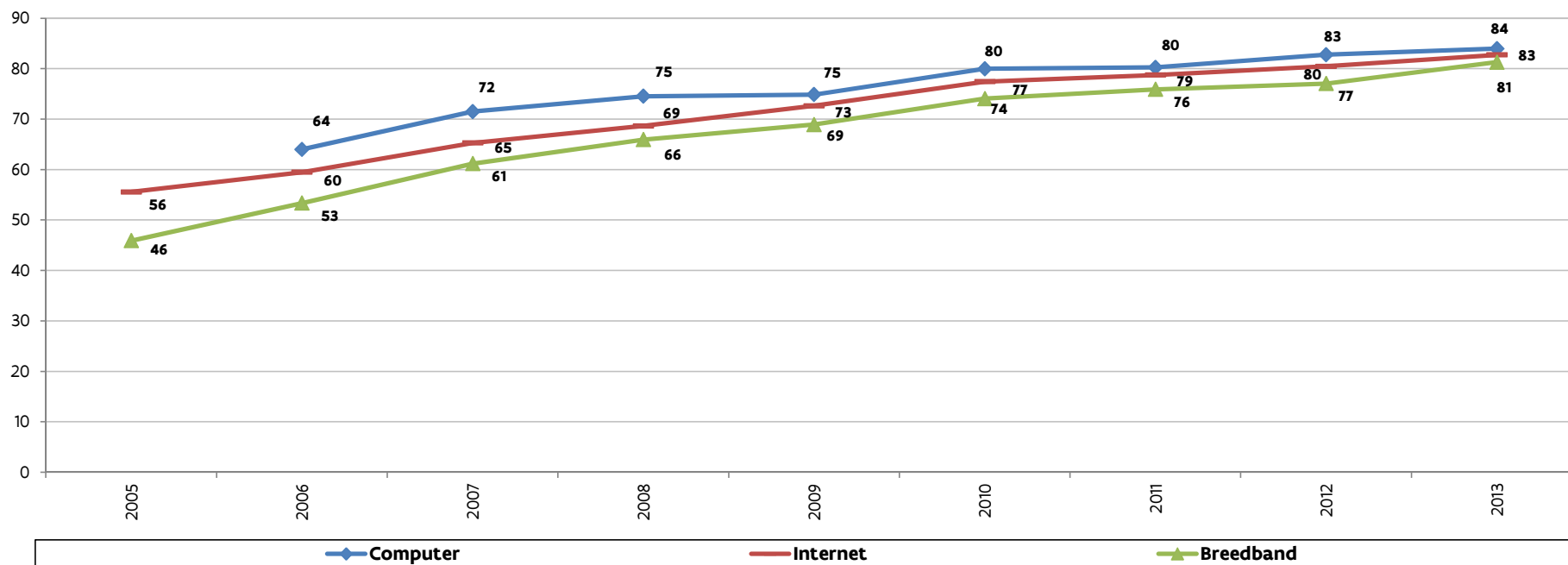
Eurostat code	2013				2006						
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU28	EU15	Max.	Min.	Rang	Vlaams Gewest	Rang
h_comp	84	81	79	82	80	82	95 (NED)	55 (BUL)	8-9(31)	64	10(29)
h_iacc	83	78	76	80	79	81	95 (NED)	54 (BUL)	8(31)	60	8(30)
h_broad	81	76	75	79	76	78	88 (FIN)	54 (BUL)	6(30)	53	3-4(30)

Samenvattend Het aandeel huishoudens van 16- tot 74-jarigen met ICT-toegang is spectaculair gestegen van 2006 tot 2013. In 2013 bezit meer dan 80% van de huishoudens een computer, internet en breedband. Er blijft anderzijds een duidelijke kloof aanwezig naargelang het inkomen of het huishoudtype. De kans op ICT-bezit is groter naargelang het inkomen stijgt en de gezinnen met kinderen bezitten vaker ICT dan deze zonder kinderen. De eenoudergezinnen bezitten minder vaak ICT dan de overige gezinnen met kinderen. De ICT-penetratie is in het Vlaamse Gewest sterker dan gemiddeld in de EU28. Toch blijkt computer- en internetbezit sterker ingeburgerd in onze buurlanden en kan het verschil behoorlijk groot zijn.

HUISHOUDENS 5**Evolutie toegang tot ICT****DIMENSIES**

Ruimte Vlaams Gewest
Groep Huishoudens van burgers van 16 tot 74 jaar
Percentage Totaal: alle huishoudens van personen van 16 tot 74 jaar
Tijd 2005-2013

Aandeel huishoudens met ICT-toegang, Vlaams Gewest, 2005-2013, in %

Vaststellingen Het aandeel huishoudens van 16- tot 74-jarigen met ICT-toegang is spectaculair gestegen van 2005 tot 2013 en blijft toenemen over de voorbije jaren. Terwijl in 2005 56% van de huishoudens een internetverbinding had en 46% een breedbandverbinding, is dat in 2013 opgelopen tot respectievelijk 83% en 81%. Een tweede opmerkelijke trend is dat deze verschillende vormen van ICT-toegang steeds meer naar elkaar toegroeien. In 2006 lagen de percentages voor computerbezit (64%), internetbezit (60%) en breedbandtoegang (53%) sterker uit elkaar dan in 2013 het geval is (respectievelijk 84%, 83% en 81%).

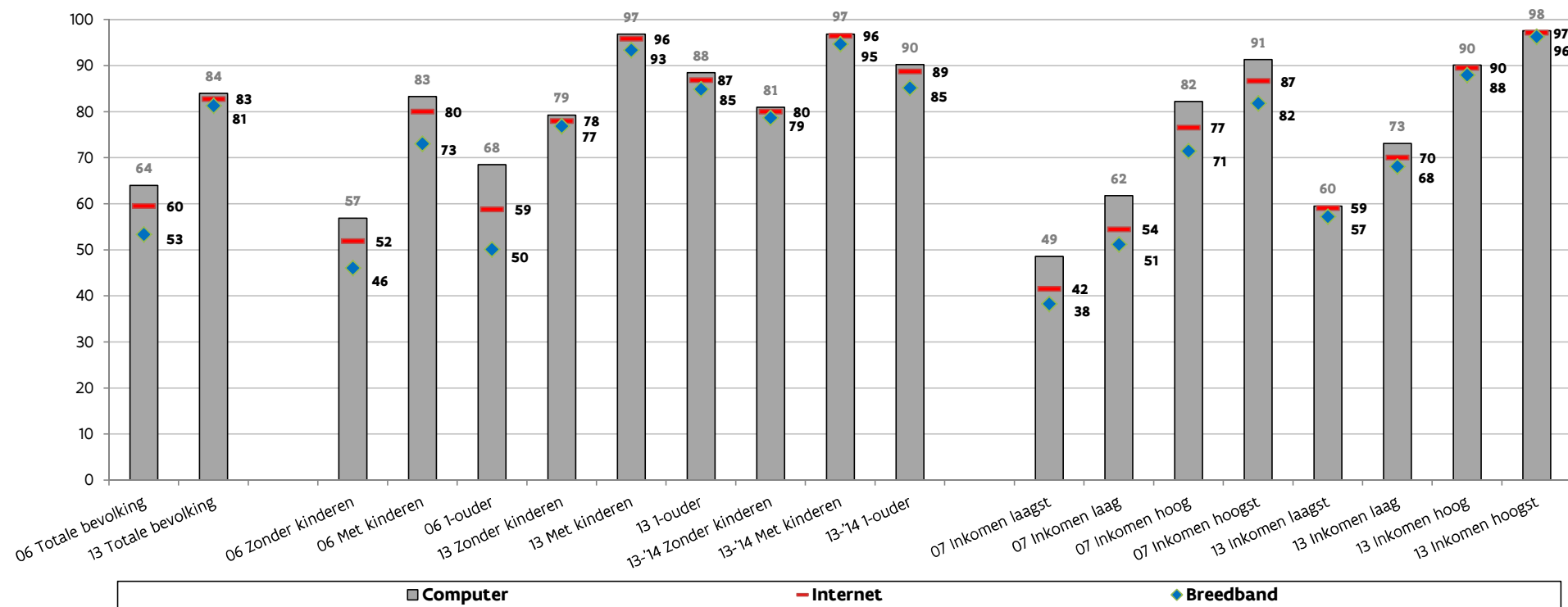
HUISHOUDENS 6

Evolutie toegang tot ICT bij doelgroepen

DIMENSIES

Ruimte Vlaams Gewest
Groep De doelgroepen voor de huishoudens zijn: 1-ouder gezinnen, gezinnen met een laag inkomen
Percentage Alle huishoudens van burgers van 16 tot 74 jaar uit de betreffende groep
Tijd 2006/2007 - 2013/2014

Aandeel huishoudens met ICT-toegang naar doelgroep, Vlaams Gewest, van 2006/2007 tot 2013/2014, in %

Vaststellingen Er is voor elke doelgroep een sterke stijging van de ICT-toegang van 2006 of 2007 tot 2013. Toch blijft er een duidelijke kloof aanwezig. Zo hebben kinderen uit eenoudergezinnen minder vaak een breedbandverbinding in huis dan de Vlaamse kinderen in het algemeen. Gezinnen zonder kinderen hebben het minst ICT-toegang in huis. Ook in functie van het inkomen zijn er grote verschillen. De gezinnen met het hoogste inkomen hebben in 96% van de gevallen een breedbandverbinding. De gezinnen met het laagste inkomen in 38% van de gevallen.

Opmerkingen De doelgroep zonder kinderen betreft al de gezinnen zonder kinderen jonger dan 16 jaar. De éénoudergezinnen zijn ook een aparte doelgroep . De vergelijkingsgroep betreft de gezinnen met kinderen jonger dan 16 jaar, inclusief de eenoudergezinnen. De eenoudergezinnen zijn huishoudens met juist één volwassene van minstens zestien jaar en ten minste één kind van jonger dan zestien jaar. Een eenoudergezin kan in die zin ook een grootouder, een tante of welke andere persoon van minstens 16 jaar met een kind jonger dan 16 jaar zijn.

Het inkomen betreft het gemiddeld maandelijks netto-inkomen van alle gezinsleden samen. De laagste inkomensgroep betreft in 2007 en in 2013 de huishoudens met een inkomen van 1.199 euro per maand of minder; de tweede laagste deze huishoudens met een inkomen tussen 1.200 en 1.899 euro per maand; de derde groep de huishoudens met een inkomen tussen 1.900 en 2.999 euro per maand; en de hoogste inkomensgroep de huishoudens met 3.000 euro per maand of meer. Het is dus niet aangepast aan de gezinsgrootte en/of -samenstelling. In 2006 werd met een andere indeling in inkomensklassen gewerkt. Vandaar dat we opteerden om 2007 tegenover 2013 af te zetten.

In de groep van eenoudergezinnen gaat het in steekproef voor het Vlaamse Gewest om 89 gezinnen in 2013 en 147 gezinnen in 2006. Gegeven dit kleine aantal in 2013, werd het gemiddelde percentage voor 2013 en 2014 berekend (174 gezinnen). Om de groepen met elkaar te kunnen vergelijken, berekenden we ook het gemiddelde voor de gezinnen met en zonder kinderen.

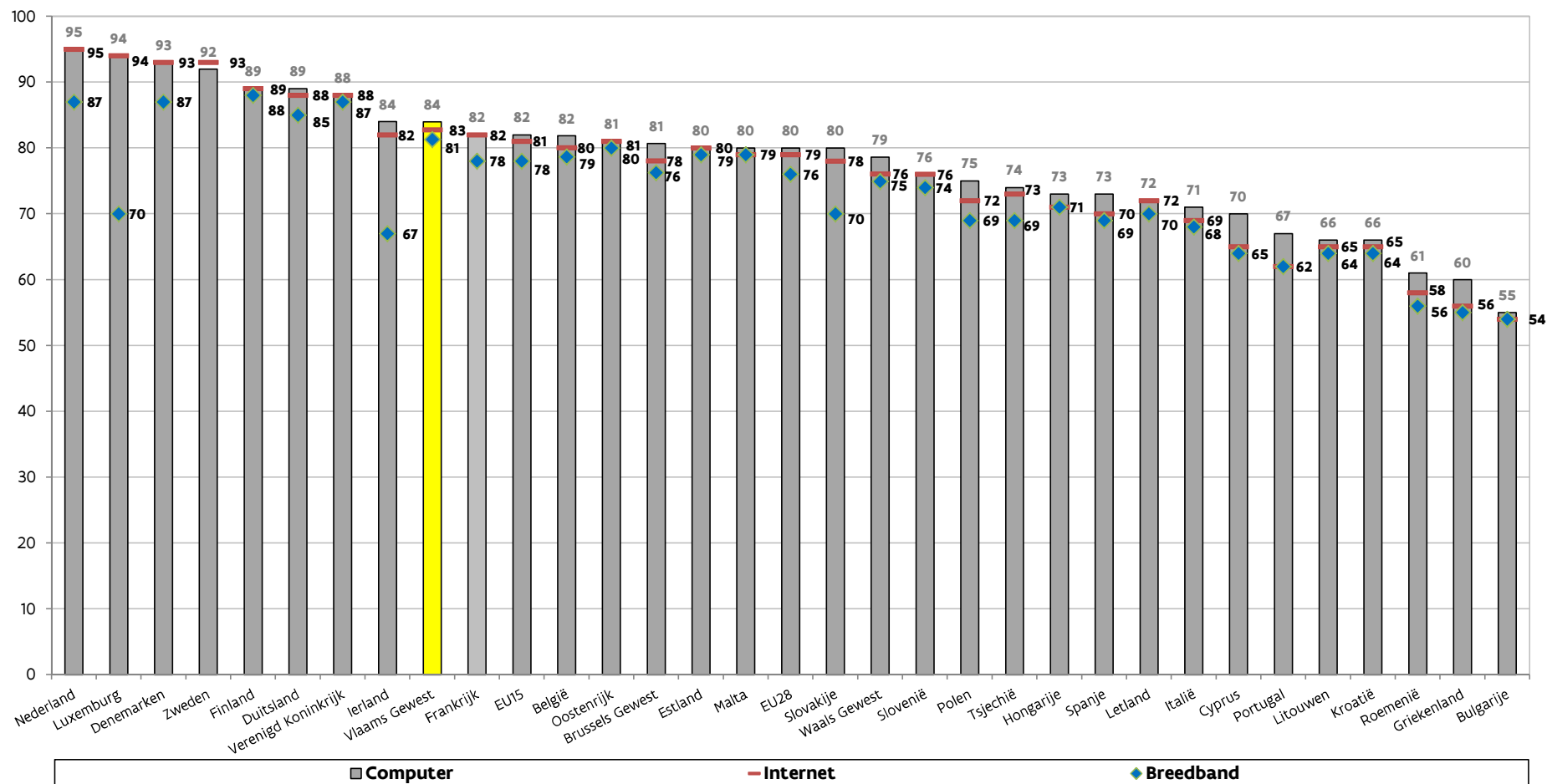
HUISHOUDENS 7

Toegang tot ICT, internationale vergelijking

DIMENSIES

Ruimte EU28, Belgische gewesten
Groep Huishoudens van burgers van 16 tot 74 jaar
Percentage Totaal: alle huishoudens van personen van 16 tot 74 jaar
Tijd 2013

Aandeel huishoudens met ICT-toegang, internationale vergelijking, in 2013, in %

Vaststellingen Het Vlaamse Gewest heeft voor elke vorm van ICT-toegang een 6e tot 8e plaats binnen de EU28: de ICT-penetratie is in het Vlaamse Gewest sterker dan gemiddeld in de EU28. Anderszijds zien we dat computer- en internetbezit sterker ingeburgerd is in onze buurlanden Nederland, het Verenigd Koninkrijk, Duitsland en het Groot-Hertogdom-Luxemburg. Het verschil met deze buurlanden kan behoorlijk groot zijn. Zo is het internetbezit in het Vlaamse Gewest 83% tegen 95% in Nederland en 94% in het Groot-Hertogdom-Luxemburg. Het Groot-Hertogdom-Luxemburg scoort wel laag voor breedband in 2013, maar maakt volgens de cijfers van Eurostat een sterke sprong in 2014 (93%).

HUISHOUDENS 8**Drempels voor internettoegang****DIMENSIES****Ruimte** EU28, Brussels Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest**Tijd** 2006-2013, tenzij anders vermeld**Meeteenheid** Huishoudens van burgers van 16 tot 74 jaar zonder internettoegang**BRON**

Eurostat (epp.eurostat.ec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium

FREQUENTIE

De drempels worden minder frequent dan jaarlijks bevraagd

Vragen

Drempels 2013.8. Omwille van welke redenen hebt u thuis op dit moment geen toegang tot het internet? U mag meerdere antwoorden omcirkelen. 1. Ik heb ergens anders toegang tot het internet; 2. Internet is niet gewenst omdat bv. de inhoud schadelijk is; 3. Internet is niet nodig omdat ik er geen interesse voor heb of het niet nuttig vind; 4. Het materiaal is te duur; 5. De verbindingskosten zoals abonnements- of telefoonkosten zijn te hoog; 6. De vaardigheden ontbreken; 7. Bezorgdheid om privacy of veiligheid; 8. Een fysieke of zintuiglijke handicap; 9. In de buurt waar ik woon is breedbandinternet niet beschikbaar; 10. Andere dan bovenvermelde redenen.

Definitie

Het percentage betreft het aandeel huishoudens zonder internetaansluiting dat een drempel heeft aangeduid.

Opmerkingen

Voor de drempels is voorzichtigheid geboden met het interpreteren van de cijfers van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest ten gevolge van de kleine aantallen. In 2013 zijn de statistieken voor dit gewest gebaseerd op 138 huishoudens, in 2014 op 120 huishoudens. Om de betrouwbaarheid te verhogen, berekenden we het gemiddelde over 2013 en 2014. Dit cijfer vindt u in de betreffende kolom tussen de haakjes. Voor de drempels wordt de rangorde omgekeerd. Zo betekent voor elke indicator hoe hoger gerangschikt (startend vanaf 1), hoe beter geplaatst binnen de EU28 voor deze indicator of m.a.w. hoe minder vaak deze drempel werd aangeduid door de huishoudens zonder internettoegang. De vraag omtrent de drempels voor ICT-toegang omvat niet elk jaar dezelfde categorieën.

	Eurostat code	2013, uitzondering Brussels Gewest									2006	
		Vlaams Gewest	Brussels Gewest 2013 ('13-'14)	Waals Gewest	België	EU28	EU15	Max.	Min.	Rang	Vlaams Gewest	Rang
Drempels bij huishoudens zonder internet												
* omdat internet niet nodig is voor hen, ze hebben er geen interesse voor of ze vinden het niet nuttig	h_xneed	46	18 (23)	51	44	49	47	77 (SLOVE)	18 (BR)	9(30)	48	17(28)
* omdat de vaardigheden ontbreken	h_xskl	38	33 (32)	25	32	37	36	73 (EST)	14 (VK)	17-19(30)	16	10-12(29)
* omdat het materiaal te duur is	h_xequ	19	35 (33)	28	25	30	28	64 (EST)	3 (LUX)	8(30)	16	10(28)
* omdat de verbindingskosten zoals abonnements- of telefoonkosten te hoog zijn	h_xacc	13	34 (30)	22	20	26	26	55(EST)	2(MAL)	5(30)	10	6-7(27)
* omdat ze ergens anders toegang tot het internet hebben	h_xelse	11	18 (18)	12	12	12	14	32(ZWE)	4(BUL, POL)	13-14(30)	13	11-15(29)
* vanuit de bezorgdheid om privacy of veiligheid	h_xsec	8	9 (8)	9	8	9	12	32(FIN)	0(DEN)	16-19(30)	1	4-11(27)

Samenvatting De belangrijkste redenen om geen internet in huis te hebben, zijn in 2013 dat men deze aansluiting niet nodig heeft of er geen interesse voor heeft (46%); het gepercipieerde gebrek aan vaardigheden (38%) en de kostprijs (19% voor de kostprijs van het materiaal; 13% voor de kostprijs van de verbinding). De redenen die sterk aan belang winnen, zijn het gebrek aan vaardigheden en de bezorgdheid om de privacy of de veiligheid. Er is in de periode 2011-2014 een samenhang tussen de doelgroep en de redenen waarom men geen internetaansluiting heeft. Huishoudens zonder kinderen duiden vaker aan dat ze er geen interesse voor hebben of dat ze onvoldoende vaardigheden hebben. Gezinnen met kinderen duiden minder vaak aan dat het internet niet nuttig is. Voor hun is de kostprijs de belangrijkste drempel, wat nog een grotere drempel wordt bij eenoudergezinnen. Tenslotte is de privacy en de veiligheid een belangrijke drempel geworden voor gezinnen met kinderen (9% voor de gezinnen met kinderen, 14% voor de eenoudergezinnen in de periode 2011 tot 2014). De mensen met het laagste inkomen geven tegenover dezen met het hoogste inkomen vaker aan dat ze geen interesse hebben in een aansluiting; dat ze onvoldoende vaardigheden hebben en dat de kosten een drempel inhouden. Ze hebben verder minder vaak elders internettoegang en de privacy en veiligheid is minder vaak een bekommernis die de aanschaf van een internetaansluiting beïnvloedt.

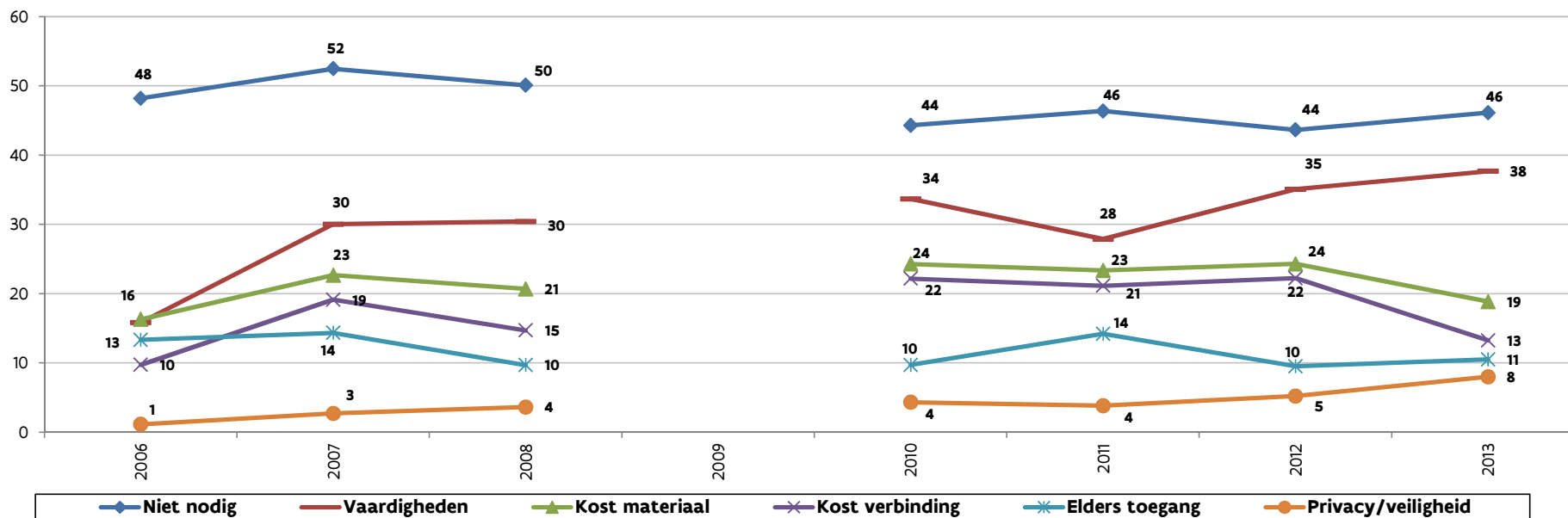
HUISHOUDENS 9

Drempels toegang tot ICT

DIMENSIES

Ruimte	Vlaams Gewest
Groep	Alle huishoudens van personen van 16 tot 74 jaar
Percentage	Alle huishoudens zonder internetaansluiting
Tijd	2006-2013

Aandeel huishoudens zonder internet die een drempel voor internettoegang vermelden, 2006-2013, in %

Vaststellingen De belangrijkste reden om geen internet in huis te hebben, is dat men deze aansluiting niet nodig heeft of dat men er geen interesse voor heeft. In 2013 kruist 46% van de huishoudens zonder internet deze reden aan. De tweede belangrijkste drempel is het gepercipieerde gebrek aan vaardigheden. Deze drempel wint aan belang: in 2013 kruist 38% van de huishoudens zonder internet deze drempel aan tegen 30% in 2007. De kostprijs is de derde belangrijkste drempel. De hiermee gerelateerde indicatoren wonnen eerst aan belang, maar het aandeel huishoudens dat deze financiële drempel vernoemt, neemt van 2012 naar 2013 plots een vrij scherpe duik. Van de Vlaamse huishoudens zonder internet geeft 19% aan dat de kostprijs van het materiaal een drempel is en 13% geeft aan dat de kostprijs van de verbinding een drempel is. 11% van de Vlaamse huishoudens zonder internet hebben in 2013 elders toegang tot het internet en hebben hierom geen eigen aansluiting. Deze drempel schommelt wat over de tijd maar vertoont geen duidelijke trend. De laatste drempel betreft de bezorgdheid om de privacy of de veiligheid. Momenteel duidt 8% van de Vlaamse huishoudens zonder internet deze drempel aan, maar deze drempel wint duidelijk aan belang over de tijd.

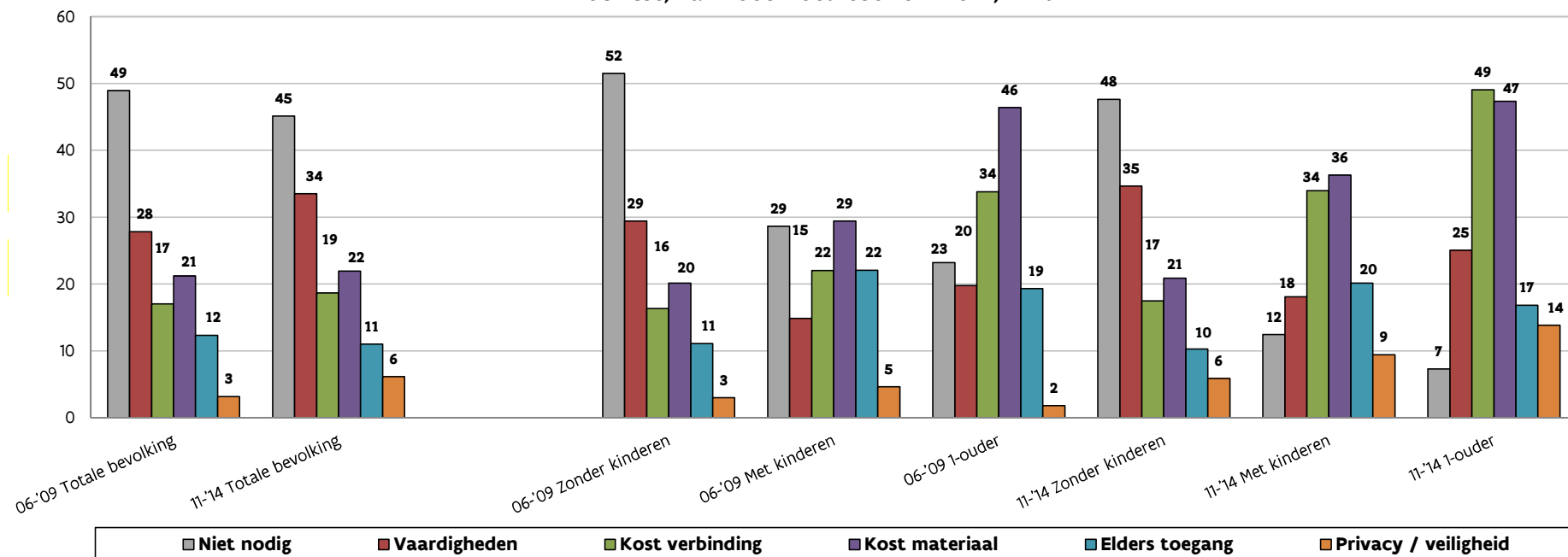
HUISHOUDENS 10a

Drempels voor ICT-toegang in functie van het gezinstype

DIMENSIES

Ruimte	Vlaams Gewest
Groep	De doelgroep bij deze huishoudens is het eenoudergezin
Percentage	Alle huishoudens zonder internetaansluiting uit de betreffende doelgroep
Tijd	Gemiddelde 2011-2014, gemiddelde 2006-2009

Aandeel huishoudens zonder internet die een drempel voor internettoegang vermelden naar gezinstype, Vlaams Gewest, van 2006-2009 tot 2011-2014, in %

Vaststellingen Er is een samenhang tussen de doelgroep en de reden waarom men geen internetaansluiting heeft. Huishoudens zonder kinderen duiden vaker aan dat ze geen interesse hebben in een aansluiting of dat ze onvoldoende vaardigheden hebben. Gezinnen met kinderen geven veel minder aan dat het internet niet nuttig is. Voor hun is de kostprijs de belangrijkste drempel in de periode 2011-2014, wat nog een grotere drempel is bij eenoudergezinnen. Zij kunnen ook vaker dan huishoudens zonder kinderen elders terecht voor een internettoegang. Tenslotte is de privacy en de veiligheid een belangrijke drempel geworden voor gezinnen met kinderen (9% voor de gezinnen met kinderen, 14% voor de eenoudergezinnen in de periode 2011 tot 2014).

Opmerkingen De doelgroep zonder kinderen betreft al de gezinnen zonder kinderen jonger dan 16 jaar. De eenoudergezinnen zijn ook een aparte doelgroep . De vergelijkingsgroep betreft de gezinnen met kinderen jonger dan 16 jaar, inclusief de eenoudergezinnen. De eenoudergezinnen zijn huishoudens met juist één volwassene van minstens zestien jaar en ten minste één kind van jonger dan zestien jaar. Een eenoudergezin kan in die zin ook een grootouder, een tante of welke andere persoon van minstens 16 jaar met een kind jonger dan 16 jaar zijn. In de groep van eenoudergezinnen zijn er in 2013 11 respondenten zonder internetaansluiting voor het Vlaamse Gewest. Van de gezinnen met kinderen zijn er in 2013 33 huishoudens zonder internetaansluiting. Gegeven deze kleine aantallen werd het gemiddelde berekend over de jaren 2011 tot en met 2014. Zo zijn de cijfers voor de gezinnen met kinderen berekend op basis van een steekproef van 144 huishoudens en deze voor de eenoudergezinnen op basis van een steekproef van 48 huishoudens. ADS-SB stelt een minimum van 150 eenheden voor, wat bijna bereikt wordt voor de gezinnen met kinderen maar niet voor de eenoudergezinnen. Hier is enige voorzichtigheid in de interpretatie aan te raden. De observatie dat 'de kostprijs een belangrijkere drempel is bij gezinnen met kinderen dan bij deze zonder kinderen, en dat de kostprijs nog een hogere drempel is bij eenoudergezinnen' wordt in 10 van de 11 beschikbare jaren vastgesteld. De kans dat dat op toeval berust, is bijgevolg klein.

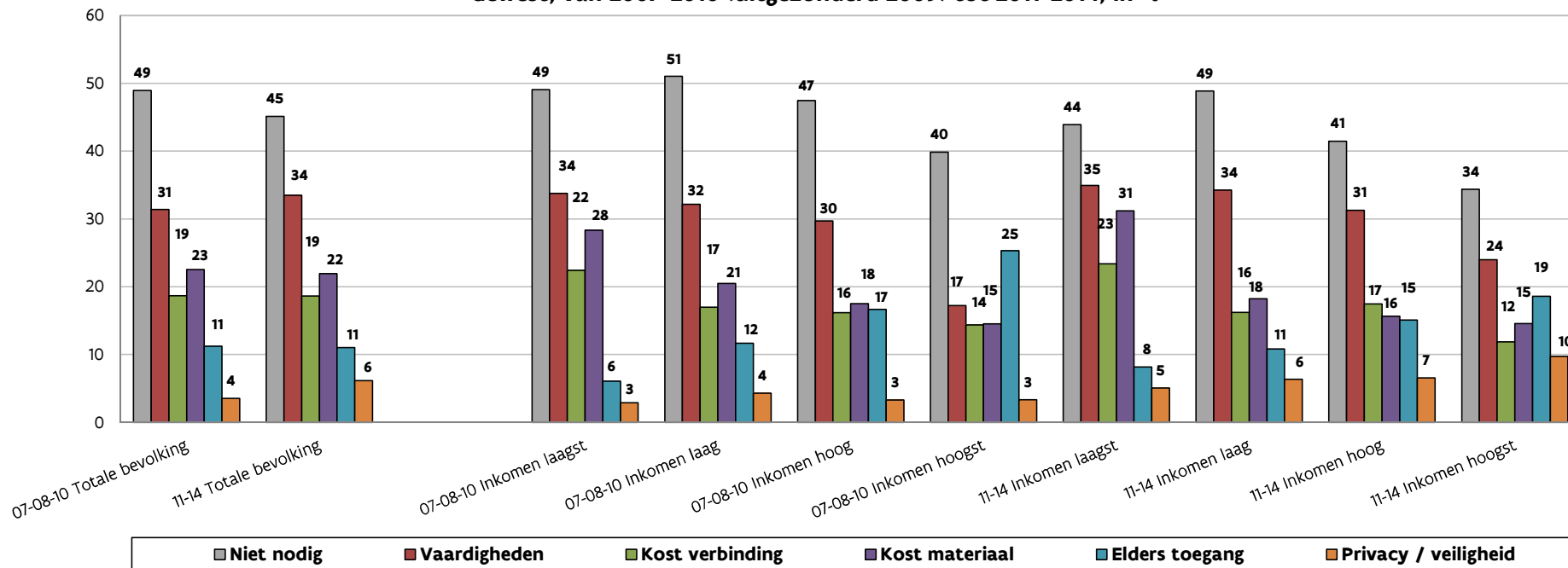
HUISHOUDENS 10b

Drempels voor ICT-toegang in functie van het gezinsinkomen

DIMENSIES

Ruimte Vlaams Gewest
Groep De doelgroep is de groep met het laagste gezinsinkomen
Percentage Alle huishoudens zonder internetaansluiting uit de betreffende doelgroep
Tijd Gemiddelde 2011-2014, gemiddelde 2006-2009

Aandeel huishoudens zonder internet die een drempel voor internettoegang vermelden naar inkomen, Vlaams Gewest, van 2007-2010 (uitgezonderd 2009) tot 2011-2014, in %

Vaststellingen Het belang van de drempels verschilt naargelang het inkomen: de mensen met het laagste inkomen geven tegenover dezen met het hoogste inkomen vaker aan dat ze geen interesse hebben in een aansluiting; dat ze onvoldoende vaardigheden hebben en dat de kosten een drempel inhouden. Ze hebben minder vaak elders internettoegang en de privacy en veiligheid is minder vaak een bekommernis die de aanschaf van een internetaansluiting beïnvloedt.

Opmerkingen De laagste inkomensgroep betreft de huishoudens met een inkomen van 1.199 euro per maand of minder; de tweede laagste deze met een inkomen tussen 1.200 en 1.899 euro per maand; de derde groep deze met een inkomen tussen 1.900 en 2.999 euro per maand; en de hoogste inkomensgroep deze met 3.000 euro per maand of meer. Het is dus niet aangepast aan de gezinsgrootte en/of -samenstelling. Van 2007 tot en met 2014 worden de inkomensgroepen in België op dezelfde wijze samengesteld. In 2006 werd met een andere indeling in inkomensklassen gewerkt. Hierom werden de cijfers vanaf 2007 gebruikt. Omdat de meeste huishoudens uit de hoogste inkomenskwartielen een internetaansluiting hebben, is het aantal respondenten voor deze groepen laag (hoog gezinsinkomen 119 en hoogste gezinsinkomen 27 huishoudens zonder aansluiting in 2013). Gegeven dit kleine aantal is de betrouwbaarheid voor deze groepen laag. Hierom werd het gemiddelde berekend over 4 jaar. Voor de periode 2011 tot en met 2014 komen we respectievelijk voor de hoge en hoogste inkomensgroepen tot N-waarden gelijk aan 457 en 107. ADS-SB stelt een steekproefgrootte van minstens 150 personen voor wat we niet bereiken voor de groep met het hoogste inkomen. De gevonden cijfers voor de groep met het hoogste inkomen liggen nochtans in het verlengde van de trends die we over de inkomensgroepen vinden. Voor de vroegere periode (2007-2010) waren er geen cijfers voor 2009, waardoor de gemiddelden berekend werden over 3 jaren.

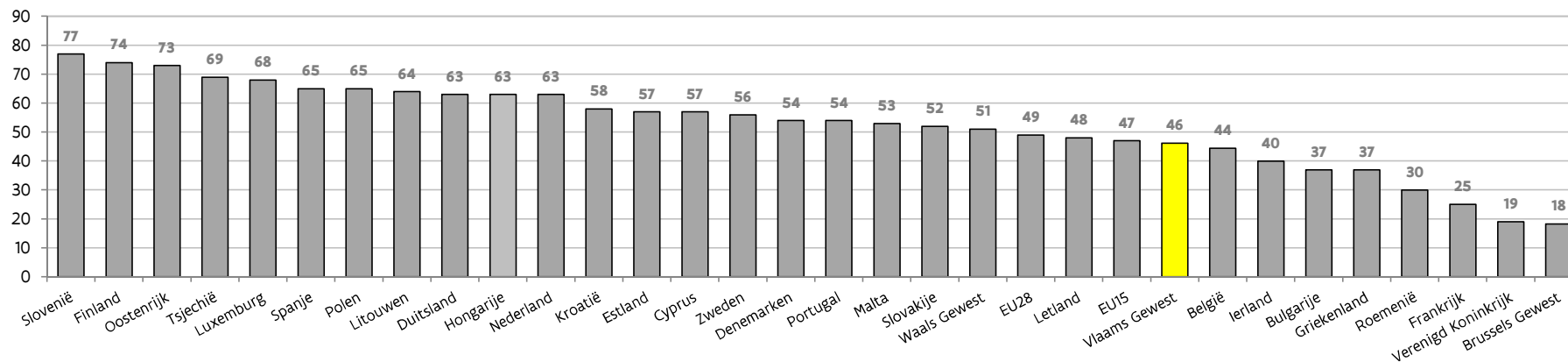
HUISHOUDENS 11

Drempels voor internettoegang, internationale vergelijking

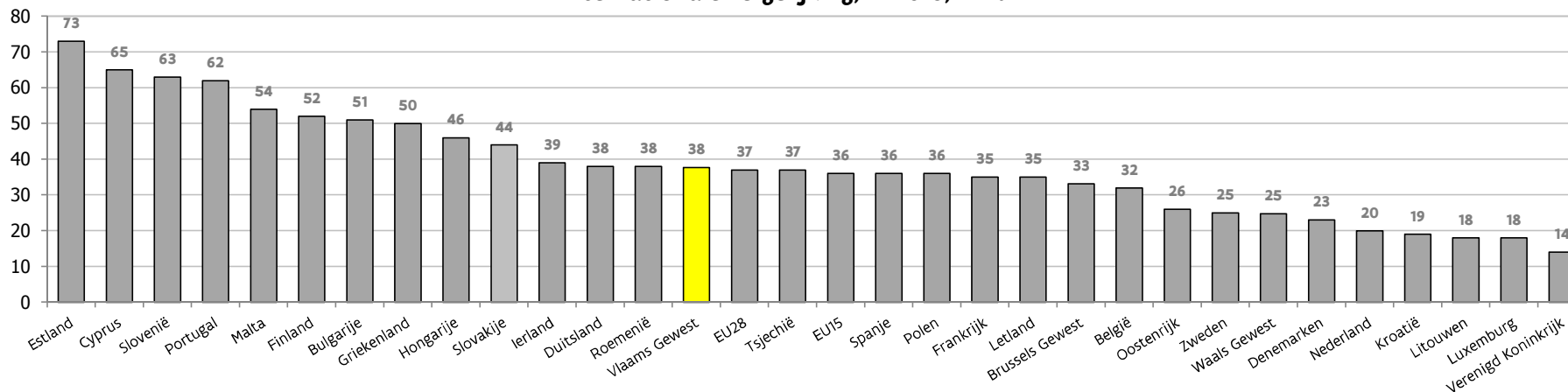
DIMENSIES

Ruimte EU28, Belgische gewesten
Groep Huishoudens van personen van 16 tot 74 jaar
Percentage Alle huishoudens zonder internetaansluiting
Tijd 2013

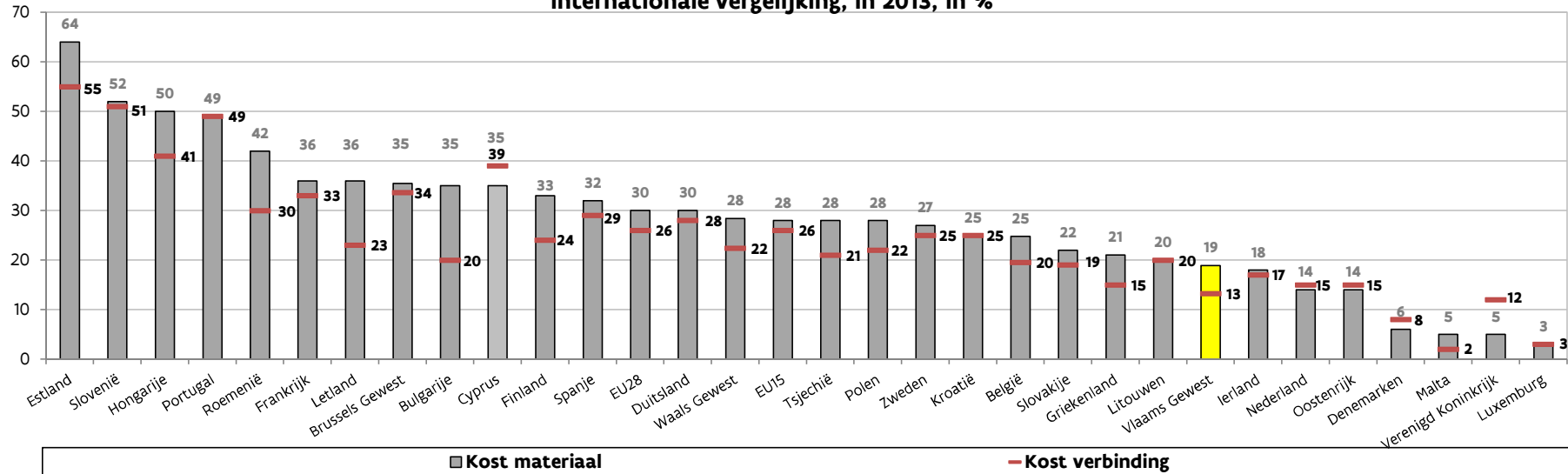
Aandeel huishoudens zonder internettoegang omdat ze het niet nodig hebben, internationale vergelijking, in 2013, in %

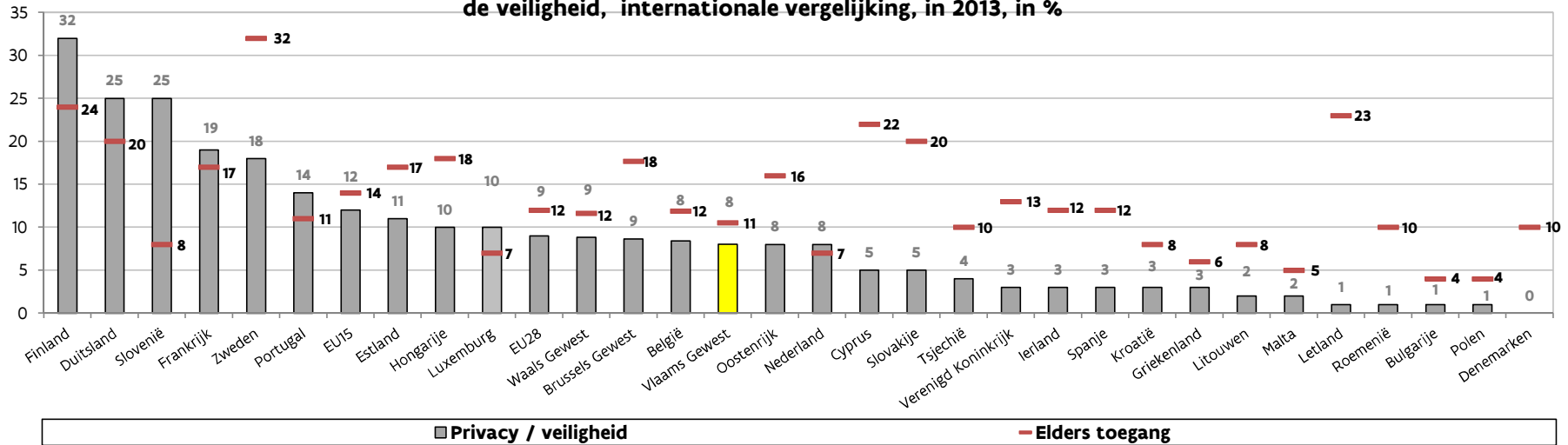
Aandeel huishoudens zonder internettoegang omdat de vaardigheden ontbreken, internationale vergelijking, in 2013, in %

Aandeel huishoudens zonder internettoegang omdat de kost te hoog is, internationale vergelijking, in 2013, in %

Aandeel huishoudens zonder internettoegang omdat ze elders toegang hebben of omdat ze zich zorgen maken om de veiligheid, internationale vergelijking, in 2013, in %

Vaststellingen Voor de meeste drempels vertoont het Vlaamse Gewest gelijkheid met de EU28. Alleen de kostprijs is in 2013 een minder belangrijke drempel in het Vlaamse Gewest dan in de EU28. Merk hierbij wel op dat er een scherpe daling van 2012 tot 2013 was in het aandeel Vlaamse huishoudens zonder internet die de kostprijs als drempel hadden aangeduid. In het Vlaamse Gewest zegt maar 46% van de huishoudens zonder aansluiting dat ze geen internet nodig hebben. Dat kan men positief bekijken in de zin dat er nog heel wat potentieel is om meer mensen online te krijgen. De ommezijde van de medaille is dat veel huishoudens het internet wel nuttig vinden maar dat andere drempels hun ervan weerhouden om een internetaansluiting aan te schaffen. De gepercipieerde vaardigheden lijken dan wel een belangrijke drempel over het geheel, al moeten we hier zeker rekening houden met verschillen over de doelgroepen.

HUISHOUDENS 12**Internetgebruik****DIMENSIES****Ruimte** EU28, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest**Tijd** 2006-2013, tenzij anders vermeld**Meeteenheid** Burgers van 16 tot 74 jaar**BRON**

Eurostat (epp.eurostat.ec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium

MEER INFORMATIEhttp://statbel.fgov.be/nl/statistieken/gegevensinzameling/enquetes/ICT_huishoudens/; <http://ec.europa.eu/eurostat/web/information-society/methodology>**Streefwaarde****Een toename van het algemeen gebruik, een wegwerken van de digitale kloof van de eerste graad.****Verantwoording thema Europees**

Aangezien steeds meer dagelijkse taken online uitgevoerd worden, heeft de burger nood aan goede digitale vaardigheden om voluit in de maatschappij te kunnen participeren. Toch zijn er nog steeds mensen die nooit het internet gebruikten en de kans om hiertoe te behoren is niet voor elke bevolkingsgroep even groot. De Digitale Agenda pakt de digitale kloof aan.

Verantwoording thema Vlaams Regeerakkoord

De betreffende doelstelling uit het Vlaamse Regeerakkoord is 'aandacht voor de digitale kloof'. Bij Bestuurszaken: 'Er is bij dit alles voldoende aandacht voor mensen die nog niet mee zijn met nieuwe informatietechnologie.' (Vlaams Regeerakkoord, p. 11) Bij Armoedebeleid: 'We dicht de digitale kloof en werken de laaggeletterdheid en de drempels tot participatie voor mensen in armoede weg.' (Vlaams Regeerakkoord, p.124) Bij Inburgering – integratie: 'Doorheen de geïntegreerde trajecten is er aandacht voor e-inclusie waar nodig. Het is mogelijk binnen het inburgeringstraject ruimte te maken voor het wegwerken van de digitale kloof bij vooral zwakkere doelgroepen (analfabeten, laaggeletterden, ouderen,...).' (Vlaams Regeerakkoord, p. 130) Bij Cultuur, jeugd, media – afdeling media: 'Mediawijsheid en digitale geletterdheid zijn essentieel. We werken de digitale kloof weg.' (Vlaams Regeerakkoord, p.138)

Verantwoording doelgroepen

Vanuit de beschikbare doelgroepen bij Eurostat werden de stakeholders bevraagd om de prioritaire doelgroepen te identificeren. Het betreft de ouderen, de laaggeschoolden, de mensen met een laag inkomen en de mensen die in een ander land geboren zijn. Bij deze laatsten is er een bijzondere interesse voor de mensen geboren in niet-Europese landen.

HUISHOUDENS 13
Algemeen internetgebruik
DIMENSIES
Ruimte EU28, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest

Tijd 2006-2013, tenzij anders vermeld

Meeteenheid Alle burgers van 16 tot 74 jaar

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium

FREQUENTIE

Jaarlijks

Vragen

Met internet gebruiken bedoelen we in de volgende vragen zowel e-mailen, surfen als chatten.

2013.19. Hebt u het internet ooit al gebruikt? Waar en op welke manier (via een computer of een ander apparaat) maakt niet uit. 1. Ja; 2. Nee

2013.22. Wanneer gebruikte u voor het laatst het internet? Waar en op welke manier maakt niet uit. 1. Tijdens de laatste drie maanden; 2. Tussen drie maanden en een jaar geleden; 3. Meer dan een jaar geleden

2013.24. Hoe dikwijls gebruikte u het internet tijdens de laatste drie maanden? Waar en op welke manier maakt niet uit. 1. Elke dag of bijna elke dag; 2. Minstens één keer per week, maar niet elke dag; 3. Minstens één keer per maand, maar niet elke week; 4. Minder dan één keer per maand

Definitie

Internetgebruik in het voorbije jaar betreft de burgers van 16 tot 74 jaar die het internet binnen het voorbije jaar (items 1 en 2 van 2013.22) gebruikten. Regelmatig internetgebruik betreft de personen van 16 tot 74 jaar die minstens 1 keer per week het internet gebruikten in de voorbije drie maanden (item 1 en 2 van 2013.24). Frequent internetgebruik betreft de personen die in de voorbije drie maanden (bijna) elke dag het internet gebruikten (item 1 van 2013.24). Nooit internetgebruik zijn de mensen die nog nooit het internet gebruikten (item 'nee' van 2013.19). Wanneer men het internet niet gebruikte, worden vragen 2013.22 en 2013.24 niet gesteld. Toch worden de percentages berekend voor gans de bevolking van 16 tot 74 jaar.

Opmerkingen

Voor de indicator 'nooit internet gebruikt' wordt de rangorde omgekeerd, zodat 1 staat voor het land met het kleinste aandeel burgers dat nog nooit internet gebruikte.

	Eurostat code	2013					2006					
		Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU28	EU15	Max.	Min.	Rang	Vlaams Gewest	Rang
Internetgebruik in voorbije jaar	i_ilt12	85	82	79	83	77	80	95 (DEN, ZWE, LUX)	55 (ROE)	8(31)	67	9(30)
Regelmatig internetgebruik	i_iuse	83	78	76	80	72	75	93 (LUX)	45 (ROE)	7(31)	62	7(30)
Frequent internetgebruik	i_day	71	66	64	68	62	66	84 (DEN)	32 (ROE)	7(31)	47	6-7(30)
Nooit internetgebruik	i_liux	13	14	19	15	20	18	42 (ROE)	4 (DEN, ZWE)	7-8(31)	31	9(30)

Vastellingen Terwijl in 2006 62% van de burgers minstens wekelijks online was, is dat in 2013 opgelopen tot 83%. Het aandeel niet-gebruikers is over dezelfde periode gedaald van 31% naar 13%. Het Vlaamse Gewest bereikt hiermee twee van de doelstellingen van het Digitale scoreboard: tegen 2015 moet 75% van de bevolking regelmatig het internet gebruiken en niet meer dan 15% van de bevolking mag nooit het internet gebruikt hebben. De doelstelling van het Digitale scoreboard voor de doelgroepen is dat minstens 60% een regelmatige gebruiker is. Bij de ouderen (55-74 jaar) is dat 60%; bij de laag opgeleiden 64% en bij de personen uit de laagste inkomenscategorie 62%. Hiermee is de Europese doelstelling weliswaar bereikt, maar de Vlaamse doelstelling om de kloof te dichten is verre van bereikt wanneer men weet dat in de overige leeftijdsgroepen, bij de hoogst opgeleiden en bij de hoogste inkomens meer dan 90% van de personen regelmatig internet gebruikt. 72% van de mensen die in het buitenland werden geboren, gebruiken regelmatig het internet. Voor de niet-gebruikers liggen de verbanden met leeftijd, opleiding, inkomen en land van geboorte omgekeerd. Het Vlaamse Gewest haalt voor het internetgebruik over het voorbije jaar met 85% de 8e plaats binnen de EU28, maar onze buurlanden doen het beter en in drie van onze buurlanden gebruikte meer dan 90% het internet in het voorbije jaar.

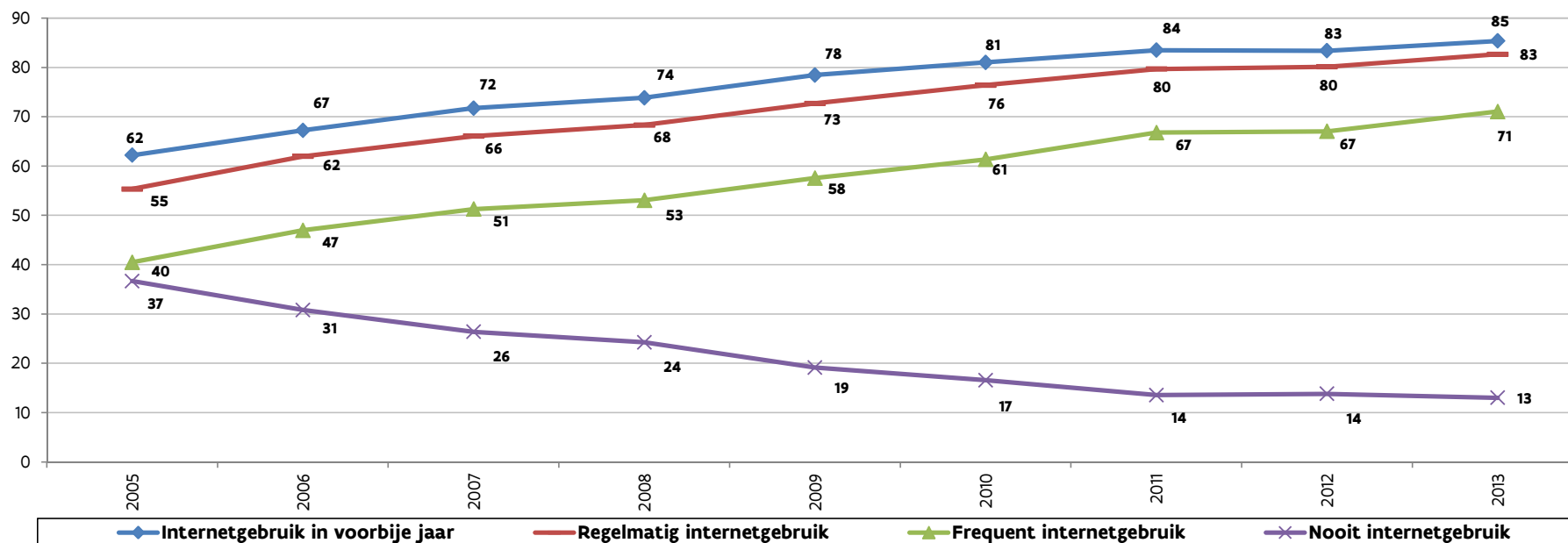
HUISHOUDENS 14

Evolutie internetgebruik

DIMENSIES

Ruimte Vlaams Gewest
Groep Burgers van 16 tot 74 jaar
Percentage Totaal: alle burgers van 16 tot 74 jaar
Tijd 2005-2013

Aandeel burgers met internetgebruik, Vlaams Gewest, 2005-2013, in %

Vaststellingen Het aandeel burgers van 16 tot 74 jaar dat gebruik maakt van het internet is spectaculair gestegen van 2005 tot 2013. Terwijl in 2005 55% van de burgers minstens wekelijks online was, is dat in 2013 opgelopen tot 83%. Een tweede opmerkelijke trend is dat het verschil tussen het aandeel personen dat in het voorbije jaar internet gebruikte en zij die dat wekelijks deden heel wat kleiner is in 2013 (85% tegen 83%) dan in 2005 (62% versus 55%). Mensen die het internet gebruiken, gaan dus recentelijk vaker over naar regelmatig gebruik. De evolutie van het dagelijks gebruik loopt parallel aan deze van het wekelijks gebruik: over de beschouwde periode gebruikt een 12% tot 15% het internet wekelijks maar niet dagelijks. Over de laatste drie jaar is er een lichte afname in het verschil. De toekomst zal moeten uitwijzen of meer en meer regelmatige gebruikers dagelijkse gebruikers worden. Het aandeel niet-gebruikers is sterk gedaald van 37% in 2005 naar 13% in 2013. Het Vlaamse Gewest bereikt hiermee twee van de doelstellingen van het Digitale scoreboard: tegen 2015 moet 75% van de bevolking regelmatig het internet gebruiken en niet meer dan 15% van de bevolking mag nooit het internet gebruikt hebben.

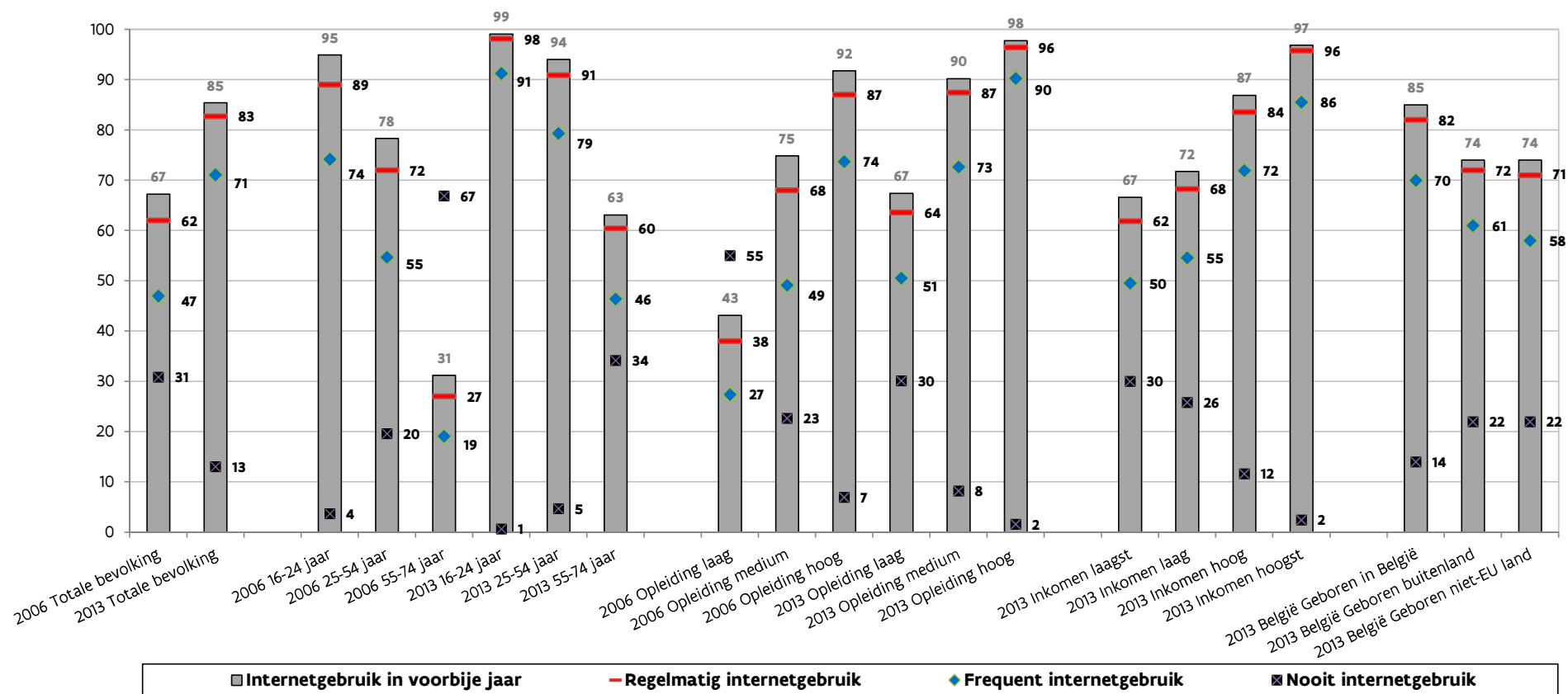
HUISHOUDENS 15

Evolutie internetgebruik bij doelgroepen

DIMENSIES

Ruimte Vlaams Gewest
Groep De doelgroepen voor de burgers zijn: 55-74 jarigen, laaggeschoolden, gezinnen met een laag inkomen, mensen geboren in het buitenland
Percentage Alle burgers van 16 tot 74 jaar uit de betreffende groep
Tijd 2006-2013

Aandeel burgers met internetgebruik naar doelgroep, Vlaams Gewest, van 2006 tot 2013, in %

Vaststellingen Een kleiner aandeel van de ouderen van 55 tot 74 jaar dan van de andere leeftijdsgroepen gebruikt het internet, al hebben de ouderen sinds 2006 al een stuk achterstand ingehaald. 99% van de jongeren, 94% van de 25- tot 54-jarigen en 63% van de ouderen gebruikten het internet in het voorbije jaar. Bij de internetgebruikers is het aandeel dagelijkse gebruikers ook hoger bij de jongeren dan bij de twee overige groepen. De kans dat men het internet in het voorbije jaar heeft gebruikt, is ook groter naarmate men hoger geschoold is (lage opleiding 67% - hoge opleiding 98%). Sinds 2006 hebben de groepen met een middelmatige opleiding of met een lage opleiding wel een stuk van de achterstand ingehaald. Bij de internetgebruikers is het aandeel dagelijkse gebruikers hoger bij de hogeschoolden dan bij de twee overige groepen. Internetgebruik hangt eveneens samen met het inkomen: hoe hoger het inkomen, hoe groter de kans op internetgebruik. Van de internetgebruikers wordt het internet vaker regelmatig of dagelijks gebruikt in de groep met het hoogste inkomen. 74% van de mensen die in het buitenland geboren zijn tegen 85% van de in België geboren personen, gebruikten in het voorbije jaar het internet. Voor de betreffende doelgroepen bereiken we de doelstelling van het Digitale scoreboard: het aandeel regelmatige gebruikers is in elke doelgroep hoger dan 60%. Voor de niet-gebruikers liggen de verbanden met leeftijd, opleiding, inkomen en land van geboorte omgekeerd.

Opmerkingen De ouderen zijn de personen van 55 tot 74 jaar, die afgezet kunnen worden tegenover de jongeren van 16 tot 24 jaar en de andere volwassenen van 25 tot 54 jaar. Het onderwijsniveau is gebaseerd op de internationaal erkende ISCED-indeling (International Standard Classification of Education). Laaggeschoolden zijn diegenen die ofwel geen diploma hebben ofwel ten hoogste een diploma van lager secundair onderwijs (eerste graad)(ISCED 0-2). Middengeschoolden hebben als hoogste diploma een van hoger secundair of 'postsecundair' (niet hoger) onderwijs (ISCED 3-4). Hooggeschoolden hebben een diploma hoger onderwijs (ISCED 5-6). De mensen met een laag inkomen worden bepaald op basis van het gezinsinkomen. De groep met het laagste inkomen betreft in 2013 de personen uit huishoudens met een inkomen van 1.199 euro per maand of minder; de tweede groep de personen uit huishoudens met een inkomen tussen 1.200 en 1.899 euro per maand; de derde groep de personen uit huishoudens met een inkomen tussen 1.900 en 2.999 euro per maand; en de groep met het hoogste inkomen de personen uit huishoudens met 3.000 euro per maand of meer. Deze opdeling wordt sinds 2007 gebruikt, maar de cijfers van 2007 waren nog niet beschikbaar bij de opmaak van deze monitor. Deze zullen in de volgende monitor opgenomen worden. De mensen die in een ander land geboren zijn, worden in kaart gebracht via hun geboorteland: België, ander land, ander land buiten de EU. Voor het geboorteland gebruiken we de Belgische cijfers van de Eurostat-website omdat de gewestelijke cijfers pas sinds 2014 beschikbaar zijn.

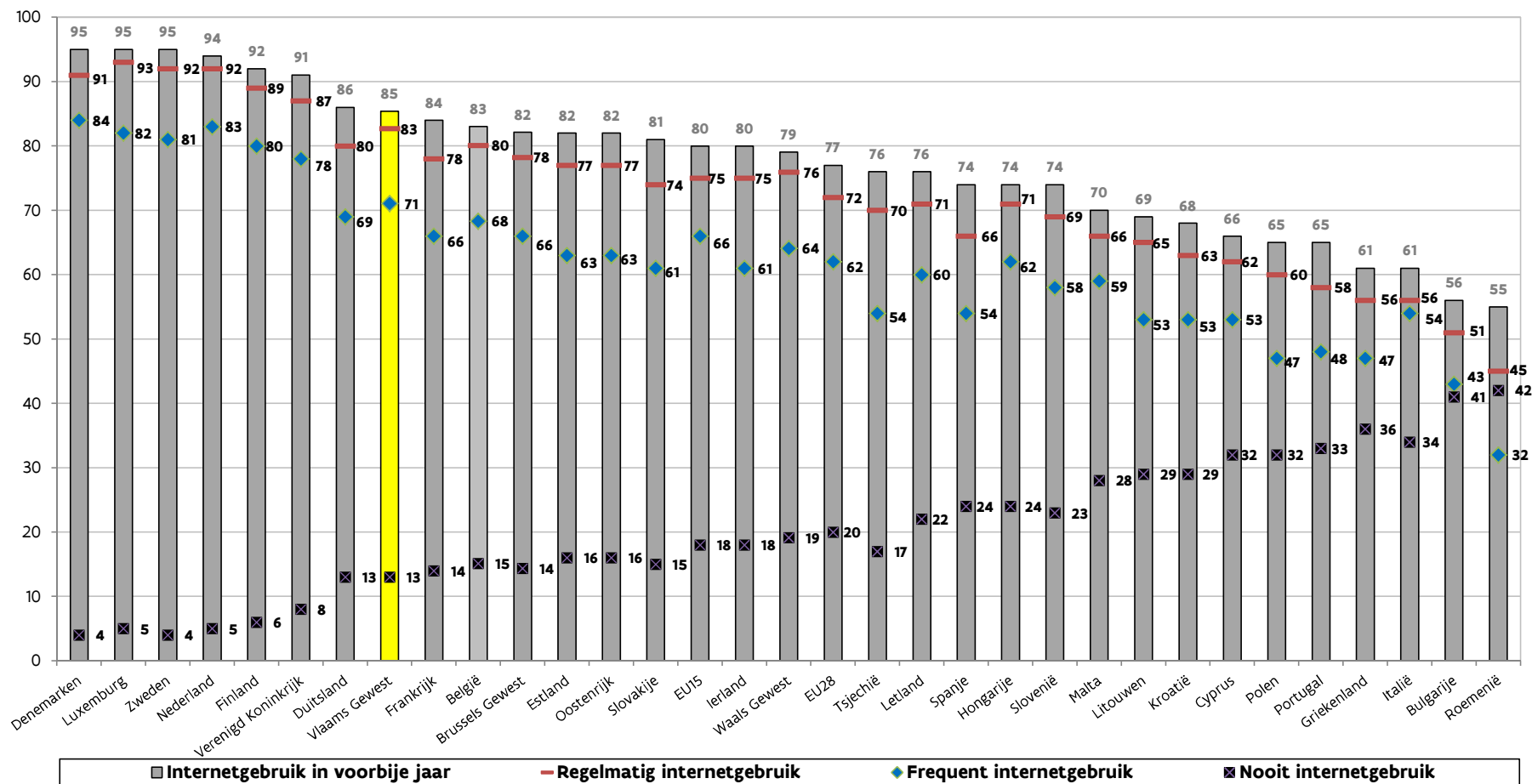
HUISHOUDENS 16

Internetgebruik, internationale vergelijking

DIMENSIES

Ruimte EU28, Belgische gewesten
 Groep Burgers van 16 tot 74 jaar
 Percentage Totaal: alle burgers van 16 tot 74 jaar
 Tijd 2013

Aandeel burgers met internetgebruik, internationale vergelijking, in 2013, in %

Vaststellingen Het Vlaamse Gewest haalt voor het internetgebruik over het voorbije jaar met 85% de 8e plaats binnen de EU28. Dat lijkt een behoorlijke plaats en is een stuk beter dan de EU28, maar vier van onze buurlanden doen het beter en in drie van onze buurlanden gebruikte meer dan 90% het internet in het voorbije jaar. Voor het regelmatig internetgebruik, het dagelijks internetgebruik en het niet gebruiken van het internet haalt het Vlaamse Gewest de 7e plaats.

HUISHOUDENS 17**Mobiel internetgebruik****DIMENSIES****Ruimte** EU28, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest**Tijd** 2006-2013, tenzij anders vermeld**Meeteenheid** Alle burgers van 16 tot 74 jaar**BRON**

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium

FREQUENTIE

Niet jaarlijks maar wel regelmatig bevraagd

Vragen

2013.27. Gebruikt u een van de volgende draagbare apparaten om via een draadloze internetverbinding buitenshuis maar niet op het werk op het internet te gaan? U mag meerdere antwoorden omcirkelen. 1. Een gsm of smartphone via GPRS, ... (minder dan 3G); 2. Een gsm of smartphone via UMTS, HSDPA, ... (ten minste 3G); 3. Een gsm of smartphone via WiFi of mobiele WiMAX; 4. Een draagbare computer via een gsm-netwerk met een USB-sleutel (dongel), gsm-modem of een kaart (bv. laptop, tablet-pc of handcomputer met een geïntegreerde simkaart); 5. Een draagbare computer via WiFi of mobiele WiMAX (bv. laptop, tablet-pc of handcomputer met een geïntegreerde simkaart); 6. Geen van bovenvermelde apparaten, maar wel een ander mobiel toestel (bv. mp3-speler, e-reader); 7. Ik gebruik geen mobiel toestel om buitenshuis maar niet op het werk op het internet te gaan. **2012.28.** Via welk van de volgende netwerken ging u tijdens de laatste drie maanden elders dan thuis of op het werk met een handheld-apparaat op het internet? U mag meerdere antwoorden omcirkelen. 1. Een gsm-netwerk van ten minste 3G (breedband), bv. UMTS; 2. Een gsm-netwerk met GPRS (geen breedband); 3. Een draadloos netwerk (bv. WiFi)

Definitie

Mobiel internetgebruik via de computer betreft de burgers van 16 tot 74 jaar die in de voorbije drie maanden een draagbare computer (bv. laptop, tablet) gebruikten om het internet te bereiken wanneer ze niet thuis of op het werk waren (items 4 en 5 van 2013.27). Internettoegang via een handheld toestel (niet thuis of op het werk) via een mobiel gsm-netwerk betreft de burgers van 16 tot 74 jaar die aanduiden dat ze met hun handheld toestel een connectie met het internet hebben gemaakt via een mobiel gsm-netwerk (bv. GPRS, UMTS). Het betreft item 1 en 2 van vraag 2012.28. Deze vragen worden alleen gesteld als de personen aangegeven hebben het internet te hebben gebruikt in de voorbije 3 maanden, en voor 2012.28 wanneer ze tevens hebben aangegeven een handheld apparaat te hebben gebruikt. Toch worden de percentages berekend voor de totale populatie van 16 tot 74 jaar.

Opmerkingen

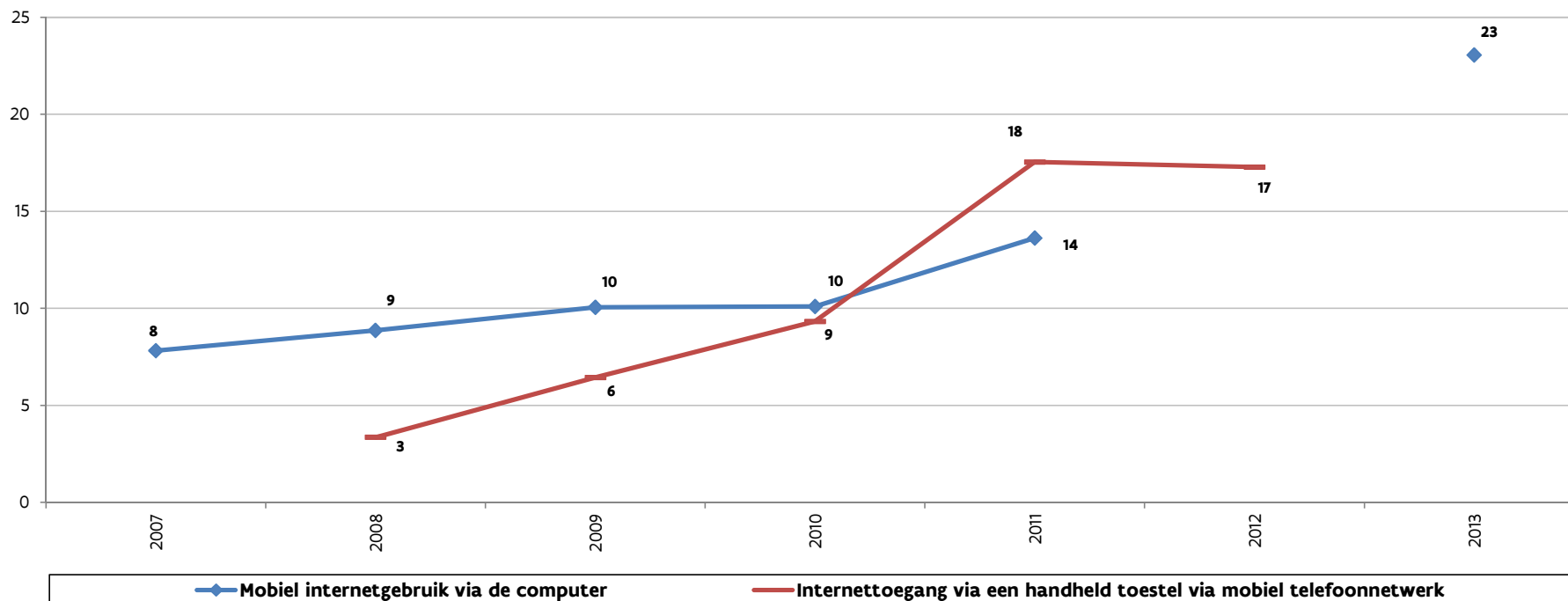
De variabele voor mobiel internetgebruik via de computer wijzigt over de jaren. In 2007 betrof het het percentage burgers die in het voorbije kwartaal via een laptop/tablet een draadloze connectie (WIFI of cellulair netwerken) maakten met het internet, niet thuis of op het werk (i_iuport). In 2013 betreft het het percentage burgers die in het voorbije kwartaal via een laptop, netbook, notebook of een tablet verbinding maakten met het internet, niet thuis of op het werk (i_iumc). De variabele 'Internettoegang via een handheld toestel' wijzigt eveneens over de tijd. In 2012 (i_liuhd_mph) betreft het de burgers met internettoegang via een handheld toestel via een mobiel netwerk (b.v. GPRS, UMTS). In 2008 (i_iuphone) gaat het over de burgers met internettoegang via een mobiele telefoon via UMTS (3G) of GPRS (cijfers niet meer beschikbaar op website Eurostat). In 2012 vinden we volgende definitie voor handheld apparaten: 'handheld-apparaten zijn op maat van één hand. Laptops, notebooks, netbooks en tablet-pc's (zoals iPads) zijn geen handheld-apparaten.'

	Eurostat code	2012 of 2013 (zie bij naam indicator)									Jaar	Zie kolom 'jaar'	
		Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU28	EU15	Max.	Min.	Rang		Vlaams Gewest	Rang
Mobiel internetgebruik via de computer (2007-2013)	i_iumc('13) - i_uport('07)	23	28	24	24	24	26	43(LUX)	7(ROE)	17-18(31)	2007	8	12-14(31)
Internettoegang via een handheld toestel via mobiel telefoonnetwerk (2008-2012)	i_iuhd_mph (2012) - i_iuphone (2008)	17	18	14	16	23	26	56(ZWE)	3(TSI)	13-15(31)	2008	3	25-29(30)

Samenvatting Het mobiel internetgebruik is sterk gestegen over de voorbije jaren. In 2013 gebruikte bijna een kwart van de Vlamingen tussen 16 en 74 jaar in de voorbije drie maanden via de computer (laptop, tablet) het internet wanneer ze niet thuis of op het werk waren. In 2012 duidde 17% van de burgers aan dat ze met hun handheld toestel een connectie met het internet hadden gemaakt via een mobiel gsm-netwerk (bv. GPRS, UMTS). De kans op mobiel internetgebruik stijgt naarmate men jonger en hoger geschoold is en naarmate het gezinsinkomen hoger is. Mobiel internetgebruik via de computer is sterker ingeburgerd bij de in België dan bij de in het buitenland geboren burgers; een verschil dat niet geldt voor mobiel internetgebruik via een handheld toestel. In de EU28 en in al onze buurlanden wordt het mobiel internet meer gebruikt en de verschillen kunnen groot zijn.

HUISHOUDENS 18**Evolutie mobiel internetgebruik****DIMENSIES**

Ruimte Vlaams Gewest
Groep Burgers van 16 tot 74 jaar
Percentage Totaal: alle burgers van 16 tot 74 jaar
Tijd 2007-2013

Aandeel burgers met mobiel internetgebruik, Vlaams Gewest, 2007-2013, in %

Vaststellingen Het mobiel internetgebruik is volgens beide indicatoren sterk gestegen over de voorbije jaren. In 2013 gebruikte bijna een kwart van de Vlamingen tussen 16 en 74 jaar in de voorbije drie maanden via de computer (laptop, tablet) het internet wanneer ze niet thuis of op het werk waren. In 2010 was dat nog 10%. In 2012 duidde 17% van de burgers aan dat ze met hun handheld toestel een connectie met het internet hadden gemaakt via een mobiel gsm-netwerk (bv. GPRS, UMTS). In 2010 was dat nog 9%.

Opmerkingen Mobiel internetgebruik via de computer (2007-2010): % burgers die het voorbije kwartaal via een laptop/tablet een draadloze connectie (WiFi of cellulaire netwerken) maakten met het internet, niet thuis of op het werk (i_iuport). 2011: % burgers die het voorbije kwartaal een draagbare computer via USB-stick of laptopkaart (d.m.v. een mobiele breedbandverbinding van ten minste 3G, bv. een UMTS verbinding) of een draagbare computer via publiek WiFi of WiMAX gebruikten om via een mobiele internetverbinding het internet te raadplegen of e-mails te versturen, niet thuis of op het werk (i_iuport1). 2012-2013 % burgers die het voorbije kwartaal via een laptop, netbook, notebook of een tablet verbinding maakten met het internet (niet thuis of op het werk) via een gsm-netwerk met een USB-sleutel (dongel), gsm-modem of een kaart of via WiFi of mobiele WiMAX (i_iumc).

Internettoegang via een handheld toestel. Van 2008-2011 (i_iuphone): % burgers met internettoegang via een mobiele telefoon via UMTS (3G) of GPRS; 2012 (i_iuhd_mph): % burgers met internettoegang via een handheld toestel via een mobiel netwerk (b.v. GPRS, UMTS).

Voor 'mobiel internetgebruik via de computer' werd het percentage voor 2012 (37%) verwijderd omdat het sterk afwijkt van de trend over de tijd.

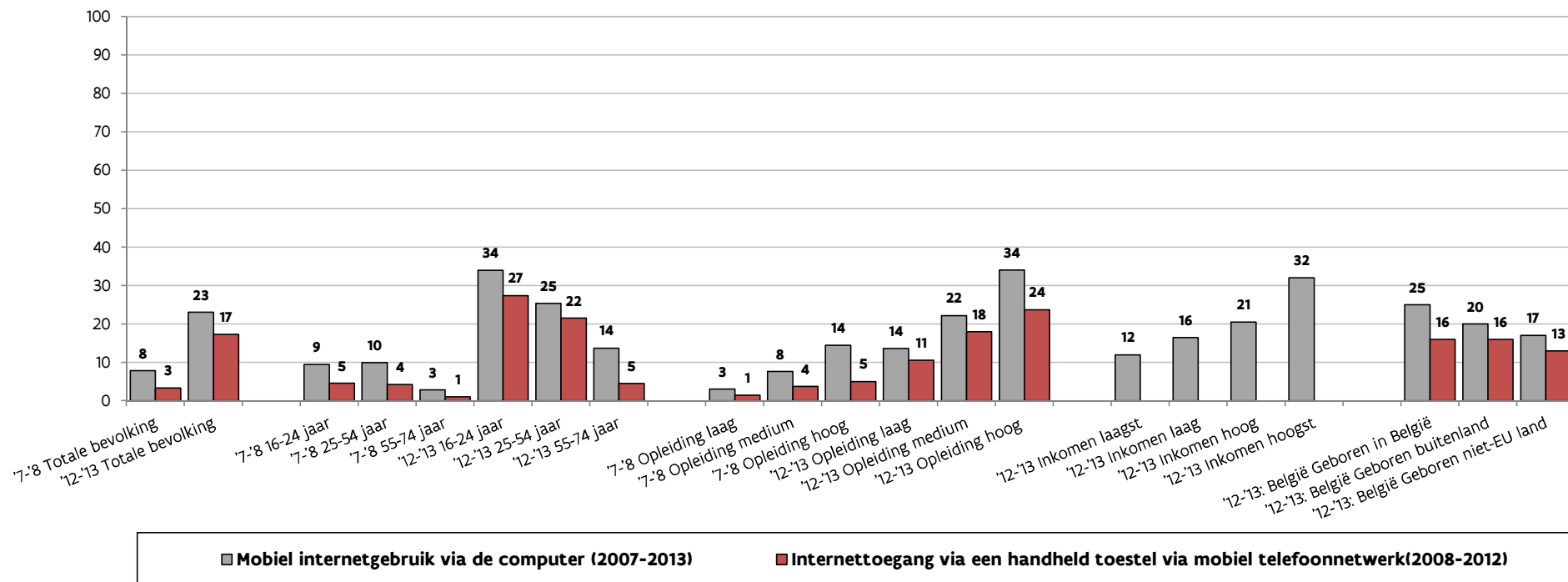
HUISHOUDENS 19

Evolutie mobiel internetgebruik bij doelgroepen

DIMENSIES

Ruimte	Vlaams Gewest
Groep	De doelgroepen voor de burgers zijn: 55-74 jarigen, laaggeschoolden, gezinnen met een laag inkomen, mensen geboren in het buitenland
Percentage	Alle burgers van 16 tot 74 jaar uit de betreffende groep
Tijd	2007-2013

Aandeel burgers met mobiel internetgebruik naar doelgroep, Vlaams Gewest, van 2007 tot 2013, in %

Vaststellingen De kans dat een persoon mobiel internet heeft gebruikt, stijgt naarmate hij jonger is, naarmate hij hoger geschoold is en naarmate het gezinsinkomen hoger is. Dat geldt zowel voor de mobiele verbinding via een computer als voor deze via een handheldtoestel via een gsm-netwerk. Een groter aandeel van de in België geboren burgers dan van de burgers die in het buitenland werden geboren, maken gebruik van mobiel internet via de computer. Voor mobiel internetgebruik via een handheld toestel is dat laatste verband niet aanwezig.

Opmerkingen De ouderen zijn de personen van 55 tot 74 jaar, die afgezet kunnen worden tegenover de jongeren van 16 tot 24 jaar en de andere volwassenen van 25 tot 54 jaar. Het onderwijsniveau is gebaseerd op de internationaal erkende ISCED-indeling (International Standard Classification of Education). Laaggeschoolden zijn diegenen die ofwel geen diploma hebben ofwel ten hoogste een diploma van lager secundair onderwijs (eerste graad)(ISCED 0-2). Middengeschoolden hebben als hoogste diploma een van hoger secundair of "postsecundair" (niet hoger) onderwijs (ISCED 3-4). Hooggeschoolden hebben een diploma hoger onderwijs (ISCED 5-6). De mensen met een laag inkomen worden bepaald op basis van het gezinsinkomen. De groep met het laagste inkomen betreft in 2013 de personen uit huishoudens met een inkomen van 1.199 euro per maand of minder; de tweede groep de personen uit huishoudens met een inkomen tussen 1.200 en 1.899 euro per maand; de derde groep de personen uit huishoudens met een inkomen tussen 1.900 en 2.999 euro per maand; en de groep met het hoogste inkomen de personen uit huishoudens met 3.000 euro per maand of meer. Deze opdeling wordt sinds 2007 gebruikt, maar de cijfers van 2007 waren nog niet beschikbaar bij de opmaak van deze monitor. Deze zullen in de volgende monitor opgenomen worden. De mensen die in een ander land geboren zijn, worden in kaart gebracht via hun geboorteland: België, ander land, ander land buiten de EU. Voor het geboorteland gebruiken we de Belgische cijfers van de Eurostat-website omdat de gewestelijke cijfers pas sinds 2014 beschikbaar zijn.

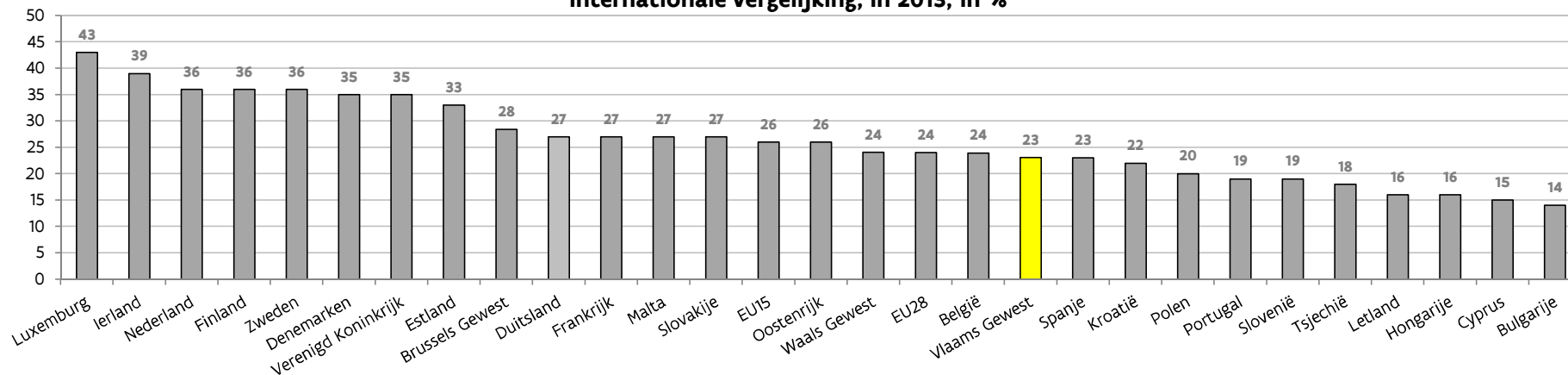
HUISHOUDENS 20

Mobiel internetgebruik, internationale vergelijking

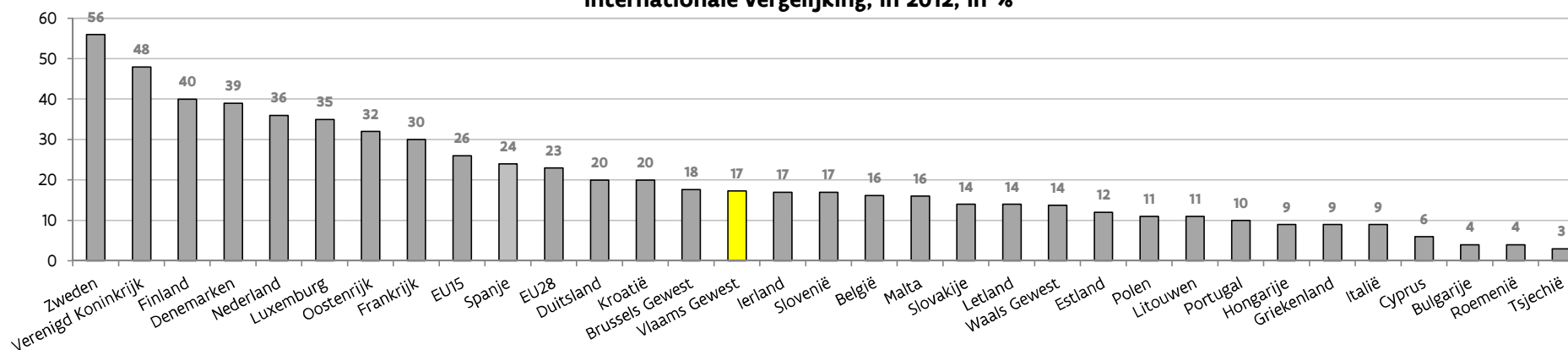
DIMENSIES

Ruimte EU28, Belgische gewesten
Groep Burgers van 16 tot 74 jaar
Percentage Totaal: alle burgers van 16 tot 74 jaar
Tijd 2012 of 2013

Aandeel burgers met mobiel internetgebruik via de computer, internationale vergelijking, in 2013, in %

Aandeel huishoudens met mobiel internetgebruik via een handheld toestel via mobiel telefoonnetwerk, internationale vergelijking, in 2012, in %

Vaststellingen Het aandeel gebruikers van mobiel internet is lager in het Vlaamse Gewest dan in de EU28. In al onze buurlanden wordt mobiel internet meer gebruikt en dit zowel via de computer als via een handheld toestel. Mobiel internet via de computer wordt in 2013 door 23% van de Vlamingen en door 43% van de Luxemburgers, 36% van de Nederlanders en 35% van de Britten gebruikt. Mobiel internet via een handheld toestel via een gsm-netwerk wordt in 2012 door 17% van de Vlamingen en door 48% van de Britten, 36% van de Nederlanders, 35% van de Luxemburgers en 30% van de Fransen gebruikt.

HUISHOUDENS 21**Operationele vaardigheden****DIMENSIES****Ruimte** EU28, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest**Tijd** 2006-2013, tenzij anders vermeld**Meeteenheid** Burgers van 16 tot 74 jaar**BRON**

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium

MEER INFORMATIEhttp://statbel.fgov.be/nl/statistieken/gegevensinzameling/enquetes/ICT_huishoudens/**Streefwaarde****Een toename van de operationele vaardigheden bij de gehele bevolking, met bijzondere aandacht voor de doelgroepen.****Verantwoording thema Europees**

Het belang van de digitale geletterdheid werd reeds aangehaald door het Europese Parlement en door de Europese Raad in 2006. In zijn aanbevelingen over de sleutelcompetenties voor levenslang leren identificeert het de digitale geletterdheid als een van de acht sleutelcompetenties voor burgers in een kennismaatschappij. Deze sleutelcompetenties zijn noodzakelijk voor de persoonlijke ontplooiing en ontwikkeling, het actieve burgerschap, de sociale inclusie en het werk.

De digitale competentie werd toen gedefinieerd als volgt:

"Digital competence involves the confident and critical use of Information Society Technology (IST) for work, leisure, learning and communication. It is underpinned by basic skills in ICT: the use of computers to retrieve, access, store, produce, present and exchange information, and to communicate and participate in collaborative networks via the Internet." Measuring Digital Skills across the EU: EU wide indicators of Digital Competence, mei 2014, p.4, <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/internet-use-digital-skills-and-online-content>

Dat de Europese Commissie een groot belang hecht aan de digitale geletterdheid blijkt eruit dat de zesde pijler van de Europese Digitale Agenda (2010) volledig gewijd werd aan digitale geletterdheid, vaardigheden en inclusie. Dit deel behandelt de onderliggende operationele vaardigheden, die de basis vormen voor een functioneel ICT-gebruik.

Verantwoording thema Vlaams Regeerakkoord

De betreffende doelstelling uit het Vlaamse Regeerakkoord is: aandacht voor de digitale kloof. Bij Bestuurszaken: 'Er is bij dit alles voldoende aandacht voor mensen die nog niet mee zijn met nieuwe informatietechnologie.' (Vlaams Regeerakkoord, p. 11). Bij Armoedebelid: 'We dichten de digitale kloof en werken de laaggeletterdheid en de drempels tot participatie voor mensen in armoede weg.' (Vlaams Regeerakkoord, p.124). Bij Inburgering – integratie: 'Doorheen de geïntegreerde trajecten is er aandacht voor e-inclusie waar nodig. Het is mogelijk binnen het inburgeringstraject ruimte te maken voor het wegwerken van de digitale kloof bij vooral zwakkere doelgroepen (analfabeten, laaggeletterden, ouderen,...).' (Vlaams Regeerakkoord, p. 130). Bij Cultuur, jeugd, media – afdeling media: 'Mediawijsheid en digitale geletterdheid zijn essentieel. We werken de digitale kloof weg.' (Vlaams Regeerakkoord, p.138); of nog 'Ook kwetsbare doelgroepen moeten voldoende mediatoegang hebben en mediageletterd zijn. We zorgen voor een correcte en eigentijdse invulling van de universele diensten, opdat iedereen kan deelnemen aan de samenleving, ongeacht inkomen en woonplaats. Mediagebruikers moeten bovendien de nodige vaardigheden verwerven om met nieuwe (sociale) media om te gaan.' (Vlaams Regeerakkoord, p.138).

Verantwoording doelgroepen

Vanuit de beschikbare doelgroepen bij Eurostat werden de stakeholders bevraagd om de prioritaire doelgroepen te identificeren. Het betreft de ouderen, de laaggeschoolden, de mensen met een laag inkomen en de mensen die in een ander land geboren zijn. Bij deze laatste is er een bijzondere interesse voor de mensen geboren in niet-Europese landen.

HUISHOUDENS 22**Operationele vaardigheden****DIMENSIES****Ruimte** EU28, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest**Tijd** 2006-2013, tenzij anders vermeld**Meeteenheid** Alle burgers van 16 tot 74 jaar**BRON**

Eurostat (epp.eurostat.ec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium

FREQUENTIE

Geen vaste frequentie, niet jaarlijks maar wel regelmatig bevroegd

Vragen

Computervaardigheden 2013.15. Welke van de volgende computeractiviteiten hebt u ooit uitgevoerd, ook al is het al lang geleden? U mag meerdere antwoorden omcirkelen. 1. Bestanden of mappen kopiëren of verplaatsen; 2. Kopiëren en plakken (of knippen en plakken) van tekst of andere informatie in een document; 3. Rekenkundige (basis)formules gebruiken in een rekenblad zoals bv. in Excel; 4. Bestanden comprimeren of zippen; 5. Nieuwe hardware zoals een printer of een modem installeren; 6. Een computerprogramma schrijven in een gespecialiseerde programmeertaal. De overige bevroegde activiteiten op de computer worden niet gebruikt, en hier ook niet weergegeven.

Internetvaardigheden 2013.20. Welke van de volgende activiteiten in verband met internet hebt u ooit uitgevoerd, ook al is het al lang geleden? U mag meerdere antwoorden omcirkelen. 1. Een zoekmachine (bv. Google) gebruiken om informatie te vinden; 2. E-mails met bijlagen (zoals bv. documenten, foto's, afbeeldingen) versturen; 3. Berichten posten in chatrooms, nieuwsgroepen of onlinediscussiefora (bv. op sociaalnetwerksites zoals Facebook); 4. Telefoneren over het internet via bv. Skype of VoIP; 5. Films, muziek, enz. delen via zogenaamde peer-to-peernetwerken (bv. Napster, Kazaa); 6. Een webpagina creëren. De overige items worden niet gebruikt voor deze index en bijgevolg buiten beschouwing gelaten.

Definitie

De index uit de 'Eurostat Community Survey on ICT Usage' stelt vragen naar de uitvoering van 6 verschillende computervaardigheden en 6 verschillende internetvaardigheden. Individuen die 1 of 2 van deze taken uitvoerden, hebben weinig vaardigheden. Deze die 3 tot 4 taken uitvoerden, hebben matige vaardigheden. Deze die 5 tot 6 taken uitvoerden, scoren hoog voor de betreffende ICT-vaardigheden (computer of internet). Mensen zonder vaardigheden zijn deze die geen enkele van de betreffende computer- of internetactiviteiten hebben uitgevoerd of die de computer of het internet nooit gebruikt hebben. Deze categorie zonder vaardigheden wordt hier buiten beschouwing gelaten.

Voor de betreffende computer- of internetvaardigheden verwijzen we naar de vraag hierboven. Zowel voor de computer- als voor de internetvaardigheden geldt dat item 1 en 2 activiteiten met een lage moeilijkheidsgraad betreffen; items 3, 4, en 5 activiteiten met een gemiddelde moeilijkheidsgraad en item 6 een activiteit met een hoge moeilijkheidsgraad. Deze vragen worden maar gesteld wanneer de persoon ooit een computer of het internet gebruikte. De berekeningen worden zo aangepast dat de percentages alle burgers van 16 tot 74 jaar betreffen.

Opmerkingen

Hoe kleiner de groep, hoe minder betrouwbaar de schatting. De schattingen voor de subgroepen kunnen dermate fluctueren dat ze een beperkte waarde hebben. Wanneer we echter steeds de verwachte verschillen terug vinden voor de digitale kloof, dan geeft dat toch een vrij sterke indicatie van de aanwezigheid hiervan. Het verschil in percentage zou misschien wel wat kleiner of groter kunnen zijn ten gevolge van de fluctuaties.

	Eurostat code	2012 (computer) - 2013 (internet)							2006			
		Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU28	EU15	Topper hoge vaardigheden	Zwakste hoge vaardigheden	Rang	Vlaams Gewest	Rang
Computervaardigheden												
hoge computervaardigheden	i_csk_hi	27	21	17	23	25	27	42(DEN)	8(ROE)	16-17(31)	21	15-19(30)
medium computervaardigheden	i_csk_me	27	25	28	27	25	27	30 (DEN)	13(ROE)	11-13(31)	24	10-11(30)
lage computervaardigheden	i_csk_lo	19	24	24	21	16	16	12 (DEN)	14(ROE)	6-7(31)	16	4-8(30)
Internetvaardigheden												
hoge internetvaardigheden	i_isk_hi	14	14	11	13	12	12	32(LIT)	5(ROE, DUI)	11-14(31)	4	21-25(29)
medium internetvaardigheden	i_isk_me	40	41	40	40	35	36	27(LIT)	23(ROE), 33 (DUI)	9-11(31)	19	11-16(29)
lage internetvaardigheden	i_isk_lo	31	28	27	29	30	32	12(LIT)	29(ROE), 46 (DUI)	8-9(31)	43	3(29)

Samenvatting Het aandeel van de personen die hoog en matig scoren voor ICT-vaardigheden neemt toe. Dat is vooral duidelijk voor de internetvaardigheden, waar ook het aandeel personen met weinig vaardigheden afneemt over de tijd. Voor de computervaardigheden is deze afname er niet. Ouderen (55-74 jaar), laaggeschoolden, groepen met een laag inkomen en mensen geboren in het buitenland, zijn ondervertegenwoordigd in de groep met matige en hoge computer- of internetvaardigheden ('medium' + 'hoog'). Voor jongeren (16-24 jaar), hooggeschoolden en mensen met een hoog gezinsinkomen geldt het omgekeerde. Van de buurlanden doen Luxemburg en Nederland het beter dan Vlaanderen voor de computervaardigheden. Voor internet zijn de verschillen met de buurlanden eerder klein.

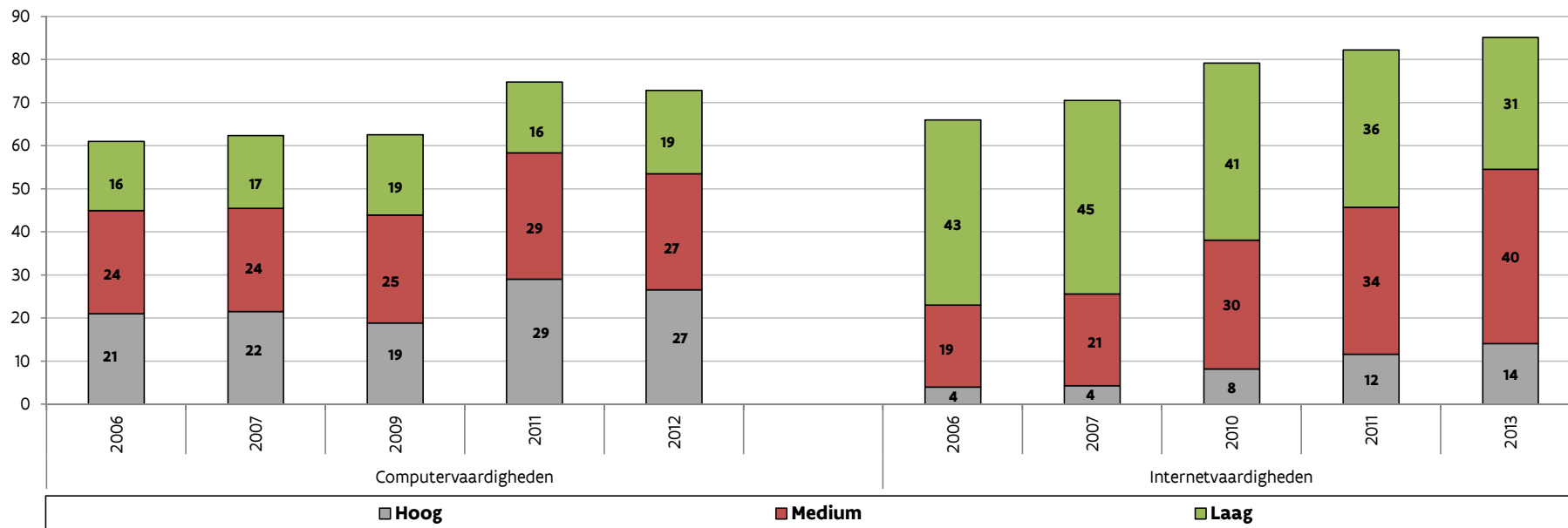
HUISHOUDENS 23

Evolutie operationele vaardigheden

DIMENSIES

Ruimte Vlaams Gewest
Groep Burgers van 16 tot 74 jaar
Percentage Totaal: alle burgers van 16 tot 74 jaar
Tijd 2006-2013

Operationele vaardigheden, Vlaams Gewest, 2006-2013, in %

Vaststellingen Ondanks de fluctuaties kunnen we stellen dat het aandeel van de personen die 'hoog' en 'matig' scoren voor ICT-vaardigheden toeneemt over de tijd. Dat is vooral duidelijk voor de internetvaardigheden, waar ook het aandeel personen met weinig vaardigheden afneemt over de tijd. Voor de computervaardigheden is er geen afname van het aandeel personen met weinig vaardigheden.

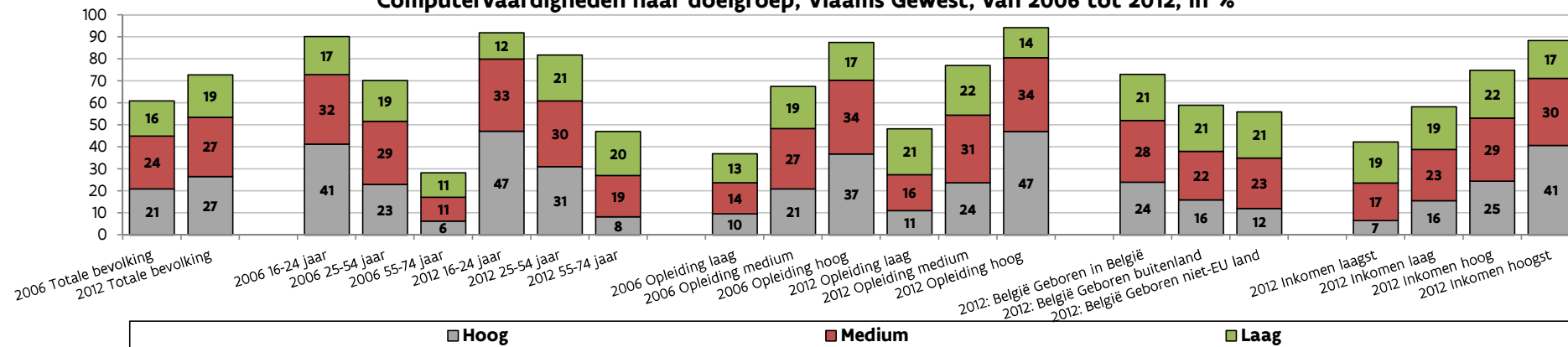
HUISHOUDENS 24

Evolutie operationele vaardigheden bij doelgroepen

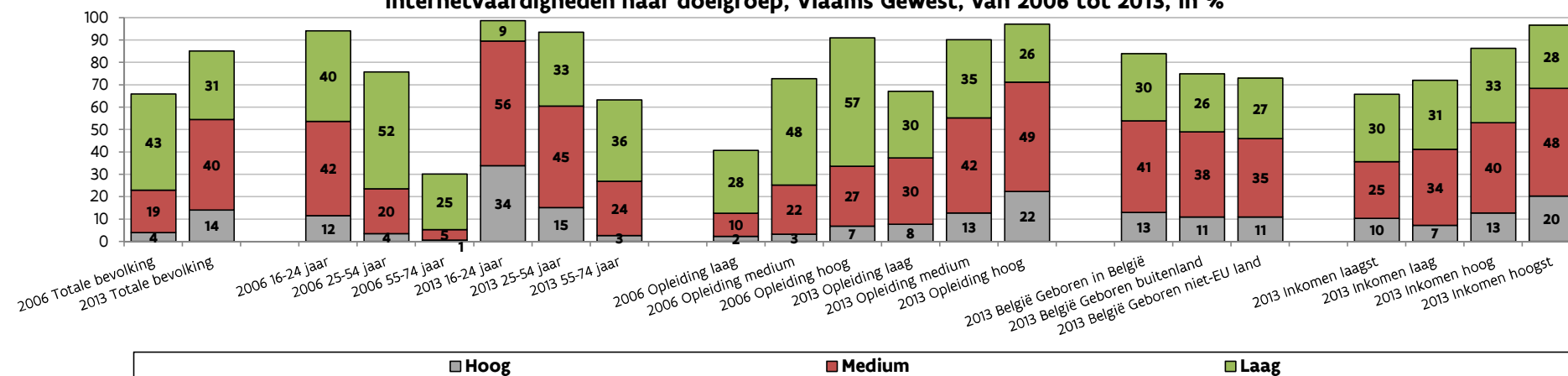
DIMENSIES

Ruimte Vlaams Gewest
Groep De doelgroepen voor de burgers zijn: 55-74 jarigen, laaggeschoolden, gezinnen met een laag inkomen, mensen geboren in het buitenland
Percentage Alle burgers van 16 tot 74 jaar uit de betreffende groep
Tijd 2006-2013

Computervaardigheden naar doelgroep, Vlaams Gewest, van 2006 tot 2012, in %

Internetvaardigheden naar doelgroep, Vlaams Gewest, van 2006 tot 2013, in %

Vaststellingen Ouderen (55-74 jaar), laaggeschoolden, groepen met een laag inkomen en mensen geboren in het buitenland, zijn ondervertegenwoordigd in de groep met matige en hoge computer- of internetvaardigheden ('medium' + 'hoog'). Voor jongeren (16-24 jaar), hooggeschoolden en mensen met een hoog gezinsinkomen geldt het omgekeerde.

Opmerkingen De ouderen zijn de personen van 55 tot 74 jaar, die afgezet kunnen worden tegenover de jongeren van 16 tot 24 jaar en de andere volwassenen van 25 tot 54 jaar. Het onderwijsniveau is gebaseerd op de internationaal erkende ISCED-indeling (International Standard Classification of Education). Laaggeschoolden zijn diegenen die ofwel geen diploma hebben ofwel ten hoogste een diploma van lager secundair onderwijs (eerste graad)(ISCED 0-2). Middengeschoolden hebben als hoogste diploma een van hoger secundair of "postsecundair" (niet hoger) onderwijs (ISCED 3-4). Hooggeschoolden hebben een diploma hoger onderwijs (ISCED 5-6). De mensen met een laag inkomen worden bepaald op basis van het gezinsinkomen. De groep met het laagste inkomen betreft in 2013 de personen uit huishoudens met een inkomen van 1.199 euro per maand of minder; de tweede groep de personen uit huishoudens met een inkomen tussen 1.200 en 1.899 euro per maand; de derde groep de personen uit huishoudens met een inkomen tussen 1.900 en 2.999 euro per maand; en de groep met het hoogste inkomen de personen uit huishoudens met 3.000 euro per maand of meer. Deze opdeling wordt sinds 2007 gebruikt, maar de cijfers van 2007 waren nog niet beschikbaar bij de opmaak van deze monitor. Deze zullen in de volgende monitor opgenomen worden. De mensen die in een ander land geboren zijn, worden in kaart gebracht via hun geboorteland: België, ander land, ander land buiten de EU. Voor het geboorteland gebruiken we de Belgische cijfers van de Eurostat-website omdat de gewestelijke cijfers pas sinds 2014 beschikbaar zijn.

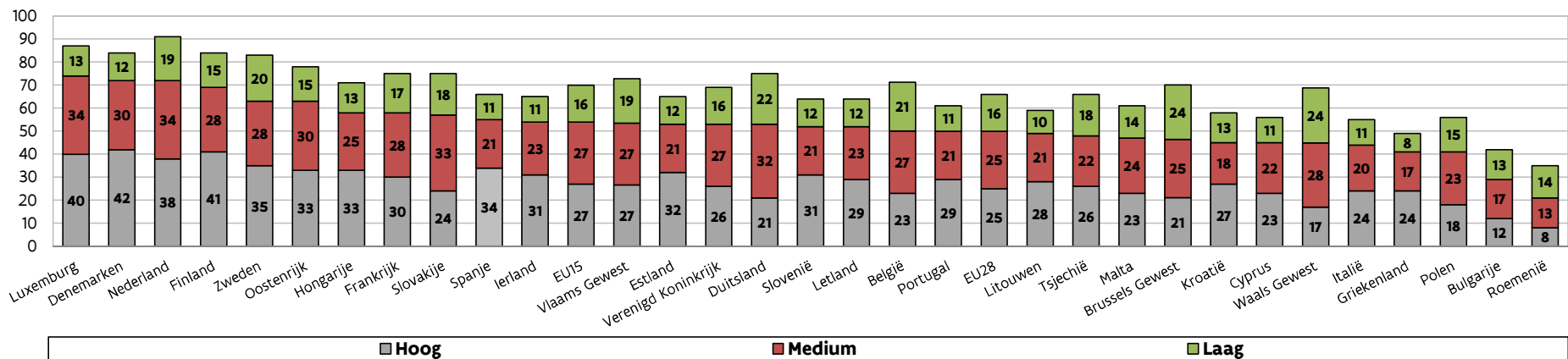
HUISHOUDENS 25

Operationele vaardigheden, internationale vergelijking

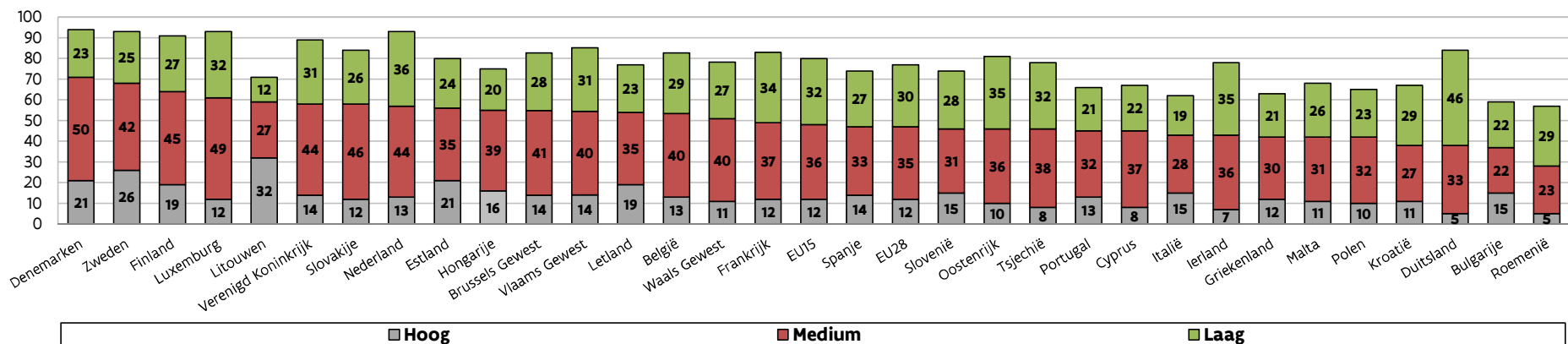
DIMENSIES

Ruimte EU28, Belgische gewesten
Groep Burgers van 16 tot 74 jaar
Percentage Totaal: alle burgers van 16 tot 74 jaar
Tijd 2012 of 2013

Computervaardigheden, internationale vergelijking, in 2012, in %

Internetvaardigheden, internationale vergelijking, in 2013, in %

Vaststellingen De grafieken werden gesorteerd in functie van de som van het aandeel burgers met hoge en medium ICT-vaardigheden. Gegeven deze som, heeft het Vlaamse Gewest voor de computervaardigheden de 11e plaats en voor de internetvaardigheden de 10e. Voor de hoge en de medium computervaardigheden samen zitten we op het niveau van de EU15, voor de gelijkaardige indicator voor internetvaardigheden doen we het iets beter dan de EU15. Van de buurlanden doen Luxemburg en Nederland het beter dan Vlaanderen: in Luxemburg heeft 40% hoge en 34% medium computervaardigheden; in Nederland is dat respectievelijk 38% en 34%; in het Vlaamse Gewest is dat voor beide groepen 27%. Voor internetvaardigheden is in Luxemburg 12% van de burgers hoog competent en 49% medium competent; in het Verenigd Koninkrijk is dat respectievelijk 14% en 44%; in Nederland 13% en 44% en in het Vlaamse Gewest 14% en 40%. De verschillen zijn dus eerder klein voor het internet.

HUISHOUDENS 26**Toepassingen in het leven****DIMENSIES****Ruimte** EU28, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest**Tijd** 2006-2013, tenzij anders vermeld**Meeteenheid** Burgers van 16 tot 74 jaar**BRON**

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium

MEER INFORMATIEhttp://statbel.fgov.be/nl/statistieken/gegevensinzameling/enquetes/ICT_huishoudens/**Streefwaarde****Een toename van het nuttige gebruik van ICT in het eigen leven bij de gehele bevolking, met bijzondere aandacht voor de doelgroepen.****Verantwoording thema Europees**

Het belang van de digitale geletterdheid werd reeds aangehaald door het Europese Parlement en door de Europese Raad in 2006. In zijn aanbevelingen over de sleutelcompetenties voor levenslang leren identificeert het de digitale geletterdheid als een van de acht sleutelcompetenties voor burgers in een kennismaatschappij. Deze sleutelcompetenties zijn noodzakelijk voor de persoonlijke ontplooiing en ontwikkeling, het actieve burgerschap, de sociale inclusie en het werk.

De digitale competentie werd toen gedefinieerd als volgt:

'Digital competence involves the confident and critical use of information Society technology (IST) for work, leisure, learning and communication. It is underpinned by basic skills in ICT: the use of computers to retrieve, access, store, produce, present and exchange information, and to communicate and participate in collaborative networks via the Internet.' Measuring Digital Skills across the EU: EU wide indicators of Digital Competence, mei 2014, p.4, <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/internet-use-digital-skills-and-online-content>.

Dat de Europese Commissie een groot belang hecht aan de digitale geletterdheid blijkt eruit dat de zesde pijler van de Europese Digitale Agenda (2010) volledig gewijd werd aan digitale geletterdheid, vaardigheden en inclusie. Dit deel behandelt het concrete gebruik van ICT-toepassingen in het dagelijkse leven. Het laat zien hoe burgers voordeel halen uit deze nieuwe mogelijkheden en ontwikkelingen en geeft een beeld van de groepen die minder voordeel halen hieruit (kloof van de tweede graad).

Verantwoording thema Vlaams Regeerakkoord

De betreffende doelstelling uit het Vlaamse Regeerakkoord is: aandacht voor de digitale kloof. Bij Bestuurszaken: 'Er is bij dit alles voldoende aandacht voor mensen die nog niet mee zijn met nieuwe informatietechnologie.' (Vlaams Regeerakkoord, p. 11). Bij Armoedebeleid: 'We dichten de digitale kloof en werken de laaggeletterdheid en de drempels tot participatie voor mensen in armoede weg.' (Vlaams Regeerakkoord, p.124). Bij Inburgering – integratie: 'Doorheen de geïntegreerde trajecten is er aandacht voor e-inclusie waar nodig. Het is mogelijk binnen het inburgeringstraject ruimte te maken voor het wegwerken van de digitale kloof bij vooral zwakkere doelgroepen (analfabeten, laaggeletterden, ouderen,...).' (Vlaams Regeerakkoord, p. 130). Bij Cultuur, jeugd, media – afdeling media: 'Mediawijsheid en digitale geletterdheid zijn essentieel. We werken de digitale kloof weg.' (Vlaams Regeerakkoord, p.138); of nog 'Ook kwetsbare doelgroepen moeten voldoende mediatoegang hebben en mediageletterd zijn. We zorgen voor een correcte en eigentijdse invulling van de universele diensten, opdat iedereen kan deelnemen aan de samenleving, ongeacht inkomen en woonplaats. Mediagebruikers moeten bovendien de nodige vaardigheden verwerven om met nieuwe (sociale) media om te gaan.' (Vlaams Regeerakkoord, p.138).

Verantwoording doelgroepen

Vanuit de beschikbare doelgroepen bij Eurostat werden de stakeholders bevraagd om de prioritaire doelgroepen te identificeren. Het betreft de ouderen, de laaggeschoolden, de mensen met een laag inkomen en de mensen die in een ander land geboren zijn. Bij deze laatste is er een bijzondere interesse voor de mensen geboren in niet-Europese landen.

HUISHOUDENS 27**Informatie****DIMENSIES****Ruimte** EU28, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest**Tijd** 2006-2013, tenzij anders vermeld**Meeteenheid** Alle burgers van 16 tot 74 jaar**BRON**

Eurostat (epp.eurostat.ec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium

FREQUENTIE

Sommige indicatoren jaarlijks, sommige minder frequent

Vragen

2013.15. Welke van de volgende computeractiviteiten hebt u ooit uitgevoerd, ook al is het al lang geleden? U mag meerdere antwoorden omcirkelen. 1. Bestanden of mappen kopiëren of verplaatsen

2013.28. Voor welke van de volgende activiteiten gebruikte u het internet om privéredenen tijdens de laatste drie maanden? U mag meerdere antwoorden omcirkelen.

Informatie zoeken en/of gebruik maken van onlinediensten Het vinden van informatie over goederen of diensten; Het lezen of downloaden van onlinenieuws, dagbladen of nieuwsgelateerde tijdschriften

Vorming en/of opleiding Via het internet één of meerdere wiki's (bv. Wikipedia, een online-encyclopedie) raadplegen om kennis over om het even welk onderwerp te bekomen

Gezondheid Zoeken naar informatie in verband met gezondheid, bv. over ziekte, voeding of verbetering van de gezondheid

2013.29. Hieronder staan een aantal manieren opgesomd waarop u de overheid of een openbare dienst elektronisch kan contacteren. Met overheid bedoelen we zowel de diensten van de gemeenten (bv. de burgemeester, de lokale politie, de openbare bibliotheek, de dienst Bevolking, ...), de provincies, de gewesten (bv. de VDAB), de gemeenschappen en de federale overheid van België (bv. de FOD Financiën), alsook de Europese overheid. Ook openbare ziekenhuizen en instellingen die sociale uitkeringen beheren (zoals het RIZIV en de RVA) behoren tot de overheid. Wanneer hebt u om privéredenen voor het laatst via internet of e-mail contact gehad met de overheid of een openbare dienst? Ga lijn per lijn te werk. Gelieve per lijn juist één antwoord te omcirkelen. Antwoordmogelijkheden: Laatste 3 maanden; Laatste 12 maanden; Meer dan 12 maanden geleden of nooit

Items: 1. Informatie verkrijgen uit websites van de overheid; 2. Contact met de overheid via e-mail; 3. Officiële formulieren downloaden; 4. Formulieren invullen en versturen via websites van de overheid (bv. via Tax on web, webenquêtes, ...), maar niet via e-mail.

Definitie

De indicatoren uit de vragen 2013.15 en 2013.28 betreffen het aandeel burgers van 16 tot 74 jaar die hebben aangegeven dat ze deze activiteit hebben uitgevoerd. Het aandeel burgers die in het voorbije jaar het internet gebruikten om info van de overheid te krijgen, betreft de burgers die item 1 (informatie verkrijgen uit websites van de overheid) van vraag 2013.29 aanduiden voor de laatste 3 of voor de laatste 12 maanden. Deze vragen worden maar gesteld voor zover ze relevant zijn in functie van voorgaande vragen (voor computeractiviteiten ooit de computer gebruikt hebben, voor internetactiviteiten in de voorbije 3 maanden internet gebruikt hebben en voor e-government internet in het voorbije jaar gebruikt hebben). De indicatoren worden zo berekend dat de percentages al de burgers van 16 tot 74 jaar betreffen.

Opmerkingen

De indicator 'onlinenieuws, dagbladen of nieuwsgelerateerde tijdschriften lezen of downloaden' (iunw1) werd verwijderd omdat volgens Eurostat de data voor deze vraag weinig betrouwbaar zijn voor België.

	Eurostat code	2013, tenzij anders vermeld bij de naam van de indicator									Jaar	Zie kolom 'jaar' Vlaams Gewest	
		Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU28	EU15	Max.	Min.	Rang		Gewest	Rang
% burgers van 16 tot 74 jaar In het voorbije kwartaal online gezocht naar info over goederen / diensten	i_luif	71	63	59	67	59	63	83(NED)	26(ROE)	6(31)	2006	55	7-9(30)
In het voorbije jaar het internet gebruikt om info van de overheid te krijgen	i_ligov12if	41	47	39	41	37	42	83(DEN)	4(ROE)	11-13(31)	2008	25	17(30)
In het voorbije kwartaal het internet gebruikt om kranten of tijdschriften te lezen of te downloaden (2012-2006)	i_iunw	49	45	32	43	45	46	80(FIN, ZWE)	30(IT, POL)	16(31)	2006	17	18-19(29)
Bestanden of mappen gekopieerd of verplaatst (2012-2006)	i_ccpy	67	65	61	65	62	64	79(NED)	33(ROE)	9-10(31)	2006	59	11(30)
In het voorbije kwartaal online gezocht naar informatie i.v.m. gezondheid	i_ihif	46	43	39	43	44	47	60(FIN)	27 (BUL, ROE, POL)	11(31)	2006	24	8-9(30)
In het voorbije kwartaal wiki's geraadpleegd om kennis te nemen over om het even welk onderwerp	i_iuwiki	40	39	30	37	44	49	75(LUX)	12(BUL)	12-13(31)	2011	32	15-16(31)

Samenvatting Een steeds groter aandeel van de Vlamingen gaat online op zoek naar informatie: het aandeel schommelt in 2013 naargelang de aard van de informatie van 40% (raadplegen wiki's) tot 71% (online zoeken naar informatie over goederen en diensten). De kans dat een persoon informatie opzoekt op het internet is kleiner naarmate hij minder geschoold is, een kleiner inkomen heeft of als hij in het buitenland is geboren. Meestal is de kans nog iets kleiner voor degenen die buiten de EU geboren zijn. Voor de leeftijd geldt maar een duidelijk negatief verband wanneer de toepassing voor elke leeftijdsgroep in dezelfde mate van toepassing is: onlinenieuws, wiki's raadplegen of bestanden en mappen kopiëren of verplaatsen. Soms is de toepassing minder relevant voor de jongeren van 16 tot 24 jaar: opzoeken van informatie over goederen en diensten, informatie opzoeken op overheidswebsites of informatie over de gezondheid opzoeken. In dat geval wordt de toepassing het vaakst gebruikt door de groep van 25- tot 54-jarigen en gebruiken de ouderen van 55 tot 74 jaar deze toepassing minder dan de populatie in zijn geheel. De meeste van onze buurlanden doen het beter voor het kopiëren of verplaatsen van bestanden of mappen, voor het zoeken naar onlinegezondheidsinformatie, voor het raadplegen van wiki's en voor het lezen of downloaden van onlinenieuws, kranten of tijdschriften. Voor de overige indicatoren halen we een middenpositie tussen de buurlanden. Dit kan aangeven dat meer van onze burgers nut kunnen halen uit de beschikbare online-informatie, zoals dat momenteel reeds gebeurt in onze buurlanden.

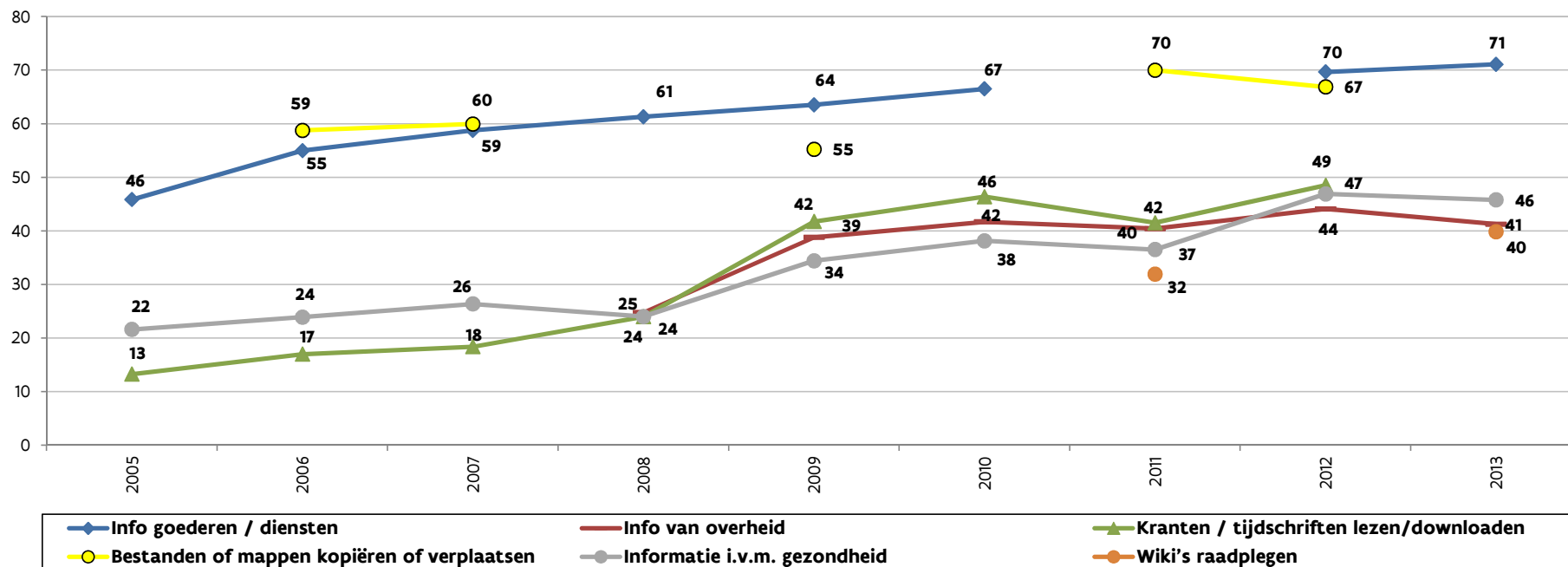
HUISHOUDENS 28

Evolutie informatie verwerven

DIMENSIES

Ruimte Vlaams Gewest
Groep Burgers van 16 tot 74 jaar
Percentage Totaal: alle burgers van 16 tot 74 jaar
Tijd 2005-2013

Online informatie verwerven, Vlaams Gewest, 2005-2013, in %

Vaststellingen Zoals verwacht gebruikt een steeds groter aandeel van de Vlamingen online informatie. In 2013 ging 71% van de burgers van 16 tot 74 jaar online op zoek naar informatie over goederen en diensten; 46% zocht online informatie over de gezondheid; 41% zocht informatie op overheidswebsites; en 40% raadpleegde een of meerdere wiki's om kennis over om het even welk onderwerp te bekomen. In 2012 las of downloadde 49% van de burgers onlinenieuws, dagbladen of nieuwsgerelateerde tijdschriften. De computervaardigheid die volgens de studie van 2014 ook aansluit met het verwerven van informatie is het kopiëren of verplaatsen van bestanden of mappen. Deze activiteit werd in 2012 door 67% van de burgers uitgevoerd.

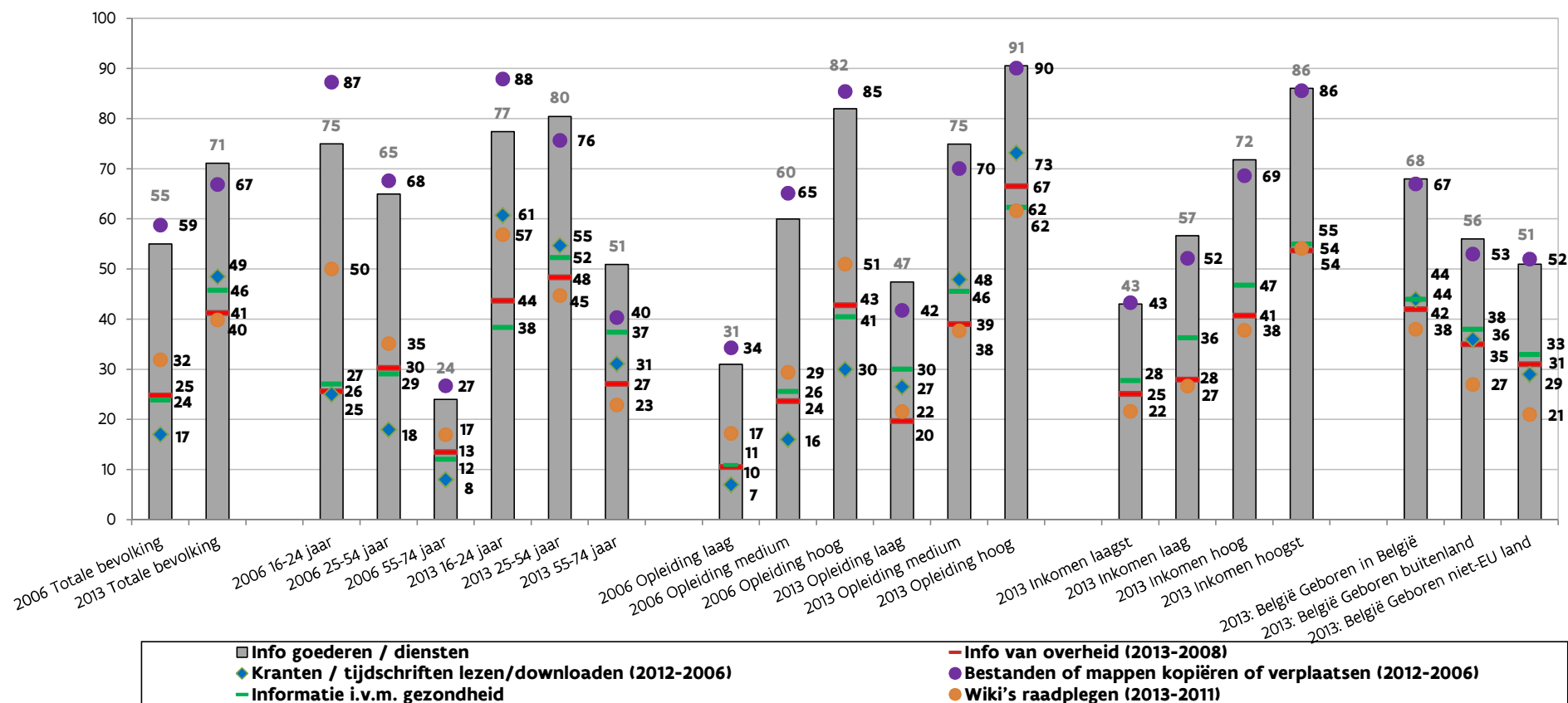
HUISHOUDENS 29

Evolutie online informatie verwerven bij doelgroepen

DIMENSIES

Ruimte Vlaams Gewest
Groep De doelgroepen voor de burgers zijn: 55-74 jarigen, laaggeschoolden, gezinnen met een laag inkomen, mensen geboren in het buitenland
Percentage Alle burgers uit de betreffende groep
Tijd 2006-2013, tenzij anders vermeld

Online informatie verwerven naar doelgroep, Vlaams Gewest, van 2006 tot 2013 tenzij anders vermeld, in %

Vaststellingen De kans dat een persoon informatie opzoekt op het internet is kleiner naarmate hij minder geschoold is, een kleiner inkomen heeft of als hij in het buitenland is geboren. Meestal is de kans nog iets kleiner voor degenen die buiten de EU geboren zijn. Voor de leeftijd geldt maar een duidelijk negatief verband wanneer de toepassing voor elke leeftijdsgroep in dezelfde mate van toepassing is: onlinenieuws, wiki's raadplegen of bestanden en mappen kopiëren of verplaatsen. Soms is de toepassing echter minder relevant voor de jongeren van 16 tot 24 jaar: opzoeken van informatie over goederen en diensten, informatie opzoeken op overheidswebsites of informatie over de gezondheid opzoeken. In dat geval wordt de toepassing het vaakst gebruikt door de groep van 25- tot 54-jarigen en gebruiken de ouderen van 55 tot 74 jaar deze toepassing minder dan de populatie in zijn geheel.

Opmerkingen De ouderen zijn de personen van 55 tot 74 jaar, die afgezet kunnen worden tegenover de jongeren van 16 tot 24 jaar en de andere volwassenen van 25 tot 54 jaar. Het onderwijsniveau is gebaseerd op de internationaal erkende ISCED-indeling (International Standard Classification of Education). Laaggeschoolden zijn diegenen die ofwel geen diploma hebben ofwel ten hoogste een diploma van lager secundair onderwijs (eerste graad)(ISCED 0-2). Middengeschoolden hebben als hoogste diploma een van hoger secundair of 'postsecundair' (niet hoger) onderwijs (ISCED 3-4). Hooggeschoolden hebben een diploma hoger onderwijs (ISCED 5-6). De mensen met een laag inkomen worden bepaald op basis van het gezinsinkomen. De groep met het laagste inkomen betreft in 2013 de personen uit huishoudens met een inkomen van 1.199 euro per maand of minder; de tweede groep de personen uit huishoudens met een inkomen tussen 1.200 en 1.899 euro per maand; de derde groep de personen uit huishoudens met een inkomen tussen 1.900 en 2.999 euro per maand; en de groep met het hoogste inkomen de personen uit huishoudens met 3.000 euro per maand of meer. Deze opdeling wordt sinds 2007 gebruikt, maar de cijfers van 2007 waren nog niet beschikbaar bij de opmaak van deze monitor. Deze zullen in de volgende monitor opgenomen worden. De mensen die in een ander land geboren zijn, worden in kaart gebracht via hun geboorteland: België, ander land, ander land buiten de EU. Voor het geboorteland gebruiken we de Belgische cijfers van de Eurostat-website omdat de gewestelijke cijfers pas sinds 2014 beschikbaar zijn.

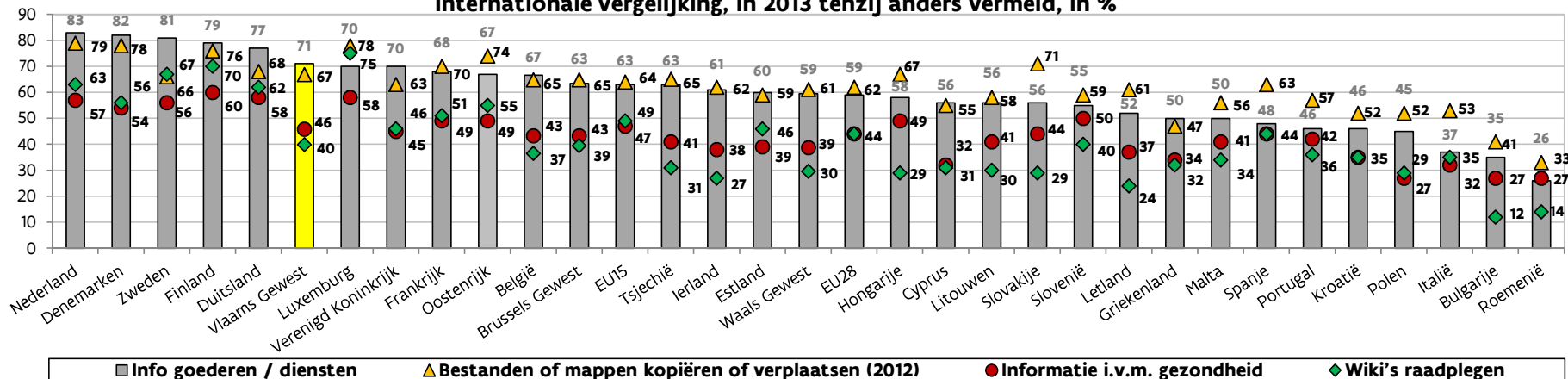
HUISHOUDENS 30

Online informatie verwerven, internationale vergelijking

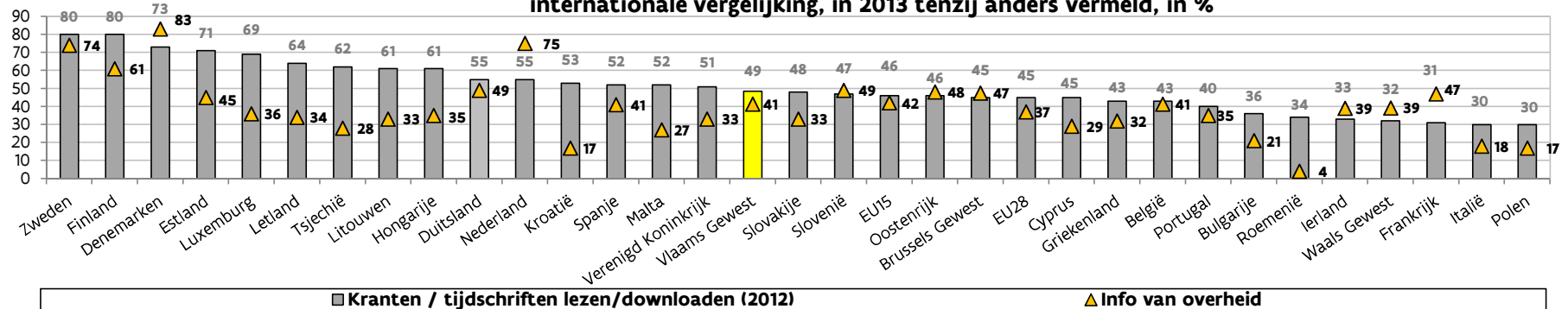
DIMENSIES

Ruimte EU28, Belgische gewesten
 Groep Burgers van 16 tot 74 jaar
 Percentage Totaal: alle burgers van 16 tot 74 jaar
 Tijd 2013, tenzij anders vermeld

Online informatie verwerven 1, internationale vergelijking, in 2013 tenzij anders vermeld, in %

Online informatie verwerven 2, internationale vergelijking, in 2013 tenzij anders vermeld, in %

Vaststellingen Het zoeken van informatie over goederen en diensten, het kopiëren en verplaatsen van bestanden en mappen en het zoeken naar onlinenieuws is beter ingeburgerd in het Vlaamse Gewest dan in de EU15 of EU28. Een gelijkaardig aandeel van de Vlamingen dan van de EU-burgers zoekt online naar informatie over de gezondheid, maar minder Vlamingen dan EU-burgers raadplegen wiki's. Voor het zoeken van informatie op de overheidswebsites positioneren we ons op het niveau van de EU15. De meeste van onze buurlanden doen het beter voor het kopiëren of verplaatsen van bestanden of mappen, voor het zoeken naar onlinegezondheidsinformatie, voor het raadplegen van wiki's en voor het lezen of downloaden van onlinenieuws, kranten of tijdschriften. Voor de overige indicatoren halen we een middenpositie tussen de buurlanden. Dit kan er op wijzen dat meer van onze burgers nut kunnen halen uit de beschikbare online-informatie, zoals dat momenteel reeds gebeurt in onze buurlanden.

HUISHOUDENS 31**Communicatie****DIMENSIES****Ruimte** EU28, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest**Tijd** 2006-2013, tenzij anders vermeld**Meeteenheid** Alle burgers van 16 tot 74 jaar**BRON**

Eurostat (epp.eurostat.ec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium

FREQUENTIE

Sommige indicatoren jaarlijks, sommige minder frequent

Vragen

2013.28. Voor welke van de volgende activiteiten gebruikte u het internet om privéredenen tijdens de laatste drie maanden? U mag meerdere antwoorden omcirkelen.

Communicatie Het versturen en/of ontvangen van e-mails; Deelnemen aan sociale netwerken (bv. Facebook, Twitter, MySpace, Skyrock, Netlog): een gebruikersprofiel aanmaken, berichten versturen of een andere inbreng aan één of meerdere sociale netwerken; Telefoneren over het internet via bv. Skype of VoIP; Videogesprekken houden via webcam over het internet; Berichten sturen naar chatsites, nieuwsgroepen of naar onlinediscussiefora

Beroepsleven Deelnemen aan professionele netwerken (bv. LinkedIn, Xing, Viadeo): een gebruikersprofiel aanmaken, berichten versturen of een andere inbreng aan één of meerdere professionele netwerken

Creativiteit Eigen gecreëerd materiaal zoals tekst, beeldbestanden, foto's, videobestanden, muziek uploaden naar om het even welke website met de bedoeling het te delen

Item 2013.20. Welke van de volgende activiteiten in verband met internet hebt u ooit uitgevoerd, ook al is het al lang geleden? U mag meerdere antwoorden omcirkelen. Berichten posten in chatrooms, nieuwsgroepen of onlinediscussiefora (bv. op sociaalnetwerksites zoals Facebook)

Definitie

De indicatoren betreffen het percentage burgers van 16 tot 74 jaar die hebben aangegeven dat ze deze activiteit hebben uitgevoerd. Deze vragen worden maar gesteld wanneer men het internet in de voorbije drie maanden heeft gebruikt. De indicatoren worden zo berekend dat de percentages al de burgers van 16 tot 74 jaar betreffen.

Opmerkingen

Een van de items 'Boodschappen posten op socialemediawebsites of instant messaging' (i_iuforum) wordt niet opgenomen. In 2013 gebruikten 18% van de Vlamingen deze toepassing, in 2012 nog 49%. Deze vreemde trend maakt het cijfer voor 2013 onbetrouwbaar. Omdat de indicator 'Berichten posten in chatrooms, nieuwsgroepen of onlinediscussiefora' (ichat) ongeveer dezelfde inhoud heeft, laten we de eerste indicator (iuforum) volledig weg.

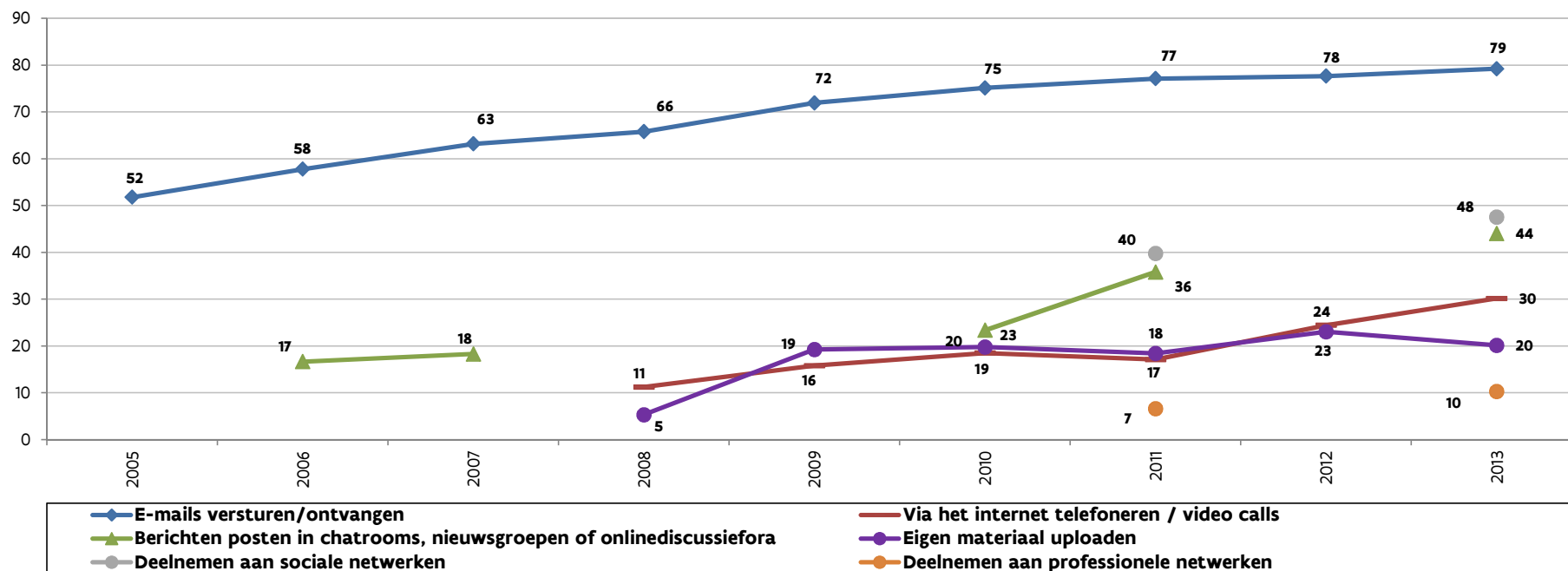
	Eurostat code	2013, tenzij anders vermeld bij de naam van de indicator									Jaar	Zie kolom 'jaar' Vlaams Gewest	
		Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU28	EU15	Max.	Min.	Rang		Gewest	Rang
% burgers van 16 tot 74 jaar													
In het voorbije kwartaal:													
* e-mails verstuurd/ontvangen	i_liuem	79	74	71	76	67	71	90(NED)	42(ROE)	6-7(31)	2006	58	8(30)
* via het internet getelefoneerd of video calls gedaan	i_liuph1	30	41	28	31	25	24	48(EST, LIT)	10(ROE)	13-14(31)	2008	11	24(31)
* eigen materiaal geupload (2012, België 2013)	i_liuupl	23 (2013: 20)	20 (2013: 18)	16 (2013: 14)	20 (2013: 18)	26	29	48(NED)	10(MAL)	19-20(30)	2008	5	23-27(31)
* deelgenomen aan sociale netwerken	i_liusnet	48	46	45	47	43	44	64(DEN)	32(IT)	12-13(31)	2011	40	12-15(31)
* deelgenomen aan professionele netwerken	i_liupnet	10	11	7	9	10	11	25(NED)	3 (5 regio's)	11-12(31)	2011	7	15-16(31)
Ooit berichten gepost in chatrooms, nieuwsgroepen of onlinediscussiefora	i_lichat	44	47	46	45	37	37	63(DEN)	13(NED)	10(31)	2006	17	20-23(30)

Samenvatting Een steeds groter aandeel van de Vlamingen communiceert online: het aandeel schommelt in 2013 sterk naargelang de aard van de communicatie van 10% (deelnemen aan professionele netwerken) tot 79% (e-mails versturen en ontvangen). 48% van de burgers nam in het voorbije kwartaal deel aan sociale netwerken. Voor de verschillende toepassingen van de onlinecommunicatie geldt dat de kans op gebruik toeneemt met de hoogte van de opleiding en het inkomen. Voor de meeste toepassingen geldt dat de kans op gebruik afneemt met de leeftijd en ook kleiner is bij de personen geboren in het buitenland. Professionele netwerken zijn hier een uitzondering: deze toepassing wordt het meest gebruikt door de 25- tot 54-jarigen, minder door de jongeren en bijna niet meer door de ouderen en het geboorteland heeft er een kleine impact. Het onlinetelefoneren en het gebruiken van videocalls wordt meer gebruikt door de personen geboren in het buitenland. Wat onlinecommunicatie betreft, weet de Vlaming internationaal zijn mannetje te staan zonder dat er kan gesproken worden van een toppositie.

DIMENSIES

Ruimte Vlaams Gewest
 Groep Burgers van 16 tot 74 jaar
 Percentage Totaal: alle burgers van 16 tot 74 jaar
 Tijd 2005-2013

Onlinecommunicatie, Vlaams Gewest, 2005-2013, in %

Vaststellingen Zoals verwacht gebruikt een steeds groter aandeel van de Vlamingen onlinecommunicatie, al is er een groot verschil naargelang de applicatie. In 2013 maakt 79% van de burgers van 16 tot 74 jaar gebruik van e-mails; bijna de helft neemt deel aan sociale netwerken; en 44% post berichten in chatrooms, nieuwsgroepen of onlinediscussiefora. De wat minder populaire applicaties zijn telefoneren of videocalls maken (30%); eigen materiaal uploaden (20%) of deelnemen aan professionele netwerken (10%), maar ook voor deze toepassingen neemt de populariteit sterk toe over de jaren.

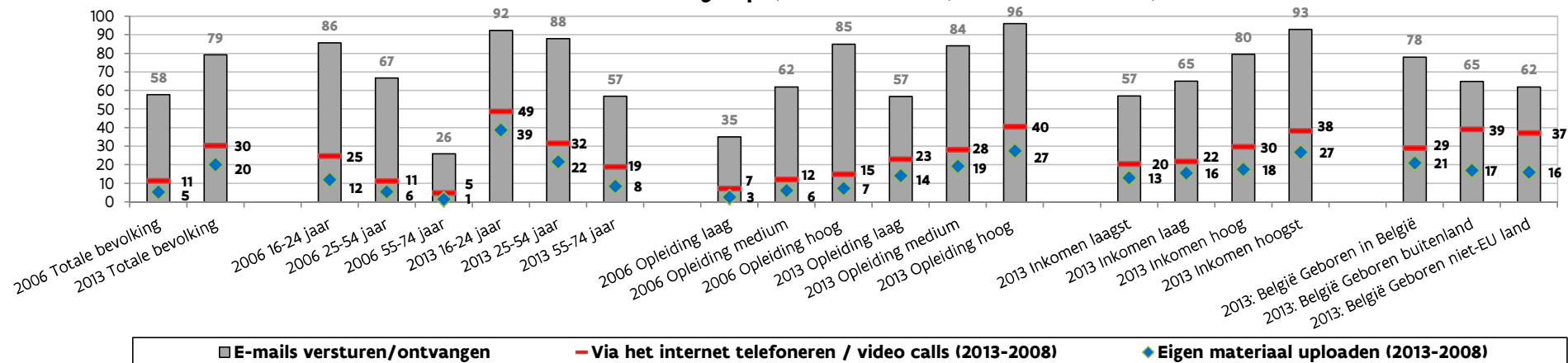
HUISHOUDENS 33

Evolutie onlinecommunicatie bij doelgroepen

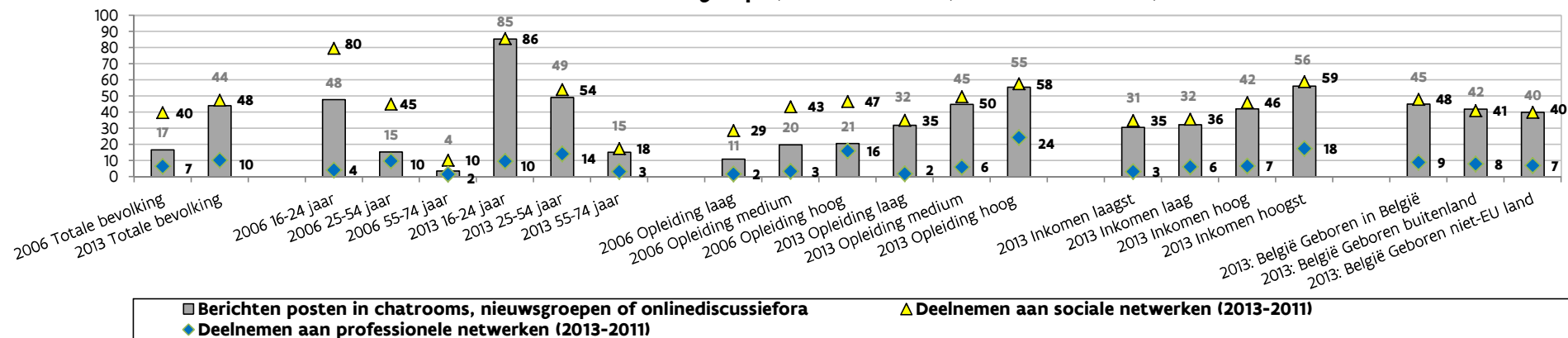
DIMENSIES

Ruimte Vlaams Gewest
Groep De doelgroepen voor de burgers zijn: 55-74 jarigen, laaggeschoolden, gezinnen met een laag inkomen, mensen geboren in het buitenland
Percentage Alle burgers uit de betreffende groep
Tijd 2006-2013, tenzij anders vermeld

Onlinecommunicatie naar doelgroep 1, Vlaams Gewest, van 2006 tot 2013, in %

Onlinecommunicatie naar doelgroep 2, Vlaams Gewest, van 2006 tot 2013, in %

Vaststellingen Voor de verschillende toepassingen van onlinecommunicatie geldt dat het aandeel personen dat er gebruik van maakt, stijgt met de opleiding en het inkomen. Voor de leeftijd geldt voor de meeste toepassingen dat men er minder gebruik van maakt als men ouder is. Voor de professionele netwerken, die minder van toepassing zijn voor jongeren van 16 tot 24 jaar, zien we dat de toepassing het meest gebruikt wordt door de leeftijdsgroep van 25 tot 54 jaar en minder door de jongeren en bijna niet meer door de ouderen. De ouderen gebruiken deze toepassing waarschijnlijk minder omdat ze minder gebruik maken van de mogelijkheden van het internet maar ook omdat het minder van toepassing is voor deze groep (gepensioneerden). De meeste toepassingen worden minder gebruikt door de mensen die in het buitenland zijn geboren, al zijn de verschillen klein voor de professionele netwerken. Eén toepassing wordt meer gebruikt door de personen die in het buitenland geboren zijn omdat deze toepassing ook erg nuttig is voor hen: het betreft het onlinetelefoneren en het gebruiken van videocalls.

Opmerkingen De ouderen zijn de personen van 55 tot 74 jaar, die afgezet kunnen worden tegenover de jongeren van 16 tot 24 jaar en de andere volwassenen van 25 tot 54 jaar. Het onderwijsniveau is gebaseerd op de internationaal erkende ISCED-indeling (International Standard Classification of Education). Laaggeschoolden zijn diegenen die ofwel geen diploma hebben ofwel ten hoogste een diploma van lager secundair onderwijs (eerste graad)(ISCED 0-2). Middengeschoolden hebben als hoogste diploma een van hoger secundair of 'postsecundair' (niet hoger) onderwijs (ISCED 3-4). Hooggeschoolden hebben een diploma hoger onderwijs (ISCED 5-6). De mensen met een laag inkomen worden bepaald op basis van het gezinsinkomen. De groep met het laagste inkomen betreft in 2013 de personen uit huishoudens met een inkomen van 1.199 euro per maand of minder; de tweede groep de personen uit huishoudens met een inkomen tussen 1.200 en 1.899 euro per maand; de derde groep de personen uit huishoudens met een inkomen tussen 1.900 en 2.999 euro per maand; en de groep met het hoogste inkomen de personen uit huishoudens met 3.000 euro per maand of meer. Deze opdeling wordt sinds 2007 gebruikt, maar de cijfers van 2007 waren nog niet beschikbaar bij de opmaak van deze monitor. Deze zullen in de volgende monitor opgenomen worden. De mensen die in een ander land geboren zijn, worden in kaart gebracht via hun geboorteland: België, ander land, ander land buiten de EU. Voor het geboorteland gebruiken we de Belgische cijfers van de Eurostat-website omdat de gewestelijke cijfers pas sinds 2014 beschikbaar zijn.

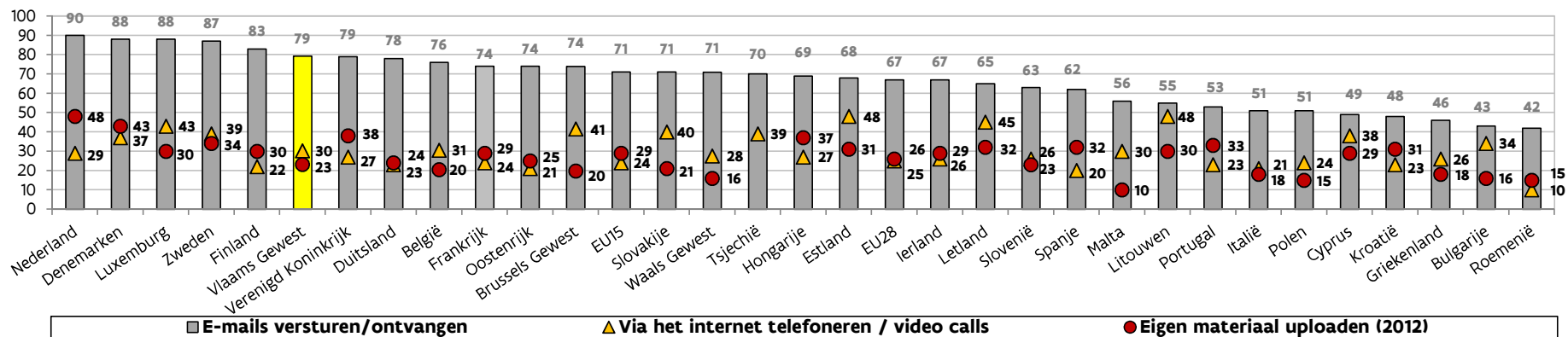
HUISHOUDENS 34

Onlinecommunicatie, internationale vergelijking

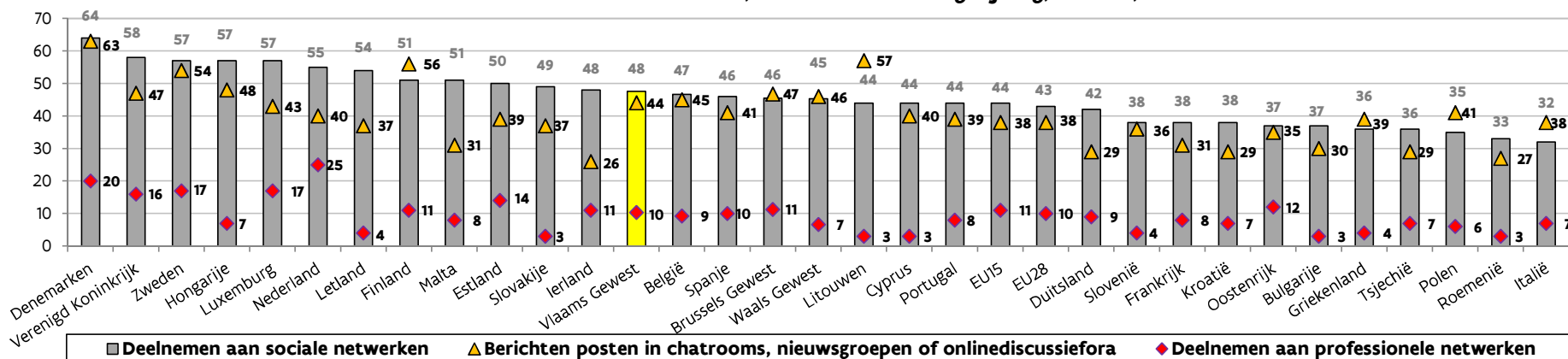
DIMENSIES

Ruimte EU28, Belgische gewesten
 Groep Burgers van 16 tot 74 jaar
 Percentage Totaal: alle burgers van 16 tot 74 jaar
 Tijd 2013, tenzij anders vermeld

Onlinecommunicatie 1, internationale vergelijking, in 2013 tenzij anders vermeld, in %

Onlinecommunicatie 2, internationale vergelijking, in 2013, in %

Vaststellingen Het aandeel Vlamingen dat via vermelde toepassingen communiceert, is voor de meeste toepassingen hoger dan het aandeel EU-burgers (EU15 of EU28) dat via deze toepassingen communiceert. Voor het deelnemen aan professionele netwerken sluit het cijfer voor het Vlaamse Gewest sterk aan bij de cijfers van de EU (EU15 en EU28). Het uploaden van eigen materiaal gebeurt door een kleiner aandeel van de Vlamingen dan van de EU-burgers. Verder wordt het uploaden van eigen materiaal in al onze buurlanden door relatief meer burgers gebruikt dan in Vlaanderen. Wanneer we deze toepassing buiten beschouwing laten, maken relatief meer Vlamingen dan Duitsers en Fransen gebruik van elk van deze toepassingen om online te communiceren. De Nederlanders, Luxemburgers en Britten zijn meer actief in sociale en professionele netwerken. In Nederland en Luxemburg verstuurt ook een groter aandeel van de burgers e-mails en in Luxemburg zijn relatief meer inwoners actief in het onlinetelefoneren of videocalls. Wat onlinecommunicatie betreft, weet de Vlaming internationaal zijn mannetje te staan zonder dat er kan gesproken worden van een toppositie.

HUISHOUDENS 35**Inhoudscreatie****DIMENSIES****Ruimte** EU28, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest**Tijd** 2006-2013, tenzij anders vermeld**Meeteenheid** Alle burgers van 16 tot 74 jaar**BRON**

Eurostat (epp.eurostat.ec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium

FREQUENTIE

De indicatoren werden niet jaarlijks bevraagd, de meeste wel in de voorbije 2 jaar.

Vragen

Enkel de relevante items worden vermeld: **2013.15**. Welke van de volgende computeractiviteiten hebt u ooit uitgevoerd, ook al is het al lang geleden? U mag meerdere antwoorden omcirkelen. 2. Kopiëren en plakken (of knippen en plakken) van tekst of andere informatie in een document; 3. Rekenkundige (basis)formules gebruiken in een rekenblad zoals bv. in Excel; 6. Een computerprogramma schrijven in een gespecialiseerde programmeertaal; 9. Met behulp van presentatiesoftware (bv. PowerPoint) elektronische presentaties maken, met eventueel bv. afbeeldingen, geluidsfragmenten, videoclippen, grafieken of tabellen. **2013.20**. Welke van de volgende activiteiten in verband met internet hebt u ooit uitgevoerd, ook al is het al lang geleden? U mag meerdere antwoorden omcirkelen. 6. Een webpagina creëren. **2013.28**. Voor welke van de volgende activiteiten gebruikte u het internet om privéredenen tijdens de laatste drie maanden? U mag meerdere antwoorden omcirkelen. Creativiteit. 27. Het aanmaken van websites of blogs.

Definitie

Het aandeel burgers van 16 tot 74 jaar dat in bovenstaande items aangaf de betreffende computer- of internetactiviteit uitgevoerd te hebben. Deze vragen worden maar gesteld voor zover ze relevant zijn in functie van voorgaande vragen: voor computer- (2013.15) of internetvaardigheden (2013.20) ooit de computer gebruikt hebben, voor internetactiviteiten in de voorbije 3 maanden (2013.28) het internet gebruikt hebben. De indicatoren worden zo berekend dat de percentages al de burgers van 16 tot 74 jaar betreffen.

	Eurostat code	2013, tenzij anders vermeld bij de naam van de indicator									Jaar	Zie kolom 'jaar'		
		Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU28	EU15	Max.	Min.	Rang		Vlaams Gewest	Rang	
% burgers van 16 tot 74 jaar														
Basis														
Tekst of andere informatie in een document gekopieerd, geknipt of geplakt (2012, België 2013)	lccpps	64 (2013: 67)	58 (2013: 60)	57 (2013: 57)	61 (2013: 63)	60	63	81(LUX)	26(ROE)	10(31)	2006	48	16-17(30)	
Rekenkundige (basis)formules gebruikt in een rekenblad zoals bv. in Excel (2012, België 2013)	lcsun	46 (2013: 46)	34 (2013: 41)	31 (2013: 33)	40 (2013: 41)	41	42	66(LUX)	16(ROE)	12-13(31)	2006	41	14(30)	
Hoger dan basis														
Met behulp van presentatiesoftware elektronische presentaties gemaakt (2012, België 2013)	lcpres	38 (2013: 39)	36 (2013: 36)	29 (2013:28)	35 (2013: 35)	31	34	55(DEN)	5(ROE)	7-9(31)	2011	38	7-9(31)	
Een webpagina gecreëerd	lcweb	11	10	9	10	10	11	22(FIN)	1(CYP)	9-12(31)	2006	7	16-20(30)	
Computerprogramma geschreven in een gespecialiseerde programmeertaal (2012, België 2013)	lcprg	9 (2013:8)	9 (2013: 8)	7 (2013: 9)	9 (2013: 9)	9	10	23(FIN)	3 (TSJ)	14-18(31)	2006	8	14(30)	
Bijkomend														
In het voorbije kwartaal websites of blogs gecreëerd (2012, België 2013)	liucweb	6 (2013: 5)	6 (2013: 4)	5 (2013: 5)	6 (2013:5)	6	7	16(NED)	3(IT, CYP, POL)	12-19(31)	NB	NB	NB	

Samenvatting Het aandeel Vlamingen dat deze activiteiten uitvoert, neemt weinig toe over de tijd. Alleen voor de meest populaire activiteit - kopiëren, knippen en plakken van informatie in een document (67% in 2013) - is er sterke toename over de tijd. Dat het aandeel gebruikers sterk over de activiteiten verschilt, blijkt als we er de minst populaire activiteit – het aanmaken van een website of een blog (5% in 2013) - tegenover zetten. Het aandeel gebruikers van deze activiteiten stijgt met de opleiding en het inkomen en daalt met de leeftijd. De verschillen tussen de groepen zijn hierbij groot. Het aandeel gebruikers is systematisch hoger bij de personen in België geboren dan bij dezen in het buitenland geboren. Bij degenen buiten de EU geboren zijn de aandelen nog wat lager dan bij dezen in het buitenland geboren, al zijn deze verschillen niet zo groot. Luxemburg, Nederland en Frankrijk hebben eenzelfde of groter aandeel gebruikers voor elk van deze activiteiten. Duitsland heeft voor de meeste activiteiten een lager percentage dan het Vlaamse Gewest. In het Verenigd Koninkrijk zijn de aandelen afhankelijk van de concrete activiteit hoger dan wel lager. Tegenover onze buurlanden is er in het algemeen wat achterstand voor deze activiteiten.

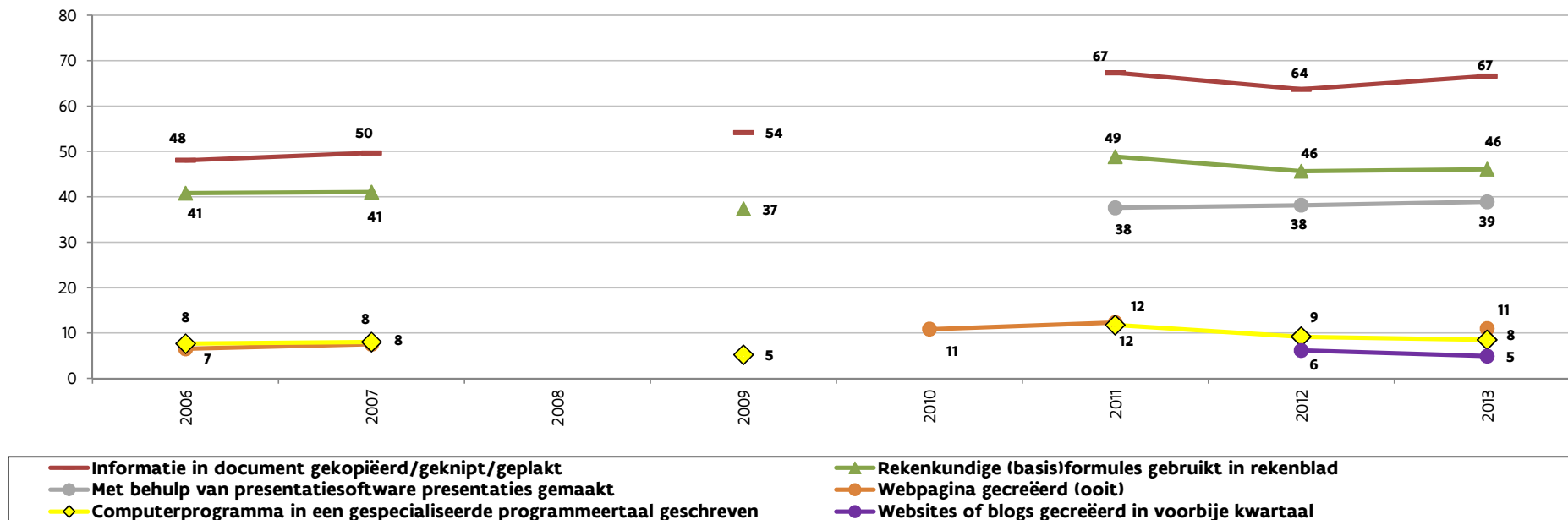
HUISHOUDENS 36

Evolutie inhoudscreatie

DIMENSIES

Ruimte Vlaams Gewest
Groep Burgers van 16 tot 74 jaar
Percentage Totaal: alle burgers van 16 tot 74 jaar
Tijd 2006-2013

Evolutie inhoudscreatie, Vlaams Gewest, 2006-2013, in %

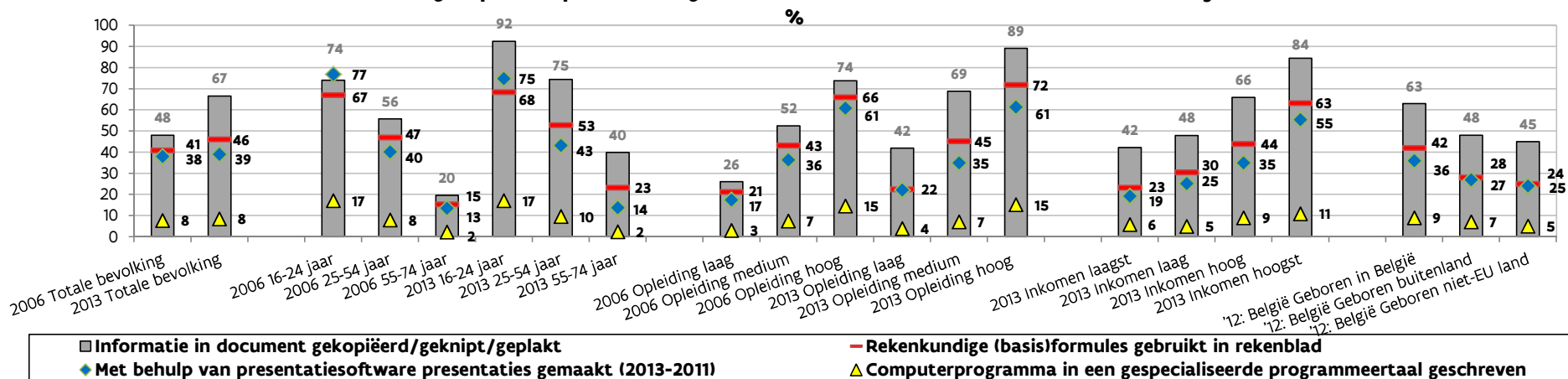
Vaststellingen Een eerste opvallende vaststelling is dat de aandelen voor de Vlamingen die deze activiteiten omtrent inhoudscreatie uitvoerden weinig toenemen over de tijd. Alleen voor het kopiëren, knippen en plakken van informatie in een document is er sterke toename over de tijd. In 2013 heeft 67% van de Vlamingen ooit informatie in een document gekopieerd, geknipt of geplakt; 46% heeft ooit rekenkundige (basis)formules gebruikt in een rekenblad; 39% heeft ooit een presentatie gemaakt met behulp van presentatiesoftware; 11% heeft ooit een webpagina gecreëerd; 8% ooit een computerprogramma geschreven en 5% heeft in de voorbije drie maanden een website of een blog aangemaakt.

Evolutie inhoudscreatie bij doelgroepen

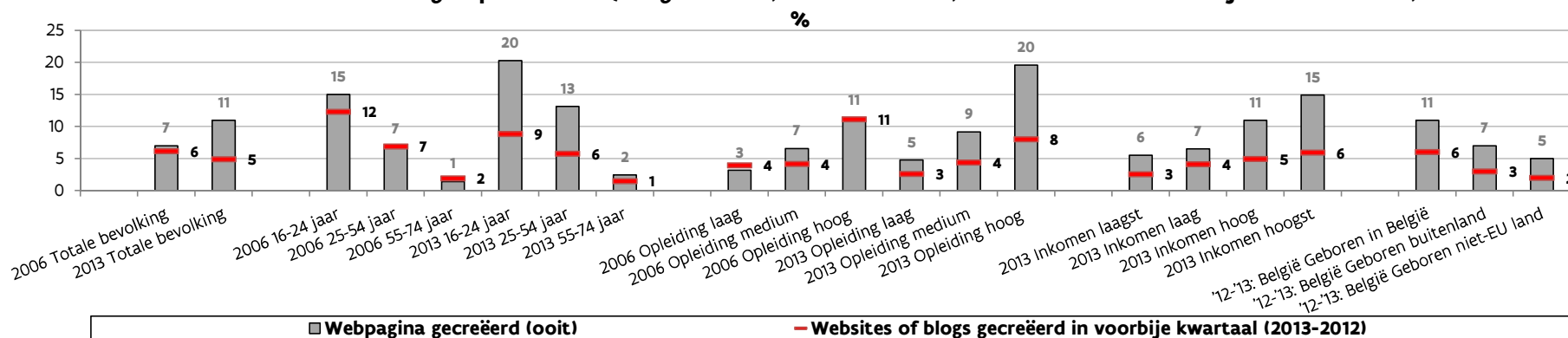
DIMENSIES

Ruimte Vlaams Gewest
Groep De doelgroepen voor de burgers zijn: 55-74-jarigen, laaggeschoolden, gezinnen met een laag inkomen, mensen geboren in het buitenland
Percentage Alle burgers uit de betreffende groep
Tijd 2006-2013, tenzij anders vermeld

Inhoudscreatie naar doelgroep - computervaardigheden, Vlaams Gewest, van 2006 tot 2013 tenzij anders vermeld, in %

Inhoudscreatie naar doelgroep - websites/blogs creëren, Vlaams Gewest, van 2006 tot 2013 tenzij anders vermeld, in %

Vaststellingen Het aandeel personen dat deze activiteiten betreffende de inhoudscreatie gebruikte, stijgt met de opleiding en het inkomen en daalt met de leeftijd. Van de ouderen (55-74 jaar) en de laaggeschoolden heeft bijna niemand een webpagina gecreëerd of een computerprogramma geschreven (percentages tussen 2% en 5%), terwijl de percentages bij de jongeren (16-24) en de hoogopgeleiden voor deze activiteiten gelegen zijn tussen 15% en 20%. Ook de overige verschillen tussen de groepen zijn uitgesproken. De aandelen zijn voor al de activiteiten in dit domein systematisch hoger bij de personen die in België geboren zijn dan bij degenen die in het buitenland geboren zijn. Bij degenen die buiten de EU geboren zijn, is het aandeel gebruikers nog wat lager dan bij degenen die in het buitenland geboren zijn, al zijn deze verschillen niet zo groot.

Opmerkingen De ouderen zijn de personen van 55 tot 74 jaar, die afgezet kunnen worden tegenover de jongeren van 16 tot 24 jaar en de andere volwassenen van 25 tot 54 jaar. Het onderwijsniveau is gebaseerd op de internationaal erkende ISCED-indeling (International Standard Classification of Education). Laaggeschoolden zijn diegenen die ofwel geen diploma hebben ofwel ten hoogste een diploma van lager secundair onderwijs (eerste graad)(ISCED 0-2). Middengeschoolden hebben als hoogste diploma een van hoger secundair of "postsecundair" (niet hoger) onderwijs (ISCED 3-4). Hooggeschoolden hebben een diploma hoger onderwijs (ISCED 5-6). De mensen met een laag inkomen worden bepaald op basis van het gezinsinkomen. De groep met het laagste inkomen betreft in 2013 de personen uit huishoudens met een inkomen van 1.199 euro per maand of minder; de tweede groep de personen uit huishoudens met een inkomen tussen 1.200 en 1.899 euro per maand; de derde groep de personen uit huishoudens met een inkomen tussen 1.900 en 2.999 euro per maand; en de groep met het hoogste inkomen de personen uit huishoudens met 3.000 euro per maand of meer. Deze opdeling wordt sinds 2007 gebruikt, maar de cijfers van 2007 waren nog niet beschikbaar bij de opmaak van deze monitor. Deze zullen in de volgende monitor opgenomen worden. De mensen die in een ander land geboren zijn, worden in kaart gebracht via hun geboorteland: België, ander land, ander land buiten de EU. Voor het geboorteland gebruiken we de Belgische cijfers van de Eurostat-website omdat de gewestelijke cijfers pas sinds 2014 beschikbaar zijn. Bij het land van geboorte gaat het over de cijfers van 2012, behalve voor het creëren van websites (i_cweb) waar het cijfer 2013 betreft.

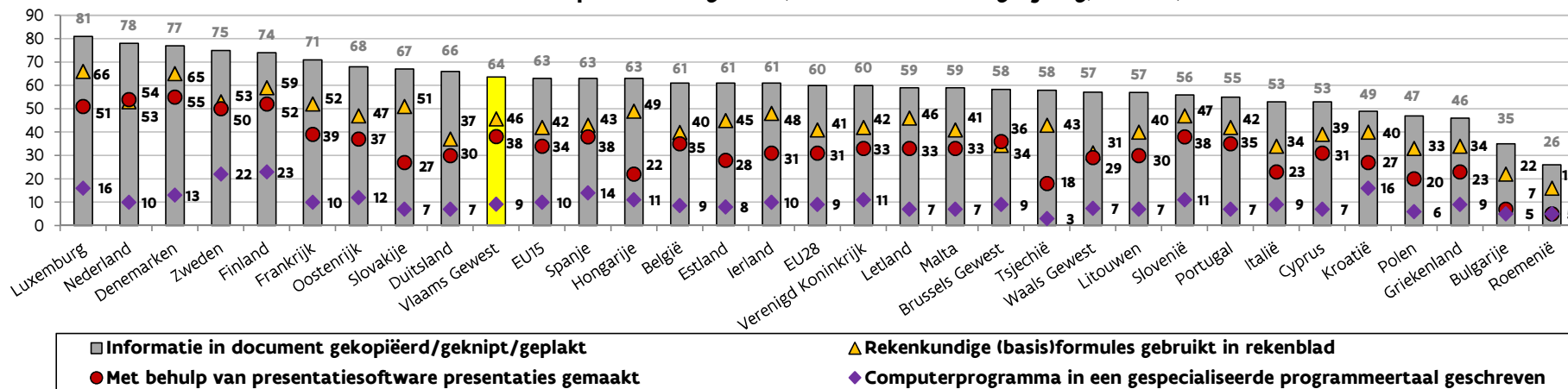
HUISHOUDENS 38

Inhoudscreatie, internationale vergelijking

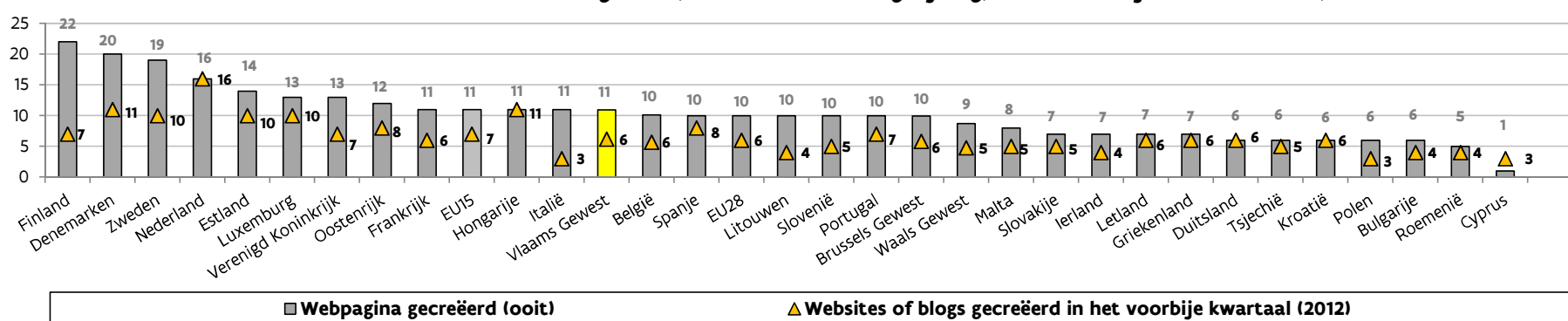
DIMENSIES

Ruimte EU28, Belgische gewesten
Groep Burgers van 16 tot 74 jaar
Percentage Totaal: alle burgers van 16 tot 74 jaar
Tijd 2013, tenzij anders vermeld

Inhoudscreatie 1 - computervaardigheden, internationale vergelijking, in 2012, in %

Inhoudscreatie 2 - internetvaardigheden, internationale vergelijking, in 2013 tenzij anders vermeld, in %

Vaststellingen Het aandeel Vlamingen dat deze activiteiten betreffende de inhoudscreatie ooit heeft uitgevoerd, is voor de meer basisactiviteiten (info kopiëren, knippen of plakken; rekenkundige basisformules gebruiken in een rekenblad; en een presentatie maken met presentatiesoftware) wat hoger dan de overeenkomstige aandelen voor de EU (EU15 en EU28). Voor de meer geavanceerde activiteiten (computerprogramma schrijven of webpagina, website of blog creëren) zijn de Vlaamse aandelen ongeveer gelijk aan de aandelen voor de EU (EU15 of EU28). In Luxemburg, Nederland en Frankrijk is het aandeel burgers dat elk van deze activiteiten ooit uitvoerde groter dan of gelijk aan het aandeel in het Vlaamse Gewest. De aandelen in Duitsland zijn voor de meeste activiteiten lager dan deze in het Vlaamse Gewest. In het Verenigd Koninkrijk zijn de aandelen voor het schrijven van een computerprogramma of voor het creëren van webpagina, website of blog ietwat hoger dan deze in het Vlaamse Gewest, maar de overige activiteiten worden door relatief meer Vlamingen uitgevoerd. Tegenover onze buurlanden is er in het algemeen wat achterstand voor deze activiteiten.

HUISHOUDENS 39**Veiligheid****DIMENSIES****Ruimte** EU28, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest**Tijd** 2006-2013, tenzij anders vermeld**Meeteenheid** Alle burgers van 16 tot 74 jaar**BRON**

Eurostat (epp.eurostat.ec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium

FREQUENTIE

De meeste indicatoren worden sporadisch bevraagd door Eurostat.

Vragen

Enkel de relevante items worden vermeld: **2013.20**. Welke van de volgende activiteiten in verband met internet hebt u ooit uitgevoerd, ook al is het al lang geleden? U mag meerdere antwoorden omcirkelen. 8. De veiligheidsinstellingen van internetbrowsers wijzigen. **2013.21**. Vindt u uw huidige internetvaardigheden voldoende ontwikkeld om de volgende zaken te doen? Ga lijn per lijn te werk. Gelieve per lijn juist één antwoord te omcirkelen. Mogelijke antwoorden: Voldoende; Niet voldoende; Niet van toepassing. Items: 2. Persoonlijke gegevens beveiligen; 3. Eigen computer beveiligen tegen virus- of andere computerinfecties.

Definitie

Het aandeel burgers van 16 tot 74 jaar betreft de personen die de internetactiviteit uitvoerden of die aangaven dat ze hun internetvaardigheden al dan niet voldoende ontwikkeld vonden om de betreffende beveiliging op hun computer te verzekeren. Deze vragen worden maar gesteld voor zover ze relevant zijn in functie van voorgaande vragen (voor internetvaardigheden (2013.20) ooit internet gebruikt hebben, voor attitudes (2013.21) ooit internet gebruikt hebben en minstens één van de activiteiten in de vraag voor de internetvaardigheden uitgevoerd hebben). De indicatoren worden zo berekend dat de percentages al de burgers van 16 tot 74 jaar betreffen.

Opmerking

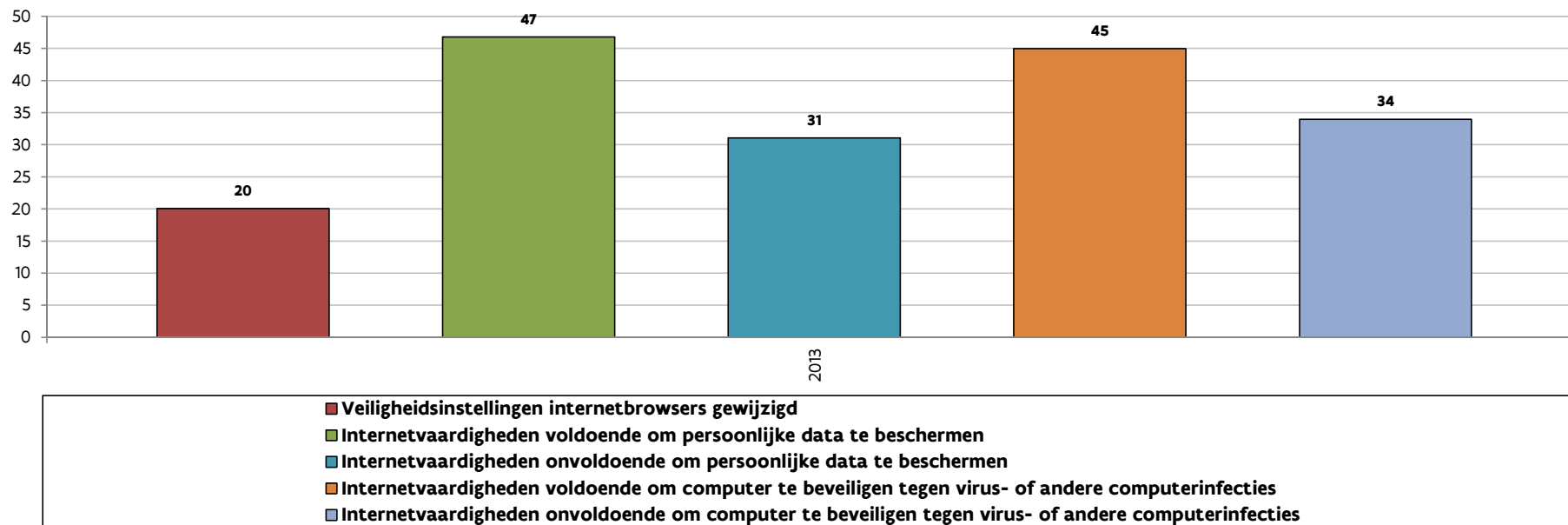
Voor de rangorde bij de attitudes werden de cijfers van 2013 voor België opgenomen bij de Europese cijfers van 2011. Voor de attitude dat men onvoldoende vaardigheden heeft, wordt de rangorde omgekeerd. Rang 1 is de regio met het kleinste aandeel burgers dat zich incompetent voelt om het gegeven risico te voorkomen.

	Eurostat code	2013, tenzij anders vermeld bij de naam van de indicator								
		Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU28	EU15	Max.	Min.	Rang
% burgers van 16 tot 74 jaar De veiligheidsinstellingen van internetbrowsers gewijzigd Die hun huidige internetvaardigheden	i_libconf	20	11	8	15	24	28	44(DEN)	3(ROE)	16(31)
a. voldoende ontwikkeld vinden om hun persoonlijke data te beschermen (2011, België 2013)	i_cisk_sfpr	NB (2013: 47)	NB (2013:43)	NB (2013: 39)	45 (2013: 44)	46	48	71(NED)	22(BUL)	BE2013: 16(31)
b. onvoldoende ontwikkeld vinden om hun persoonlijke data te beschermen (2011, België 2013)	i_cisk_sfpr	NB (2013: 31)	NB (2013:31)	NB (2013: 32)	27 (2013: 31)	23	23	33(SLOVA)	2(BUL)	BE2013: 25-28(31)
Die hun huidige internetvaardigheden										
a. voldoende ontwikkeld vinden om hun eigen computer te beveiligen tegen virus- of andere computerinfecties (2011, België 2013)	i_cisk_sfvir	NB (2013: 45)	NB (2013: 48)	NB (2013:42)	47 (2013: 44)	46	49	71(DEN, ZWE)	19(ROE)	12(31)
b. onvoldoende ontwikkeld vinden om hun eigen computer te beveiligen tegen virus- of andere computerinfecties (2011, België 2013)	i_cisk_sfvirx	NB (2013: 34)	NB (2013: 29)	NB (2013:31)	27 (2013: 32)	24	23	38(SLOVA)	2(BUL)	29(31)

Samenvatting In 2013 heeft 20% van de Vlamingen ooit de veiligheidsinstellingen van een internetbrowser gewijzigd. 47% van de Vlamingen vindt zijn internetvaardigheden voldoende ontwikkeld om zijn persoonlijke data te beschermen en 45% om de eigen computer te beveiligen tegen virus- of andere computerinfecties. Respectievelijk 31% en 34% vindt de eigen vaardigheden onvoldoende ontwikkeld in dat kader. De kans dat men in 2013 ooit de veiligheidsinstellingen van internetbrowsers heeft gewijzigd, stijgt met de opleiding en het inkomen en is kleiner naarmate men ouder is of als men in het buitenland geboren is. Voor de attitudes stellen we met enige verbazing vast dat zowel het aandeel personen dat zichzelf competent vindt als het aandeel dat zich niet competent vindt, stijgt met het opleidingsniveau en wat hoger is bij de personen geboren in België. Voor de leeftijd is het patroon wat anders. De kans dat men zich competent voelt, daalt met de leeftijd. De kans dat men zich niet competent voelt, is het grootst bij de groep van 25 tot 54 jaar. Het aandeel burgers dat ooit veiligheidsinstellingen van internetbrowsers wijzigde, is lager in het Vlaamse Gewest dan in onze buurlanden en dan in de EU. Het aandeel burgers dat zich niet competent voelt om de eigen data te beschermen of om computervirussen en -infecties te vermijden, is een stuk hoger in het Vlaamse Gewest dan in de EU (EU15 en EU28) of in onze buurlanden Nederland, het Verenigd Koninkrijk, Luxemburg en Duitsland. De onlineveiligheid mag in die zin een aandachtspunt voor het Vlaamse Gewest genoemd worden.

HUISHOUDENS 40**Veiligheid****DIMENSIES**

Ruimte Vlaams Gewest
Groep Burgers van 16 tot 74 jaar
Percentage Totaal: alle burgers van 16 tot 74 jaar
Tijd 2013

Veiligheid, Vlaams Gewest, 2013, in %

Vaststellingen In 2013 heeft 20% van de Vlamingen ooit de veiligheidsinstellingen van internetbrowsers gewijzigd. 47% van de Vlamingen vindt zijn internetvaardigheden voldoende ontwikkeld om zijn persoonlijke data te beschermen en 31% vindt dat niet het geval. 45% vindt zijn internetvaardigheden voldoende ontwikkeld om de eigen computer te beveiligen tegen virus- of andere computerinfecties; 34% vindt dat niet het geval.

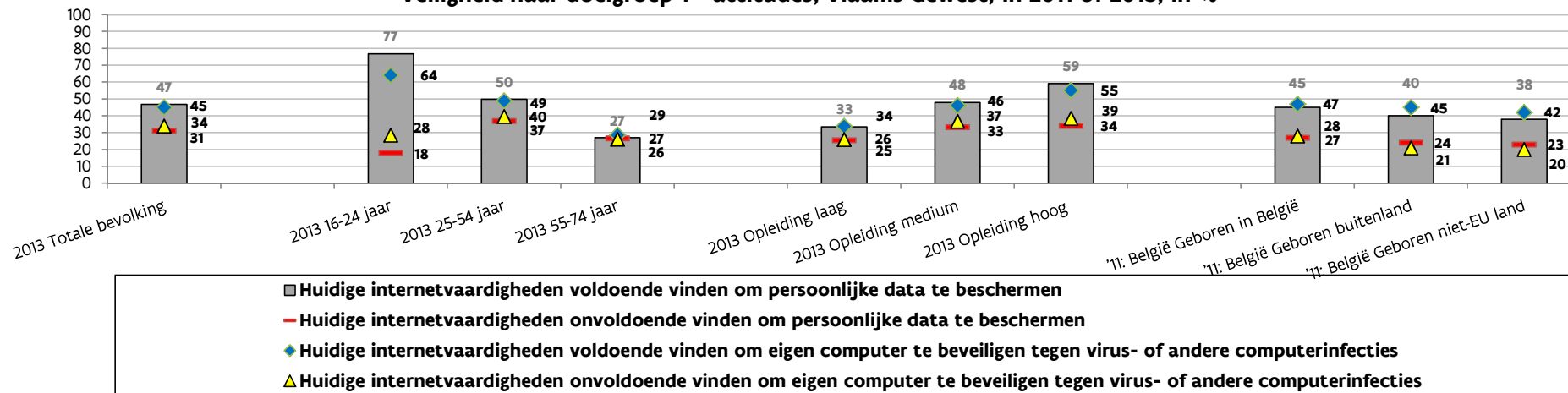
HUISHOUDENS 41

Veiligheid bij doelgroepen

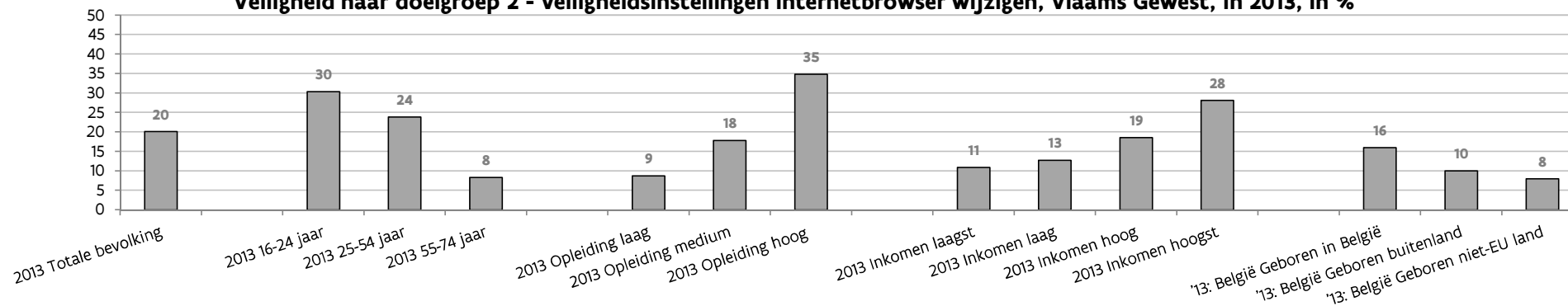
DIMENSIES

Ruimte Vlaams Gewest
Groep De doelgroepen voor de burgers zijn: 55-74-jarigen, laaggeschoolden, gezinnen met een laag inkomen, mensen geboren in het buitenland
Percentage Alle burgers uit de betreffende groep
Tijd 2011 of 2013

Veiligheid naar doelgroep 1 - attitudes, Vlaams Gewest, in 2011 of 2013, in %

Veiligheid naar doelgroep 2 - veiligheidsinstellingen internetbrowser wijzigen, Vlaams Gewest, in 2013, in %

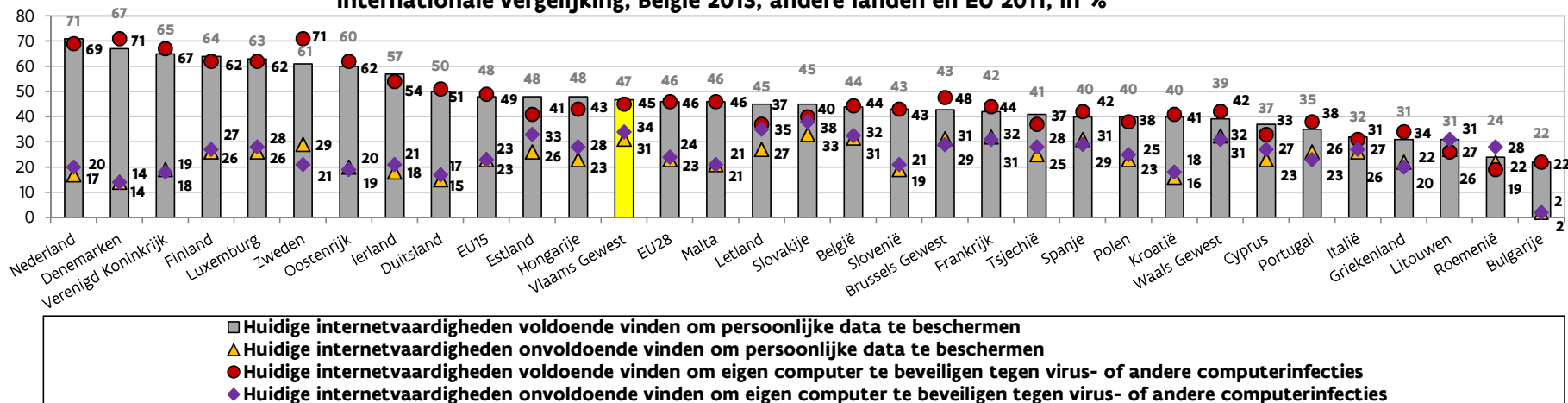
Vaststellingen De kans dat men in 2013 ooit de veiligheidsinstellingen van internetbrowsers heeft gewijzigd, stijgt met de opleiding en het inkomen en daalt met de leeftijd. Verder is deze kans kleiner bij de mensen geboren in het buitenland in vergelijking met dezen geboren in het binnenland. Het aandeel personen dat zichzelf voldoende competent vindt om de persoonlijke data of de eigen computer te beschermen, stijgt met de opleiding en is hoger bij de in België geboren personen. Met enige verbazing stellen we vast dat ook het aandeel personen dat zich niet competent voelt, stijgt met de opleiding en wat hoger is bij de personen geboren in België. Voor de leeftijd is het patroon wat anders. De kans dat men zich competent voelt, daalt met de leeftijd. De kans dat men zich incompetent voelt, is groter bij de groep van 25- tot 54-jarigen. Dit zou kunnen betekenen dat mensen zich meer bewust zijn van de eigen competenties gegeven de bestaande risico's wanneer ze tot de groepen met meer computerervaring horen. De jongeren kunnen hier een uitzondering op zijn.

Opmerkingen De ouderen zijn de personen van 55 tot 74 jaar, die afgezet kunnen worden tegenover de jongeren van 16 tot 24 jaar en de andere volwassenen van 25 tot 54 jaar. Het onderwijsniveau is gebaseerd op de internationaal erkende ISCED-indeling (International Standard Classification of Education). Laaggeschoolden zijn diegenen die ofwel geen diploma hebben ofwel ten hoogste een diploma van lager secundair onderwijs (eerste graad)(ISCED 0-2). Middengeschoolden hebben als hoogste diploma een van hoger secundair of "postsecundair" (niet hoger) onderwijs (ISCED 3-4). Hooggeschoolden hebben een diploma hoger onderwijs (ISCED 5-6). De mensen met een laag inkomen worden bepaald op basis van het gezinsinkomen. De groep met het laagste inkomen betreft in 2013 de personen uit huishoudens met een inkomen van 1.199 euro per maand of minder; de tweede groep de personen uit huishoudens met een inkomen tussen 1.200 en 1.899 euro per maand; de derde groep de personen uit huishoudens met een inkomen tussen 1.900 en 2.999 euro per maand; en de groep met het hoogste inkomen de personen uit huishoudens met 3.000 euro per maand of meer. Deze opdeling wordt sinds 2007 gebruikt, maar de cijfers van 2007 waren nog niet beschikbaar bij de opmaak van deze monitor. Deze zullen in de volgende monitor opgenomen worden. De mensen die in een ander land geboren zijn, worden in kaart gebracht via hun geboorteland: België, ander land, ander land buiten de EU. Voor het geboorteland gebruiken we de Belgische cijfers van de Eurostat-website omdat de gewestelijke cijfers pas sinds 2014 beschikbaar zijn.

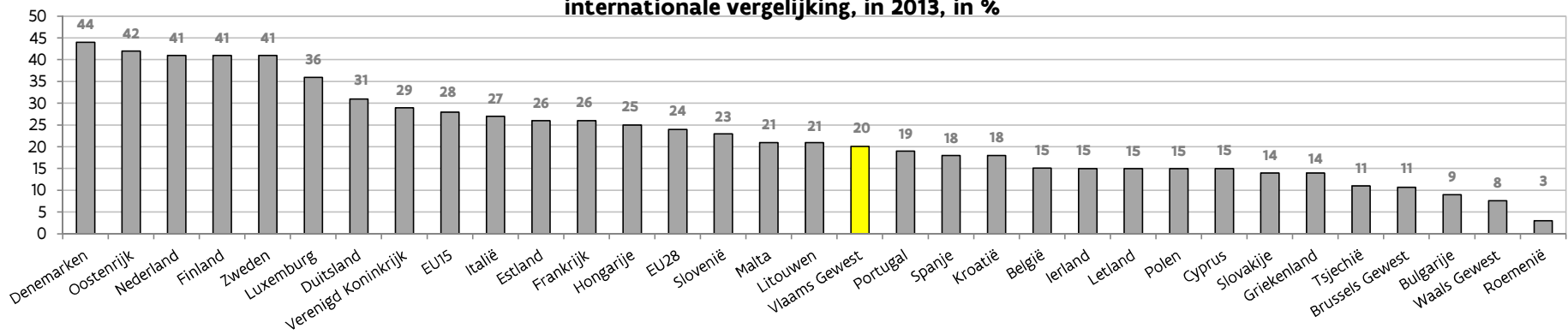
DIMENSIES

Ruimte EU28, Belgische gewesten
Groep Burgers van 16 tot 74 jaar
Percentage Totaal: alle burgers van 16 tot 74 jaar
Tijd 2011 of 2013, tenzij anders vermeld

Veiligheid 1 - attitudes,
 internationale vergelijking, België 2013, andere landen en EU 2011, in %

Veiligheid 2 - veiligheidsinstellingen internetbrowser wijzigen,
 internationale vergelijking, in 2013, in %

Vaststellingen Het aandeel Vlamingen dat ooit veiligheidsinstellingen van internetbrowsers wijzigde (20%), is lager dan het aandeel EU-burgers dat deze veiligheidsinstellingen wijzigde (EU15: 28%, EU28: 24%). In al onze buurlanden is het aandeel burgers dat deze veiligheidsinstellingen ooit wijzigde hoger met percentages tussen 26% en 41%. Voor het aandeel burgers dat zijn huidige internetvaardigheden voldoende acht om zijn persoonlijke data te beschermen, is het Vlaamse aandeel vergelijkbaar met het Europese (EU15 en EU28). Het aandeel Vlamingen dat zich competent vindt om zich te behoeden voor virussen en andere computerinfecties is wat lager dan de Europese aandelen (EU15 en EU28). Een meer opvallende vaststelling is echter dat het aandeel Vlamingen dat zich niet competent voelt om de eigen data te beschermen of om computervirussen en -infecties te vermijden een stuk hoger ligt dan de overeenkomstige aandelen voor Europa (EU15 en EU28). Voor al deze attitudes doet het Vlaamse Gewest het ook minder goed dan onze buurlanden Nederland, het Verenigd Koninkrijk, Luxemburg en Duitsland. De onlineveiligheid mag in die zin een aandachtspunt voor het Vlaamse Gewest genoemd worden.

HUISHOUDENS 43**Probleemoplossing****DIMENSIES****Ruimte** EU28, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest**Tijd** 2006-2013, tenzij anders vermeld**Meeteenheid** Alle burgers van 16 tot 74 jaar**BRON**

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium

FREQUENTIE

Sommige indicatoren jaarlijks, sommige minder frequent

Vragen

Enkel de relevante items worden vermeld: **2013.15**. Welke van de volgende computeractiviteiten hebt u ooit uitgevoerd, ook al is het al lang geleden? U mag meerdere antwoorden omcirkelen. 5. Nieuwe hardware zoals een printer of een modem installeren; 8. Configuratieparameters van softwareapplicaties, behalve deze van internetbrowsers, wijzigen of verifiëren; 10. Installeren van een nieuw besturingssysteem of vervangen van een oud besturingssysteem. **2013.28**. Voor welke van de volgende activiteiten gebruikte u het internet om privéredenen tijdens de laatste drie maanden? U mag meerdere antwoorden omcirkelen. **Bankieren en/of goederen of diensten verkopen**. 13. Internetbankieren; 14. Verkoop van goederen of diensten, bv. via eBay; **Beroepsleven**. 15. Werk zoeken of solliciteren. **Vorming en/of opleiding**. 21. Een onlinecursus volgen ongeacht het soort onderwijs; Gezondheid. 25. Via een website een afspraak maken met een arts, een paramedicus of een andere gezondheidsspecialist (al dan niet verbonden aan een ziekenhuis of een centrum voor gezondheidszorg). **2013.37**. Wanneer kocht of bestelde u voor het laatst goederen of diensten voor privégebruik via het internet? De besteldatum geldt als referentie. 1. Tijdens de laatste drie maanden; 2. Tussen drie maanden en een jaar geleden; 3. Meer dan een jaar geleden; 4. Nog nooit iets via internet gekocht of besteld.

Definitie

Het aandeel burgers van 16 tot 74 jaar betreft de personen die de betreffende computer- of internetactiviteit uitvoerden. Voor e-commerce betreft het de personen die in het voorbije jaar een online aankoop deden (item 1 en 2 van 2013.37). Deze vragen worden maar gesteld voor zover ze relevant zijn in functie van voorgaande vragen (voor computervaardigheden (2013.15) ooit computer gebruikt hebben, voor internetactiviteiten in de voorbije 3 maanden (2013.28) internet gebruikt hebben, voor e-commerce ooit het internet gebruikt hebben). De indicatoren worden zo berekend dat de percentages al de burgers van 16 tot 74 jaar betreffen.

Opmerkingen

E-commerce wordt in de vragenlijst van 2013 als volgt omschreven: 'het aankopen of bestellen van goederen en diensten via internet (e-commerce), zoals bijvoorbeeld van films, muziek, boeken, software en hardware, huishoudgoederen, kleding, voeding en dergelijke. Ook de aankoop via internet van aandelen of obligaties en aankopen op internetveilingen zoals eBay komen in aanmerking. Een bestelling komt in aanmerking indien uzelf de bestelling geplaatst hebt via internet, ook al deed u dit voor iemand anders. Het plaatsen van een bestelling of aankopen via sms of mms of via een met de hand getypte e-mail worden niet beschouwd als het kopen of bestellen via internet. Bestellingen of aankopen voor beroepsmatig gebruik tellen niet mee. Ook alles wat gratis is, zoals gratis software (freeware), bestanden die u gratis downloadt, reservaties in restaurants en dergelijke, komt niet in aanmerking voor deze vragen.'

	Eurostat code	2013, tenzij anders vermeld bij de naam van de indicator									Jaar	Zie kolom 'jaar'		
		Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU28	EU15	Max.	Min.	Rang		Vlaams Gewest	Rang	
% burgers van 16 tot 74 jaar														
<i>Oplossen van technische problemen</i>														
Nieuwe hardware zoals een printer of een modem geïnstalleerd (2012, België 2013)	i_cins	47 (2013: 47)	45 (2013: 47)	45 (2013:43)	46 (2013:46)	42	45	69(DEN)	12(ROE)	9(31)	2006	35	15-16(29)	
Nieuw besturingssysteem geïnstalleerd of oud besturingssysteem vervangen (2012, België 2013)	i_cinsos	20 (2013: 18)	18 (2013: 19)	16 (2013:15)	18 (2013:18)	20	23	44(ZWE)	5(BUL, ROE)	14-16(31)	2011	20	16-19(31)	
Configuratieparameters van softwareapplicaties, behalve deze van internetbrowsers, gewijzigd of geverifieerd (2012; België 2013)	i_cgconf	18 (2013: 17)	23 (2013: 28)	21 (2013: 21)	20 (2013:20)	27	30	66(DEN)	4(ROE)	16(21)	2011	20	13-14(21)	
<i>Identificeren van een behoefte en technologische antwoorden hierop</i>														
Internetbankieren	i_iubk	60	55	55	58	42	46	84(FIN)	4(ROE)	7(31)	2006	31	8(30)	
Goederen of diensten voor privaat gebruik besteld/gekocht	i_blt12	51	49	42	48	47	53	77(DEN, VK)	8(ROE)	10(31)	2006	20	12(30)	
Goederen of diensten verkocht	i_iusell	19	19	19	19	19	22	48(NED)	1(CYP)	8-11(31)	2006	7	9-11(29)	
Via een website een afspraak gemaakt met een arts, een paramedicus of een andere gezondheidsspecialist (2012, België 2013)	i_iumapp	15 (2013: 17)	10 (2013: 11)	7 (2013: 6)	12 (2013: 13)	8	9	29(DEN)	0(CYP)	6(31)	NB	NB	NB	
Werk gezocht of gesolliciteerd	i_iujob	13	20	16	15	17	19	29(ZWE)	6(TSJ)	23-25(31)	2006	8	18-19(29)	
Onlinecursus gevolgd (2011, voor België 2013)	i_iuolc	3 (2013: 3)	4 (2013: 7)	3 (2013: 5)	3 (2013: 4)	EU27= 5	NB	14(FIN)	1(SLOVA)	21-26(30)	2007	2	14-22(30)	

Samenvatting Het aandeel Vlamingen dat ooit activiteiten om technische problemen op te lossen uitvoerde, neemt weinig toe over de tijd. In 2013 installeerde 47% van de Vlamingen ooit hardware zoals een printer; 18% installeerde of verving ooit een besturingssysteem en 17% wijzigde of verifieerde ooit de configuratieparameters van softwareapplicaties. Het gebruik van applicaties die een antwoord bieden op dagdagelijkse behoeften neemt over het algemeen wel toe. In 2013 deed 60% van de Vlamingen aan internetbankieren; 51% kocht online goederen of diensten voor privaat gebruik; 19% verkocht online goederen of diensten; 17% maakte een afspraak met een gezondheidsspecialist; 13% zocht online werk of solliciteerde online; en 3% volgde een onlinecursus. Voor de onlineaankopen betreft het de aankopen in het voorbije jaar; voor de overige applicaties het gebruik in het voorbije kwartaal. Zowel voor de technische vaardigheden als voor de gebruikte applicaties geldt dat de kans op gebruik groter is naarmate de opleiding of het inkomen hoger is en als men in België is geboren. Er is één uitzondering: meer mensen met het laagste inkomen en meer mensen in het buitenland geboren zochten in het voorbije kwartaal online naar werk of solliciteerden online dan de complementaire groepen. Voor de leeftijd geldt voor de technische vaardigheden dat meer personen deze hebben naarmate men jonger is. Voor de applicaties geldt dit maar voor zover de applicatie even relevant is voor de jongeren als voor de leeftijdsgroep van 25 tot 54 jaar. Anders is er tussen deze twee groepen geen verschil of keert de richting van het verband om. Voor de technische vaardigheden doet het Vlaamse Gewest het alleen voor het installeren van nieuwe hardware ongeveer even goed dan de EU15 of de buurlanden. Voor de overige technische vaardigheden doet het Vlaamse Gewest het over het algemeen minder goed dan de EU15 of de buurlanden. De meeste toepassingen worden door weinig Vlamingen gebruikt tegenover het aandeel gebruikers in onze buurlanden of in de EU15, met als uitzonderingen het internetbankieren en het maken van afspraken met gezondheidsprofessionals. Het verder stimuleren van de technische vaardigheden van de Vlaming en van het nuttig gebruik, kan bijgevolg zinvol zijn.

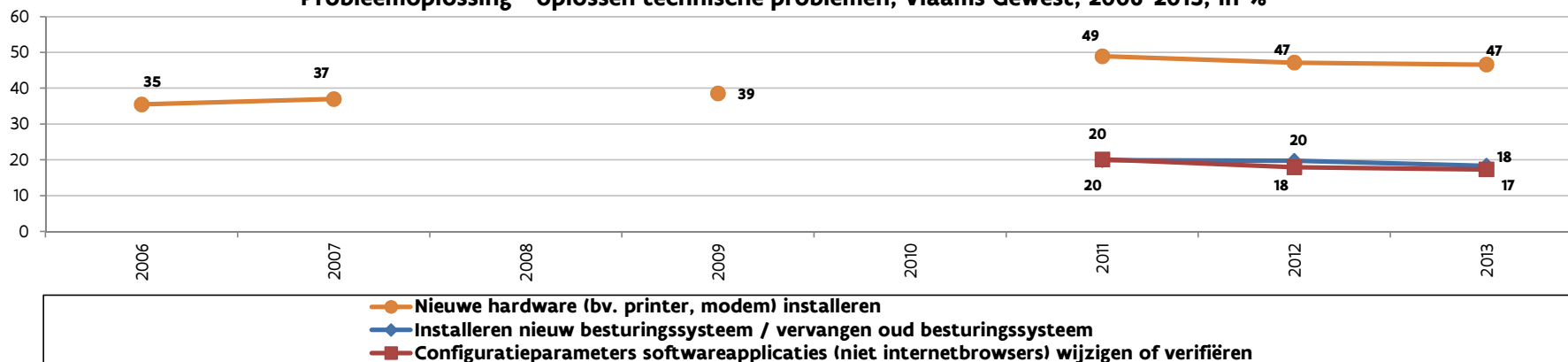
HUISHOUDENS 44

Evolutie probleemoplossing

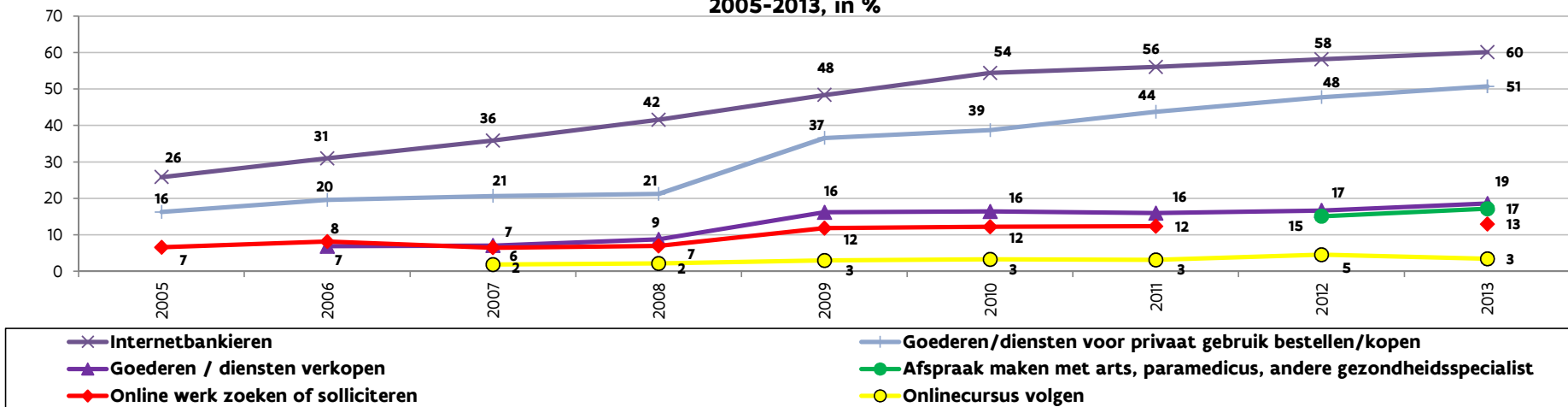
DIMENSIES

Ruimte Vlaams Gewest
Groep Burgers van 16 tot 74 jaar
Percentage Totaal: alle burgers van 16 tot 74 jaar
Tijd 2005-2013

Probleemoplossing - oplossen technische problemen, Vlaams Gewest, 2006-2013, in %

Evolutie probleemoplossing - identificeren van een behoefte en technologische antwoorden hierop, Vlaams Gewest, 2005-2013, in %

Vaststellingen Zoals bij de activiteiten omtrent de inhoudscreatie stellen we ook hier vast dat de activiteiten om technische problemen op te lossen weinig toenemen over de tijd. In 2013 heeft 47% van de Vlamingen ooit nieuwe hardware (bv. printer, modem) geïnstalleerd; 18% installeerde ooit een nieuw besturingssysteem of verving een oud besturingssysteem en 17% wijzigde of verifieerde ooit de configuratieparameters van softwareapplicaties. Het gebruik van applicaties die een antwoord bieden op een dagdagelijkse behoefte neemt wel toe over de tijd, al is deze toename zeker niet voor alle applicaties even groot. Het gaat voor de meeste applicaties over het gebruik in het voorbije kwartaal en voor privéredenen. Voor de onlineaankopen betreft het de aankopen in het voorbije jaar voor privégebruik. In 2013 deed 60% van de Vlamingen van 16 tot 74 jaar aan internetbankieren; 51% kocht online goederen of diensten voor privaat gebruik; 19% verkocht online goederen of diensten; 17% maakte online een afspraak met de arts, paramedicus of een andere gezondheidsspecialist; 13% zocht online werk of solliciteerde online; en 3% volgde een onlinecursus. Voor het volgen van een onlinecursus is er een terugval van 2012 tot 2013. De toekomst zal uitwijzen of het hier om een trend gaat.

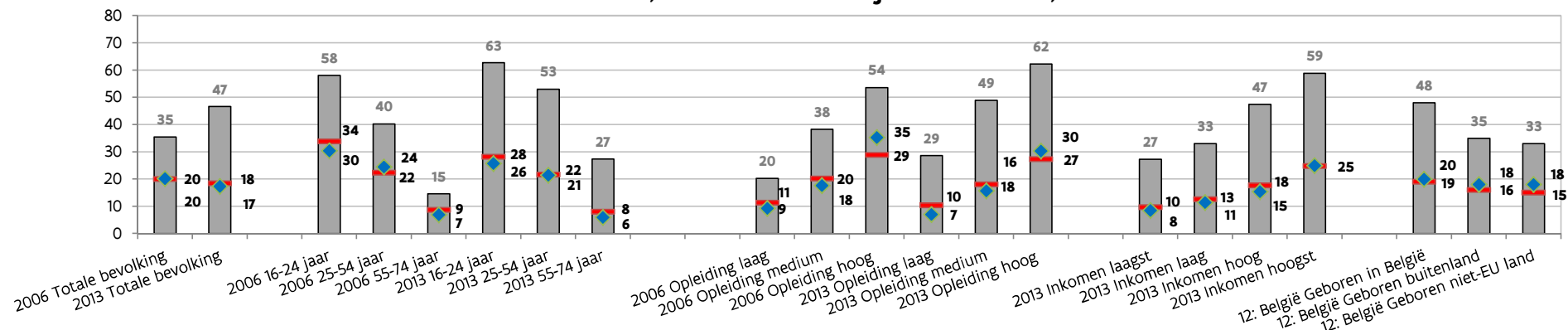
HUISHOUDENS 45

Evolutie probleemoplossing bij doelgroepen

DIMENSIES

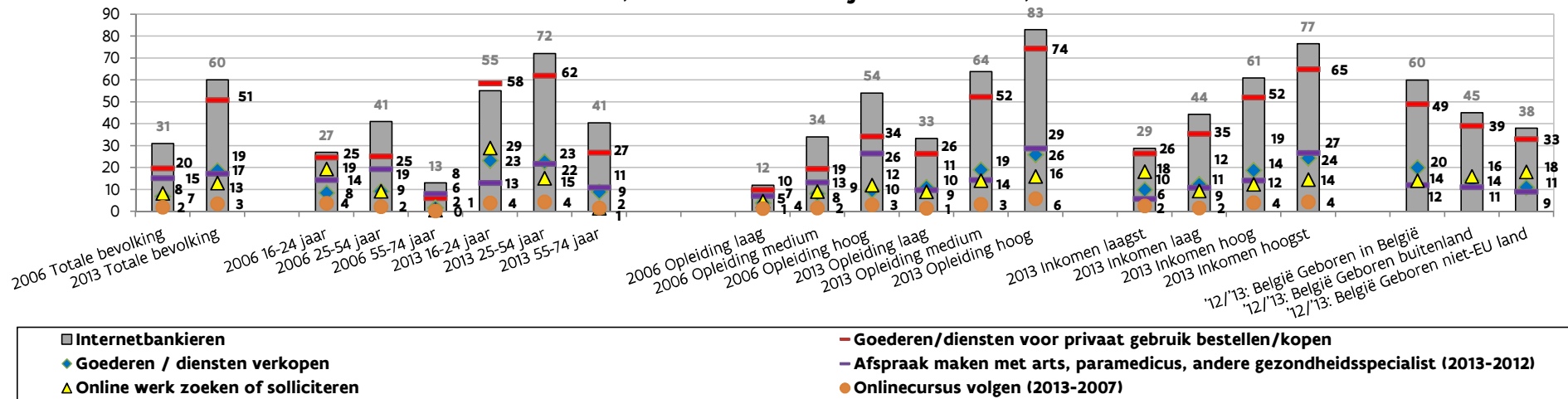
Ruimte Vlaams Gewest
Groep De doelgroepen voor de burgers zijn: 55-74-jarigen, laaggeschoolden, gezinnen met een laag inkomen, mensen geboren in het buitenland
Percentage Alle burgers van 16 tot 74 jaar uit de betreffende groep
Tijd 2006-2013, tenzij anders vermeld

Probleemoplossing naar doelgroep 1 - oplossen van technische problemen, Vlaams Gewest, van '06 tot '13 tenzij anders vermeld, in %

- Nieuwe hardware (bv. printer, modem) installeren
- Installeren nieuw besturingssysteem / vervangen oud besturingssysteem (2013-2011)
- ◆ Configuratieparameters softwareapplicaties (niet internetbrowseren) wijzigen of verifiëren (2013-2011)

Probleemoplossing naar doelgroep 2- identificeren van een behoefte en technologische antwoorden hierop, Vlaams Gewest, van '06 tot '13 tenzij anders vermeld, in %

Vaststellingen Zowel voor de technische vaardigheden als voor de toepassingen geldt dat de kans op gebruik groter wordt met de opleiding of het inkomen en ook groter is als men in België is geboren is dan wanneer men in het buitenland geboren is. Er is echter één uitzondering op deze regel: meer mensen met het laagste inkomen en meer mensen in het buitenland geboren zochten in het voorbije kwartaal online naar werk of solliceerden online dan de complementaire groepen. Dit kan te maken hebben met de grotere relevantie van deze onlineapplicatie voor deze personen in de zin dat ze vaker geen werk hebben. Voor de leeftijd geldt voor de technische vaardigheden dat meer personen deze hebben naarmate men jonger is. Voor de applicaties geldt dit maar voor zover de applicatie even relevant is voor de jongeren als voor de leeftijdsgroep van 25 tot 54 jaar, anders is er tussen deze twee groepen geen verschil of keert de richting van het verband om. Dat geldt voor het internetbankieren, de onlineaankopen of -verkopen, en voor het online maken van een afspraak met een arts, paramedicus, of gezondheidsprofessional. De kans dat ouderen van 55 tot 74 jaar de applicaties gebruiken, is in 2013 steeds kleiner dan de kans op gebruik in de twee andere leeftijdsgroepen.

Opmerkingen De ouderen zijn de personen van 55 tot 74 jaar, die afgezet kunnen worden tegenover de jongeren van 16 tot 24 jaar en de andere volwassenen van 25 tot 54 jaar. Het onderwijsniveau is gebaseerd op de internationaal erkende ISCED-indeling (International Standard Classification of Education). Laaggeschoolden zijn diegenen die ofwel geen diploma hebben ofwel ten hoogste een diploma van lager secundair onderwijs (eerste graad)(ISCED 0-2). Middengediplomeerden hebben als hoogste diploma een van hoger secundair of 'postsecundair' (niet hoger) onderwijs (ISCED 3-4). Hooggeschoolden hebben een diploma hoger onderwijs (ISCED 5-6). De mensen met een laag inkomen worden bepaald op basis van het gezinsinkomen. De groep met het laagste inkomen betreft in 2013 de personen uit huishoudens met een inkomen van 1.199 euro per maand of minder; de tweede groep de personen uit huishoudens met een inkomen tussen 1.200 en 1.899 euro per maand; de derde groep de personen uit huishoudens met een inkomen tussen 1.900 en 2.999 euro per maand; en de groep met het hoogste inkomen de personen uit huishoudens met 3.000 euro per maand of meer. Deze opdeling wordt sinds 2007 gebruikt, maar de cijfers van 2007 waren nog niet beschikbaar bij de opmaak van deze monitor. Deze zullen in de volgende monitor opgenomen worden. De mensen die in een ander land geboren zijn, worden in kaart gebracht via hun geboorteland: België, ander land, ander land buiten de EU. Voor het geboorteland gebruiken we de Belgische cijfers van de Eurostat-website omdat de gewestelijke cijfers pas sinds 2014 beschikbaar zijn.

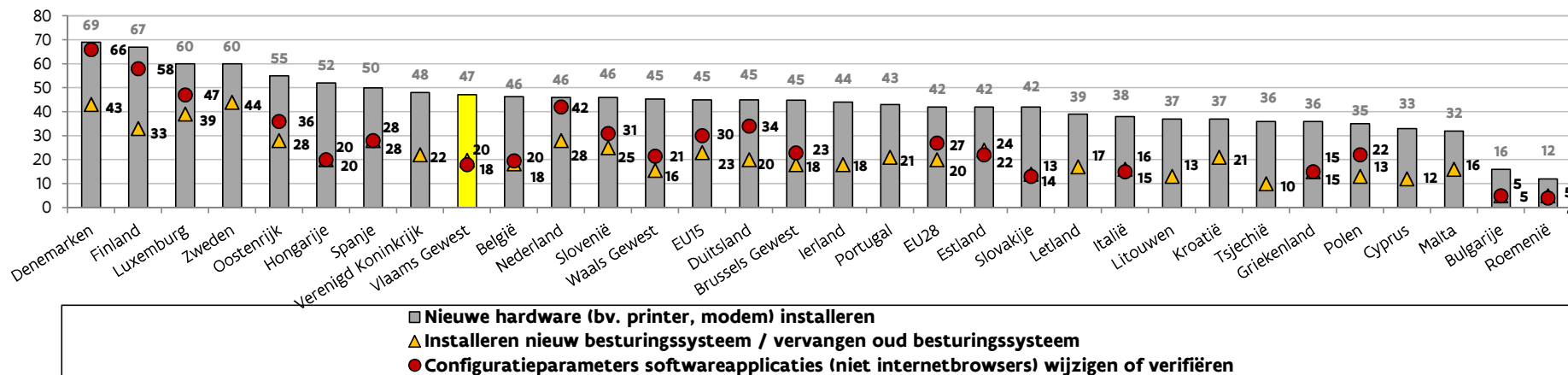
HUISHOUDENS 46

Probleemoplossing, internationale vergelijking

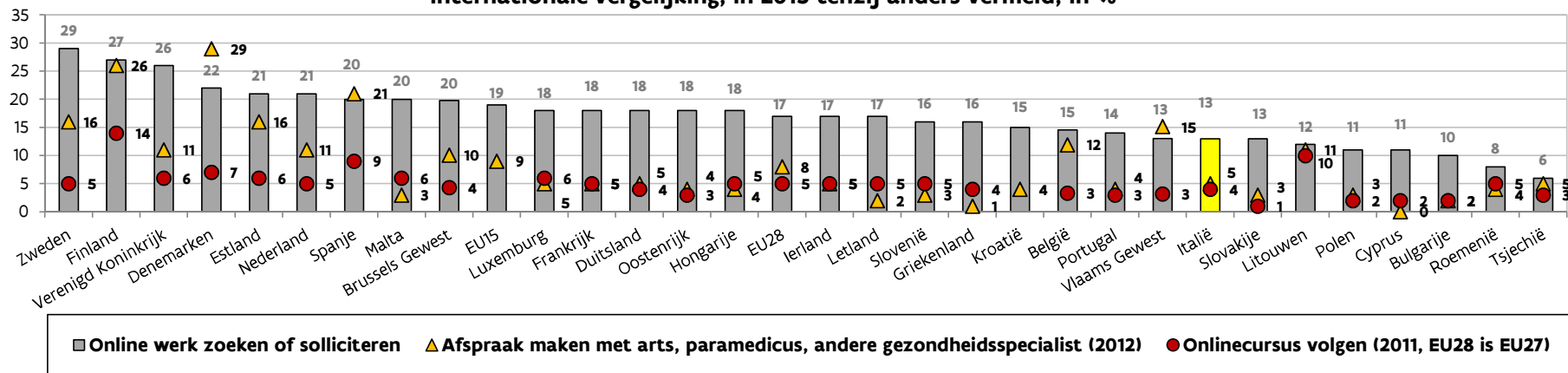
DIMENSIES

Ruimte EU28, Belgische gewesten
 Groep Burgers van 16 tot 74 jaar
 Percentage Totaal: alle burgers van 16 tot 74 jaar
 Tijd 2013, tenzij anders vermeld

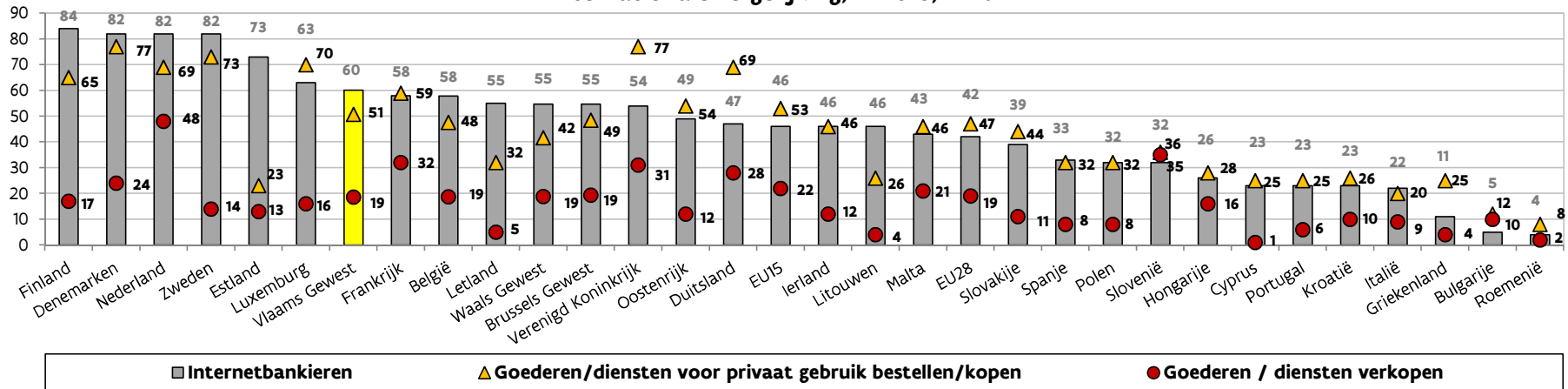
Probleemoplossing 1 - oplossen van technische problemen, internationale vergelijking, in 2012, in %

Probleemoplossing 2 - identificeren van een behoefte en technologische antwoorden hierop, internationale vergelijking, in 2013 tenzij anders vermeld, in %

Probleemoplossing 3 - identificeren van een behoefte en een technologische antwoorden hierop, internationale vergelijking, in 2013, in %

Vaststellingen Voor de technische vaardigheden in dit domein doet het Vlaamse Gewest het alleen voor het installeren van nieuwe hardware (printer, modem) ongeveer even goed dan de EU15 of de buurlanden. Voor de overige technische vaardigheden doet het Vlaamse Gewest het over het algemeen minder goed dan de EU15 of de buurlanden. Wat de toepassingen betreft, doet het Vlaamse Gewest het beter dan de EU15 of EU28 voor het internetbankieren en voor het online afspreken met een gezondheidsspecialist. Tegenover onze buurlanden maken veel Vlamingen online afspraken met gezondheidsprofessionals. Voor internetbankieren halen we eerder een gemiddelde positie binnen onze buurlanden. De overige toepassingen worden door weinig Vlamingen gebruikt tegenover het aandeel gebruikers in onze buurlanden of in de EU15.

HUISHOUDENS 47
Ontspanning
DIMENSIES
Ruimte EU28, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest

Tijd 2006-2013, tenzij anders vermeld

Meeteenheid Alle burgers van 16 tot 74 jaar

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium

FREQUENTIE

Sommige indicatoren jaarlijks, sommige minder frequent

Vragen

Enkel de relevante items worden vermeld: **2013.28**. Voor welke van de volgende activiteiten gebruikte u het internet om privéredenen tijdens de laatste drie maanden? U mag meerdere antwoorden omcirkelen. **Het vinden van informatie over goederen of diensten.** 8. Gebruik maken van onlinediensten in verband met reizen of reisgerelateerde logies. **Vrije tijd.** 28. Het downloaden van spelletjes of van hun updates; 29. Het spelen van spelletjes over het internet met anderen; 30. Het spelen van spelletjes via het internet, maar niet met anderen; 31. Het luisteren naar webradio; 32. Het online afspelen van muziek; 33. Het downloaden van muziek; 34. Het kijken naar webtelevisie; 35. Het online afspelen van beeld- of videomateriaal (bv. foto's, films); 36. Het downloaden van beeld- of videomateriaal (bv. foto's, films)

Definitie

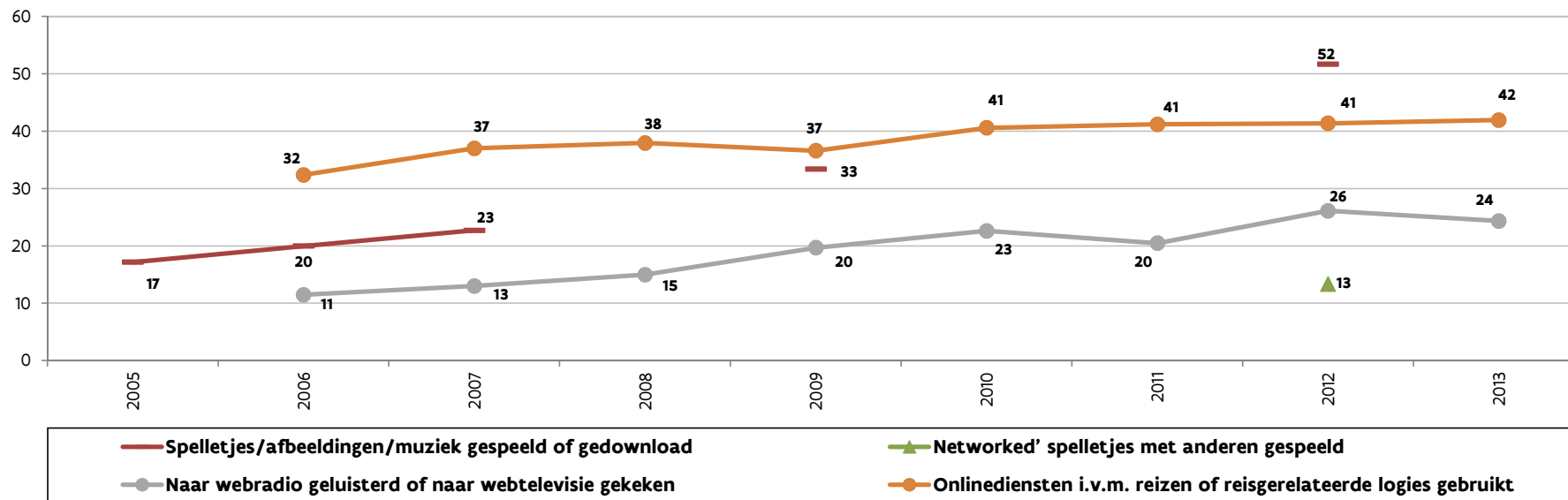
Spelletjes/afbeeldingen/muziek spelen of downloaden betreft de items 28, 29, 30, 32, 33, 35 en 36. Als men één van deze items heeft aangeduid, telt men mee voor de burgers die deze internetactiviteit uitvoerden. 'Networked' spelletjes met anderen spelen betreft alleen deze personen die item 29 hebben aangeduid. Naar webradio luisteren of naar webtelevisie kijken, dezen die item 31 en/of 34 hebben aangeduid. Onlinediensten i.v.m. reizen of reisgerelateerde logies betreft de burgers van 16 tot 74 jaar die hebben aangegeven dat ze gebruik hebben gemaakt van onlinediensten betreffende reizen of reisgerelateerde logies (item 8). Deze vragen worden maar gesteld voor zover de respondent in de voorbije drie maanden het internet gebruikt heeft. De indicatoren worden zo berekend dat de percentages al de burgers van 16 tot 74 jaar betreffen.

	Eurostat code	2013, tenzij anders vermeld bij de naam van de indicator									Jaar	Zie kolom 'jaar'	
		Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU28	EU15	Max.	Min.	Rang		Vlaams Gewest	Rang
% burgers van 16 tot 74 jaar, uitgevoerd in voorbije kwartaal													
Spelletjes/afbeeldingen/muziek gespeeld of gedownload (2012-2006)	i_iugm	52	53	48	51	35	37	58(FIN)	17(IER)	6(31)	2006	20	14-15(30)
Networked' spelletjes met anderen gespeeld (2012)	i_iugmnet	13	10	12	13	10	10	23(DEN)	6(IT)	5-10(31)	NB	NB	NB
Naar webradio geluisterd of naar webtelevisie gekeken (2012-2006, voor België 2013)	i_iuweb	26 (2013: 24)	31 (2013: 31)	26 (2013: 27)	27 (2013: 26)	33	34	63(ZWE)	21(IT, ROE)	26-29(31)	2006	11	14-17(29)
Onlinediensten i.v.m. reizen of reisgerelateerde logies gebruikt	i_iuhols	42	43	35	40	38	44	69(LUX)	11(ROE)	13(31)	2006	32	10(30)

Samenvatting Het aandeel gebruikers neemt toe over de jaren. In 2012 speelde of downloadde meer dan de helft van de Vlamingen spelletjes, afbeeldingen of muziek; en 13% speelde 'networked' spelletjes met anderen. Voor 24% van de Vlamingen was het web de toegang tot radio of televisie in 2013; en 42% gebruikte het internet voor reisgerelateerde diensten. Het aandeel gebruikers van deze ontspanningstoepassingen, stijgt over het algemeen met het opleidingsniveau en het inkomen en is kleiner naarmate men ouder is of als men in het buitenland geboren is. Alleen voor de reisgerelateerde toepassingen is het gebruik het grootst bij de 25- tot 54-jarigen. Verder heeft de opleiding weinig impact op de kans om 'networked' spelletjes met anderen te spelen. De spelgerelateerde toepassingen zijn sterk ingeburgerd in het Vlaamse Gewest: ze worden gebruikt door een groter aandeel Vlamingen dan EU-burgers (EU15 en EU28) en door minstens een even groot aandeel Vlamingen dan Duitsers, Luxemburgers, Fransen en Britten. Het online luisteren naar de radio of het online kijken naar televisie en de reisgerelateerde diensten worden door een kleiner aandeel Vlamingen dan EU15-burgers of dan burgers uit de buurlanden gebruikt. Wanneer Vlaanderen de Europese trend volgt, kunnen we vooral voor e-media in de volgende jaren nog een vrij sterke ontwikkeling verwachten.

HUISHOUDENS 48**Evolutie ontspanning****DIMENSIES**

Ruimte Vlaams Gewest
Groep Burgers van 16 tot 74 jaar
Percentage Totaal: alle burgers van 16 tot 74 jaar
Tijd 2005-2013

Ontspanning, Vlaams Gewest, 2005-2013, in %

Vaststellingen Het gebruik van de ontspanningstoepassingen neemt toe over de jaren. In 2012 speelde of downloadde meer dan de helft van de Vlamingen spelletjes, afbeeldingen of muziek; en 13% speelde 'networked' spelletjes met anderen. 24% van de Vlamingen luisterde naar de webradio of keek webtelevisie in 2013; en 42% gebruikte onlinediensten in verband met reizen of reisgerelateerde logies.

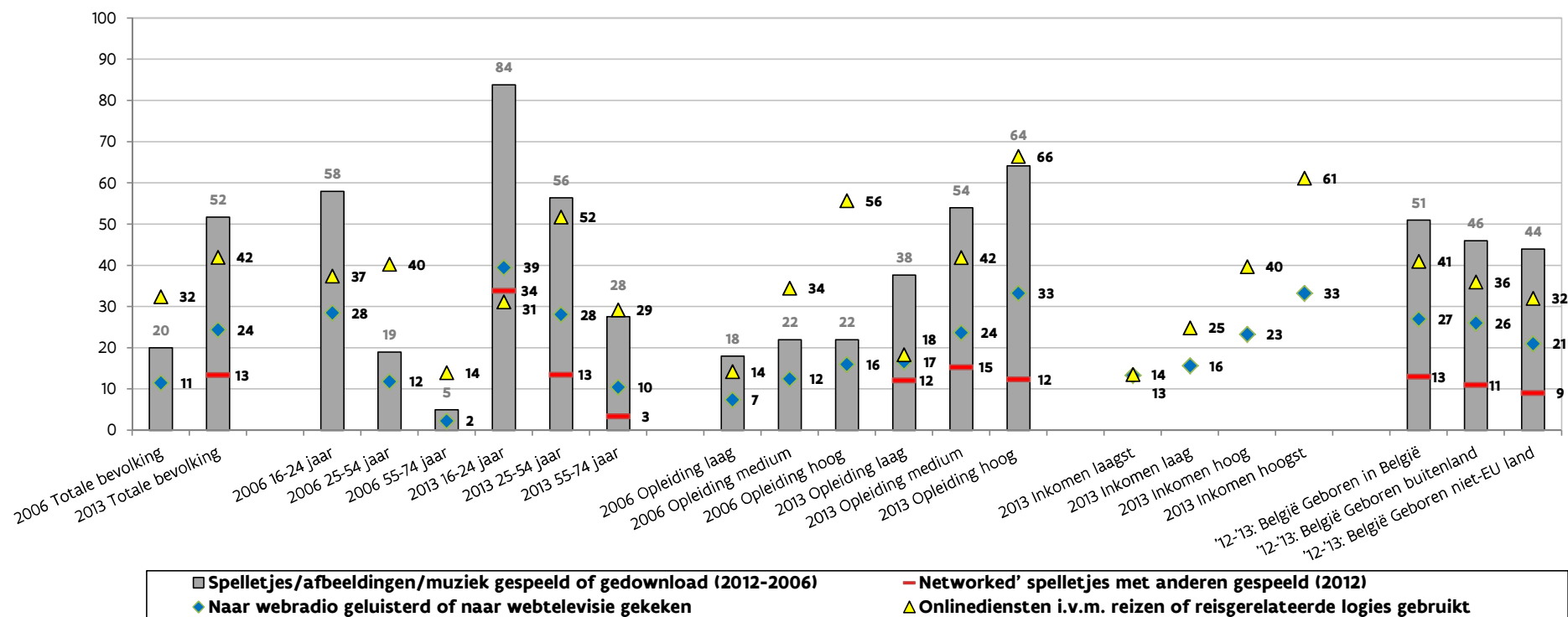
HUISHOUDENS 49

Evolutie ontspanning bij doelgroepen

DIMENSIES

Ruimte Vlaams Gewest
Groep De doelgroepen voor de burgers zijn: 55-74-jarigen, laaggeschoolden, gezinnen met een laag inkomen, mensen geboren in het buitenland
Percentage Alle burgers van 16 tot 74 jaar uit de betreffende groep
Tijd 2006-2013, tenzij anders vermeld

Ontspanning naar doelgroep, Vlaams Gewest, van 2006 tot 2013 tenzij anders vermeld, in %

Vaststellingen Het aandeel personen dat deze ontspanningstoepassingen gebruikte, stijgt met de opleiding en het inkomen en daalt met de leeftijd. Alleen voor de onlinediensten i.v.m. reizen of reisgerelateerde logies is het gebruik groter bij de 25- tot 54-jarigen dan bij de 16- tot 24-jarigen: deze toepassing kan minder relevant zijn voor jongeren omdat ze minder vaak reizen reserveren. Een kleiner aandeel van de ouderen dan van de 25- tot 54-jarigen reserveert reizen of reisgerelateerde logies via het internet. Verder heeft de opleiding weinig impact op de kans om 'networked' spelletjes met anderen te spelen. De aandelen zijn voor al de activiteiten in dit domein ook systematisch hoger bij de personen die in België geboren zijn dan bij degenen die in het buitenland geboren zijn. Het verschil is wel heel klein voor webradio en -televisie. Bij degenen die buiten de EU geboren zijn, zijn de aandelen van de gebruikers van deze activiteiten nog wat lager dan bij deze die in het buitenland geboren zijn.

Opmerkingen De ouderen zijn de personen van 55 tot 74 jaar, die afgezet kunnen worden tegenover de jongeren van 16 tot 24 jaar en de andere volwassenen van 25 tot 54 jaar. Het onderwijsniveau is gebaseerd op de internationaal erkende ISCED-indeling (International Standard Classification of Education). Laaggeschoolden zijn diegenen die ofwel geen diploma hebben ofwel ten hoogste een diploma van lager secundair onderwijs (eerste graad)(ISCED 0-2). Middengeschoolden hebben als hoogste diploma een van hoger secundair of 'postsecundair' (niet hoger) onderwijs (ISCED 3-4). Hooggeschoolden hebben een diploma hoger onderwijs (ISCED 5-6). De mensen met een laag inkomen worden bepaald op basis van het gezinsinkomen. De groep met het laagste inkomen betreft in 2013 de personen uit huishoudens met een inkomen van 1.199 euro per maand of minder; het tweede groep de personen uit huishoudens met een inkomen tussen 1.200 en 1.899 euro per maand; de derde groep de personen uit huishoudens met een inkomen tussen 1.900 en 2.999 euro per maand; en de groep met het hoogste inkomen de personen uit huishoudens met 3.000 euro per maand of meer. Deze opdeling wordt sinds 2007 gebruikt, maar de cijfers van 2007 waren nog niet beschikbaar bij de opmaak van deze monitor. Deze zullen in de volgende monitor opgenomen worden. De mensen die in een ander land geboren zijn, worden in kaart gebracht via hun geboorteland: België, ander land, ander land buiten de EU. Voor het geboorteland gebruiken we de Belgische cijfers van de Eurostat-website omdat de gewestelijke cijfers pas sinds 2014 beschikbaar zijn.

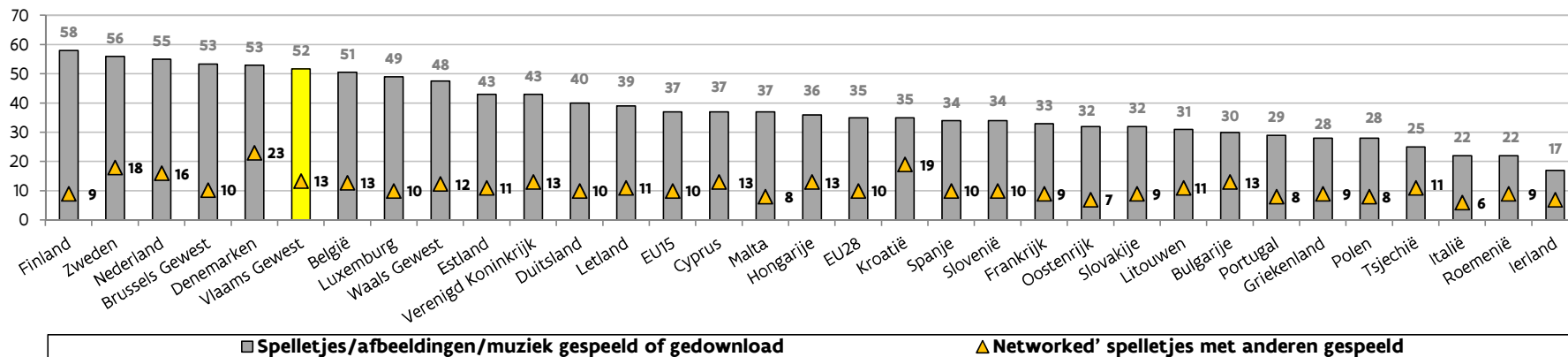
HUISHOUDENS 50

Ontspanning, internationale vergelijking

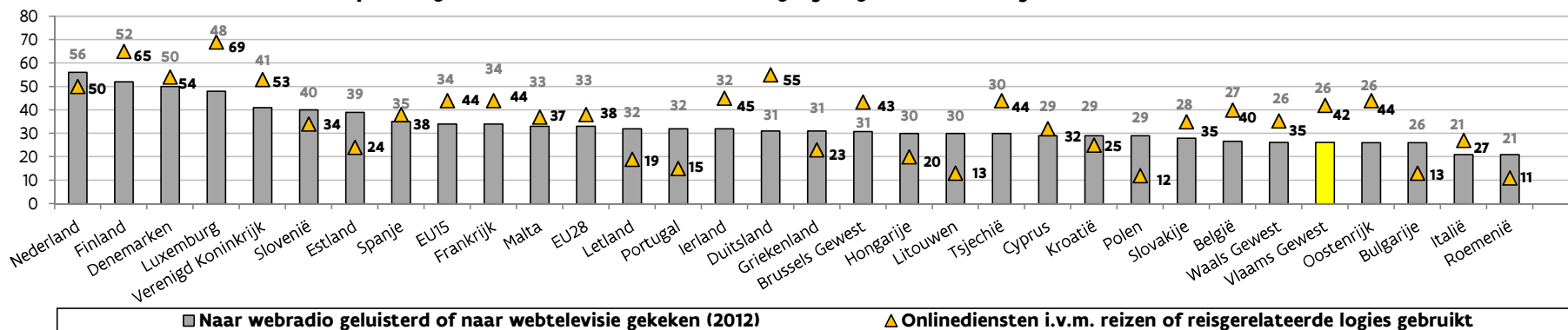
DIMENSIES

Ruimte EU28, Belgische gewesten
Groep Burgers van 16 tot 74 jaar
Percentage Totaal: alle burgers van 16 tot 74 jaar
Tijd 2013, tenzij anders vermeld

Ontspanning 1 - spelletjes, internationale vergelijking, in 2012, in %

Ontspanning 2 - andere, internationale vergelijking, in 2013 tenzij anders vermeld, in %

Vaststellingen Meer Vlamingen dan EU-burgers (EU15 en EU28) spelen 'networked' spelletjes, of spelen of downloaden spelletjes, afbeeldingen of muziek. Ook tegenover de buurlanden, uitgezonderd Nederland, zijn deze toepassingen beter of minstens even goed verspreid binnen het Vlaamse Gewest. De toepassingen 'naar webradio luisteren of naar webtelevisie kijken' en 'onlinediensten i.v.m. reizen of reisgerelateerde logies gebruiken' worden door een kleiner aandeel Vlamingen dan EU15-burgers of dan burgers uit de buurlanden gebruikt.

HUISHOUDENS 51**Doelgroepen samenvattend****DIMENSIES****Ruimte** Vlaams Gewest en/of België als de cijfers voor het Vlaamse Gewest niet beschikbaar zijn**Tijd** 2013, tenzij anders vermeld**Meeteenheid** (Huishoudens van) burgers van 16 tot 74 jaar**BRON**

Eurostat (epp.eurostat.ec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium

MEER INFORMATIE<http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/digital-agenda-scoreboard>**Verantwoording samenvatting**

Deze samenvatting werd bijkomend opgenomen op vraag van de stakeholders: 'Een extra troef zou bijvoorbeeld een samenvatting per doelgroep zijn. Bv. alle resultaten samengevat voor de gezinnen met de laagste inkomens of voor de ouderen. Dit is handig voor beleidsacties specifiek voor bepaalde doelgroepen en zal de leesbaarheid nog verhogen.'

Werkwijze

We zetten de statistieken over het geheel van de huishoudens of van de burgers af tegenover de statistieken van de bevolkingsgroepen. Wanneer het absolute verschil groter is dan of gelijk is aan 5 eenheden en dit in positieve zin, kleuren we de betreffende cel op de kruising van de indicator en de bevolkingsgroep groen. Wanneer het absolute verschil minstens 5 eenheden in negatieve zin is, kleuren we de betreffende cel op de kruising van de indicator en de bevolkingsgroep rood. Merk op dat het verschil tussen de bevolkingsgroepen over het algemeen meer uitgesproken zal zijn dan het verschil tussen een bevolkingsgroep en het gemiddelde voor de gehele bevolking.

Opmerking

Meer recente ontwikkelingen in het onderzoek van de digitale vaardigheden (o.a. Ilse Mariën, 2015*) wijzen er op dat het beleid zijn producten niet alleen zou moeten afstellen op wie niet of minder mee is, maar ook op degenen die voorlopers zijn met betrekking tot het ICT-gebruik. In die zin wijzigt de vraag van 'Hoe kunnen we iedereen bereiken met onze informatie?', naar 'Wat is de meest aangepaste wijze om eenieder te bereiken?'. Naast de inspanningen om tools te ontwikkelen die eenieder kan gebruiken, kunnen vanuit deze zienswijze ook meer geavanceerde producten zoals apps gewenst zijn voor de mensen die digitaal voorop lopen.

Noot

* Mariën, Ilse (2015) '8 profielen van digitale ongelijkheden'. Toelichting op de workshop Allemaal Radicaal Digitaal van het Agentschap Informatie Vlaanderen, Gent, 25 juni 2015.

HUISHOUDENS 52
Samenvatting: verschillen tussen types van huishoudens
DIMENSIES

Ruimte België, Belgische gewesten
Groep Huishoudens van burgers van 16 tot 74 jaar
Aantal Totaal en per doelgroep
Tijd 2013, tenzij anders vermeld

 Verschil $\geq$ 4,5

	Jaren	BEZIT			Jaren	DREMPELS					
		Computer	Internet	Breedband		Niet nodig	Vaardigheden	Kost verbinding	Kost materiaal	Elders toegang	Privacy / veiligheid
Totale bevolking	2013	84	83	81							
Totale bevolking	13-14	85	84	83	11-14	45	34	19	22	11	6
Zonder kinderen	2013	79	78	77							
Met kinderen	2013	97	96	93							
1-ouder	2013	88	87	85							
Zonder kinderen	13-14	81	80	79	11-14	48	35	17	21	10	6
Met kinderen	13-14	97	96	95	11-14	12	18	34	36	20	9
1-ouder	13-14	90	89	85	11-14	7	25	49	47	17	14
Inkomen laagst	2013	60	59	57	11-14	44	35	23	31	8	5
Inkomen laag	2013	73	70	68	11-14	49	34	16	18	11	6
Inkomen hoog	2013	90	90	88	11-14	41	31	17	16	15	7
Inkomen hoogst	2013	98	97	96	11-14	34	24	12	15	19	10

Vaststellingen

* Huishoudens zonder **kinderen** hebben een kleinere kans om ICT in huis te hebben dan het gemiddelde Vlaamse huishouden. Huishoudens met kinderen bezitten vaker ICT dan het gemiddelde Vlaamse huishouden, maar dat geldt niet of in mindere mate voor éénoudergezinnen. Wat de drempels betreft om deze ICT in huis te halen, zien we weinig verschil tussen de huishoudens zonder kinderen en het gemiddelde Vlaamse huishouden zonder internetaansluiting. Dit komt gedeeltelijk omdat het overgrote merendeel van de huisgezinnen zonder internetaansluiting deze zonder kinderen zijn. Het Vlaamse gemiddelde wordt voor de drempels dan ook sterk bepaald door de gezinnen zonder kinderen. Voor de gezinnen zonder kinderen en deze met kinderen verschilt het belang van de drempels. Wanneer men kinderen heeft, zijn 'het gepercipieerde nut' en de 'eigen vaardigheden' een kleinere belemmering in de aanschaf van ICT. De kosten zijn een grotere belemmering bij de huishoudens met kinderen, en deze drempels spelen nog sterker bij de éénoudergezinnen. Voor de éénoudergezinnen is de privacy en de veiligheid ook een belangrijker drempel.

* Het **inkomen** hangt sterk samen met de kans om ICT te bezitten: in huishoudens met een laag gezinsinkomen is deze kans kleiner dan in huishoudens met hogere inkomens. Wat de drempels betreft om deze ICT in huis te halen zien we weinig verschil tussen de huishoudens met een laag gezinsinkomen (laagst en laag) en het gemiddelde Vlaamse huishouden zonder internetaansluiting. Dit komt gedeeltelijk omdat het overgrote merendeel van de huishoudens zonder internetaansluiting deze uit de lage inkomenscategorieën zijn. Het Vlaamse gemiddelde voor de drempels wordt dan ook sterk bepaald door de gezinnen uit de lagere inkomenscategorieën. Toch zien we dat voor de laagste inkomenscategorie de kostprijs van ICT een sterkere belemmering is dan voor het gemiddelde Vlaamse huishouden zonder internetaansluiting. Voor de huishoudens met het hoogste gezinsinkomen speelt het elders hebben van toegang vaker een rol. De drempels betreffende het gepercipieerde nut, de kostprijs en de vaardigheden spelen er een kleinere rol dan gemiddeld in de huishoudens zonder internetaansluiting.

Opmerkingen De doelgroep zonder kinderen betreft al de gezinnen zonder kinderen jonger dan 16 jaar. De éénoudergezinnen zijn ook een aparte doelgroep. De vergelijkingsgroep betreft de gezinnen met kinderen jonger dan 16 jaar, inclusief de éénoudergezinnen. De éénoudergezinnen zijn huishoudens met juist één volwassene van minstens zestien jaar en ten minste één kind van jonger dan zestien jaar. Een éénoudergezin kan in die zin ook een grootouder, een tante of welke andere persoon van minstens 16 jaar met een kind jonger dan 16 jaar zijn. Het inkomen betreft het gemiddeld maandelijkse netto-inkomen van alle gezinsleden samen. De laagste inkomensgroep betreft sinds 2007 de huishoudens met een inkomen van 1.199 euro per maand of minder; de tweede laagste de huishoudens met een inkomen tussen 1.200 en 1.899 euro per maand; de derde groep de huishoudens met een inkomen tussen 1.900 en 2.999 euro per maand; en de hoogste inkomensgroep de huishoudens met 3.000 euro per maand of meer. Het is dus niet aangepast aan de gezinsgrootte en/of -samenstelling.

Toegang In de groep van éénoudergezinnen gaat het in steekproef voor het Vlaamse Gewest om 89 gezinnen in 2013. Gegeven dit kleine aantal in 2013, werd het gemiddelde percentage voor 2013 en 2014 berekend (174 gezinnen). Om de groepen met elkaar te kunnen vergelijken, berekenden we ook dit gemiddelde voor de gezinnen met en zonder kinderen.

Drempels -gezinstype In de groep van éénoudergezinnen zijn er in 2013 11 respondenten zonder internetaansluiting voor het Vlaamse Gewest. Van de gezinnen met kinderen zijn er in 2013 33 huishoudens zonder internetaansluiting. Gegeven deze kleine aantallen werd het gemiddelde berekend over de jaren 2011 tot en met 2014. Zo zijn de cijfers voor de gezinnen met kinderen berekend op basis van een steekproef van 144 huishoudens en deze voor de éénoudergezinnen op basis van een steekproef van 48 huishoudens. ADS - SB stelt een minimum van 150 eenheden voor, wat bijna bereikt wordt voor de gezinnen met kinderen maar niet voor de éénoudergezinnen. Hier is enige voorzichtigheid in de interpretatie aan te raden. De observatie dat "de kostprijs een belangrijkere drempel is bij gezinnen met kinderen dan bij deze zonder kinderen, en dat de kostprijs nog een hogere drempel is bij éénoudergezinnen" wordt in 10 van de 11 beschikbare jaren vastgesteld. De kans dat dat op toeval berust, is bijgevolg klein.

Drempels - inkomensklassen Omdat de meeste huishoudens uit de hoogste inkomenskwartielen een internetaansluiting hebben, is het aantal respondenten voor deze groepen laag (hoog gezinsinkomen 119 en hoogste gezinsinkomen 27 huishoudens zonder aansluiting in 2013). Gegeven dit kleine aantal is de betrouwbaarheid voor deze groepen laag. Hierom werd het gemiddelde berekend over 4 jaar. Voor de periode 2011 tot en met 2014 komen we respectievelijk voor de hoge en hoogste inkomensgroepen tot N-waarden gelijk aan 457 en 107. ADS-SB stelt een steekproefgrootte van minstens 150 personen voor wat we niet bereiken voor de groep met het hoogste inkomen. De gevonden cijfers voor de groep met het hoogste inkomen liggen nochtans in het verlengde van de trends die we over de inkomensgroepen vinden.

HUISHOUDENS 53**Samenvatting: verschillen tussen groepen van burgers****DIMENSIES**

Ruimte	België, Belgische gewesten
Groep	Burgers van 16 tot 74 jaar
Aantal	Totaal en per doelgroep
Tijd	2013, tenzij anders vermeld

Verschil $\geq 4,5$

slechter

beter

Vaststellingen

* **Leeftijd** De kans dat een oudere (55-74 jaar) tegenover de gemiddelde Vlaming (16-74 jaar) het internet gebruikt, is kleiner. Ze hebben meestal ook minder ICT-vaardigheden en de kans om het internet te gebruiken voor enkele toepassingen binnen de maatschappelijke participatie (informatie verwerven, communiceren, inhoudscreatie, probleemoplossing en ontspanning) is kleiner. Het omgekeerde is het geval voor jongeren (16-24 jaar). De toepassingen waarvoor de jongeren niet hoger scoren dan de gemiddelde burger horen minder tot hun leefwereld of worden voor de jongsten waarschijnlijk door de ouders uitgevoerd (info overheid, gezondheid, professionele netwerken, afspraak maken met arts en onlinediensten betreffende reizen). De leeftijdsgroep van 25 tot 54 jaar houdt meestal het midden tussen beide groepen, maar scoort ook voor heel wat indicatoren hoger dan de gemiddelde Vlaming.

* **Opleiding** De kans dat een persoon met een lage opleiding het internet gebruikt, is kleiner dan bij de gemiddelde Vlaming. Laag opgeleiden hebben meestal ook minder ICT-vaardigheden en de kans om het internet te gebruiken voor enkele toepassingen binnen de maatschappelijke participatie (informatie verwerven, communiceren, inhoudscreatie, probleemoplossing en ontspanning) is kleiner. Het omgekeerde is het geval voor de hoog opgeleiden. De mediumgroep sluit eerder aan bij de gemiddelde Vlaming voor de toepassingen en de vaardigheden, maar de kans op internetgebruik is er iets hoger dan bij de gemiddelde Vlaming.

* **Inkomen** De kans dat een persoon met een laag gezinsinkomen ('laag' en 'laagst') het internet gebruikt, is kleiner dan de overeenkomstige kans bij de gemiddelde Vlaming. De groepen met een laag gezinsinkomen hebben meestal ook minder ICT-vaardigheden en de kans om het internet te gebruiken voor enkele toepassingen binnen de maatschappelijke participatie (informatie verwerven, communiceren, inhoudscreatie, probleemoplossing en ontspanning) is kleiner. Het omgekeerde is het geval voor de groep met het hoogste gezinsinkomen. De groep met een hoog gezinsinkomen verschilt over het algemeen weinig van de gemiddelde Vlaming.

* **Herkomst** De kans dat een persoon geboren buiten de EU het internet gebruikt, is kleiner dan de overeenkomstige kans bij de gemiddelde Vlaming. Deze inwijkelingen hebben meestal ook minder ICT-vaardigheden en de kans om het internet te gebruiken voor enkele toepassingen binnen de maatschappelijke participatie (informatie verwerven, communiceren, inhoudscreatie, probleemoplossing en ontspanning) is kleiner. Via het internet telefoneren of video calls worden door hen nochtans meer gebruikt dan gemiddeld in Vlaanderen. Het is dan ook een zeer relevante toepassing voor deze doelgroep. De personen geboren in het buitenland doen het meestal minder goed dan de gemiddelde Vlaming, maar dit verschil is over het algemeen kleiner dan bij de personen geboren buiten de EU.

Opmerking 1 Bij veiligheid wordt gevraagd of men denkt (on-)voldoende internetvaardigheden te hebben om de eigen persoonlijke data of de eigen computer te beveiligen. Vreemd is dat digitaal achtergestelden niet alleen minder vaak aangeven voldoende vaardigheden te hebben (verwacht resultaat), maar ook minder vaak aangeven van onvoldoende vaardigheden te hebben (niet verwacht). Dat kan ermee te maken hebben dat deze mensen hun vaardigheden minder goed kunnen inschatten omdat ze minder vertrouwd zijn met deze materie. We hebben dit vreemde resultaat buiten beschouwing gelaten bij de samenvatting. Sommige internettoepassingen zijn nog niet zo sterk verspreid binnen de Vlaamse bevolking, bijvoorbeeld het creëren van websites of blogs. In dat geval kunnen er relatief sterke verschillen zijn tussen de bevolkingsgroepen zonder dat het verschil met het totaal van de burgers groter is dan de absolute waarde 5.

Opmerking 2 De ouderen zijn de personen van 55 tot 74 jaar, die afgezet kunnen worden tegenover de jongeren van 16 tot 24 jaar en de andere volwassenen van 25 tot 54 jaar. Het onderwijsniveau is gebaseerd op de internationaal erkende ISCED-indeling (International Standard Classification of Education). Laaggeschoolden zijn diegenen die ofwel geen diploma hebben ofwel ten hoogste een diploma van lager secundair onderwijs (eerste graad)(ISCED 0-2). Middengeschoolden hebben als hoogste diploma een van hoger secundair of 'postsecundair' (niet hoger) onderwijs (ISCED 3-4). Hooggeschoolden hebben een diploma hoger onderwijs (ISCED 5-6). De mensen met een laag inkomen worden bepaald op basis van het gezinsinkomen. De groep met het laagste inkomen betreft sinds 2007 de personen uit huishoudens met een inkomen van 1.199 euro per maand of minder; de tweede groep de personen uit huishoudens met een inkomen tussen 1.200 en 1.899 euro per maand; de derde groep de personen uit huishoudens met een inkomen tussen 1.900 en 2.999 euro per maand; en de groep met het hoogste inkomen de personen uit huishoudens met 3.000 euro per maand of meer. De mensen die in een ander land geboren zijn, worden in kaart gebracht via hun geboorteland: België, ander land, ander land buiten de EU. Voor het geboorteland gebruiken we de Belgische cijfers van de Eurostat-website omdat de gewestelijke cijfers pas sinds 2014 beschikbaar zijn.

	ALGEMEEN GEBRUIK						VAARDIGHEDEN					
	2013	2013	2013	2013	2013	2012	2012			2013		
	Internet-gebruik in voorbije jaar	Regelmatig internet-gebruik	Frequent internet-gebruik	Nooit internet-gebruik	Mobiel internet-gebruik via de computer	Toegang via handheld toestel en mobiel telefoon-netwerk	Computervaardigheden			Internetvaardigheden		
						Hoog	Medium	Laag	Hoog	Medium	Laag	
Totale bevolking Vlaams Gewest	85	83	71	13	23	17	27	27	19	14	40	31
Totale bevolking België	83	80	68	15	24	16	23	27	21	13	40	29
16-24 jaar	99	98	91	1	34	27	47	33	12	34	56	9
25-54 jaar	94	91	79	5	25	22	31	30	21	15	45	33
55-74 jaar	63	60	46	34	14	5	8	19	20	3	24	36
Opleiding laag	67	64	51	30	14	11	11	16	21	8	30	30
Opleiding medium	90	87	73	8	22	18	24	31	22	13	42	35
Opleiding hoog	98	96	90	2	34	24	47	34	14	22	49	26
Inkomen laagst	67	62	50	30	12	NB	7	17	19	10	25	30
Inkomen laag	72	68	55	26	16	NB	16	23	19	7	34	31
Inkomen hoog	87	84	72	12	21	NB	25	29	22	13	40	33
Inkomen hoogst	97	96	86	2	32	NB	41	30	17	20	48	28
België: Geboren in België	85	82	70	14	25	16	24	28	21	13	41	30
België: Geboren buitenland	74	72	61	22	20	16	16	22	21	11	38	26
België: Geboren niet-EU land	74	71	58	22	17	13	12	23	21	11	35	27

	INFORMATIE						COMMUNICATIE					
	2013	2013	2012	2012	2013	2013	2013	2013	2013	2013	2013	2013
	Info goederen / diensten	Info van overheid	Kranten / tijdschriften lezen/ downloaden	Bestanden of mappen kopiëren of verplaatsen	Informatie i.v.m. gezondheid	Wiki's raadplegen	E-mails versturen/ontvangen	Via het internet telefoneren / video calls	Eigen materiaal uploaden	Berichten posten in chatrooms, nieuws-groepen ...	Deelnemen aan sociale netwerken	Deelnemen aan professionele netwerken
Totale bevolking Vlaams Gewest	71	41	49	67	46	40	79	30	20	44	48	10
Totale bevolking België	67	41	43	65	43	37	76	31	18	45	47	9
16-24 jaar	77	44	61	88	38	57	92	49	39	85	86	10
25-54 jaar	80	48	55	76	52	45	88	32	22	49	54	14
55-74 jaar	51	27	31	40	37	23	57	19	8	15	18	3
Opleiding laag	47	20	27	42	30	22	57	23	14	32	35	2
Opleiding medium	75	39	48	70	46	38	84	28	19	45	50	6
Opleiding hoog	91	67	73	90	62	62	96	40	27	55	58	24
Inkomen laagst	43	25		43	28	22	57	20	13	31	35	3
Inkomen laag	57	28		52	36	27	65	22	16	32	36	6
Inkomen hoog	72	41		69	47	38	80	30	18	42	46	7
Inkomen hoogst	86	54		86	55	54	93	38	27	56	59	18
België: Geboren in België	68	42	44	67	44	38	78	29	21	45	48	9
België: Geboren buitenland	56	35	36	53	38	27	65	39	17	42	41	8
België: Geboren niet-EU land	51	31	29	52	33	21	62	37	16	40	40	7

	INHOUDSCREATIE					VEILIGHEID					
	2013 (België 2012)	2013 (België 2012)	2013 (België 2012)	2013 (België 2012)	2013 (België 2012)	2013 (België 2011)	2013 (België 2011)	2013 (België 2011)	2013 (België 2011)	2013	
	Informatie in document kopiëren /knippen /plakken	Rekenkun- dige (basis- formules gebruikt in rekenblad	Met presenta- tiessoft- ware presenta- ties gemaakt	Computer- program- ma in een gespeciali- seerde program- meertaal geschre- ven	Web- pagina gecreëerd (ooit)	Websites of blogs gecreëerd in voorbije kwartaal	Huidige internetvaardigheden				Veiligheids- instellin- gen internet- browsers gewijzigd
	voldoende om persoon- lijke data te bescher- men	onvoldoen- de om persoonlij- ke data te bescher- men	voldoende voor beveiliging eigen computer (virus-, computer- infecties)	onvoldoen- de voor beveiliging eigen computer (virus-, computer- infecties)							
Totale bevolking Vlaams Gewest	67	46	39	8	11	5	47	31	45	34	20
Totale bevolking België	61	40	35	9	10	6	45	27	47	27	15
16-24 jaar	92	68	75	17	20	9	77	18	64	28	30
25-54 jaar	75	53	43	10	13	6	50	37	49	40	24
55-74 jaar	40	23	14	2	2	1	27	27	29	26	8
Opleiding laag	42	22	22	4	5	3	33	25	34	26	9
Opleiding medium	69	45	35	7	9	4	48	33	46	37	18
Opleiding hoog	89	72	61	15	20	8	59	34	55	39	35
Inkomen laagst	42	23	19	6	6	3					11
Inkomen laag	48	30	25	5	7	4					13
Inkomen hoog	66	44	35	9	11	5					19
Inkomen hoogst	84	63	55	11	15	6					28
België: Geboren in België	63	42	36	9	11	6	45	27	47	28	16
België: Geboren buitenland	48	28	27	7	7	3	40	24	45	21	10
België: Geboren niet-EU land	45	25	24	5	5	2	38	23	42	20	8

	PROBLEEMOPLOSSING									ONTSPANNING			
	2013 (België 2012)	2013 (België 2012)	2013 (België 2012)	2013	2013	2013	2013 (België 2012)	2013	2013	2012	2012	2013 (België 2012)	2013
	Nieuwe hardware (bv. printer, modem) installeren	Installeren nieuw besturings- systeem / vervangen oud besturings- systeem	Configura- tieparame- ters software- applicaties (niet internet- browsers) wijzigen of verifiëren	Internet- bankieren	Goederen/ diensten voor privaat gebruik bestellen/ kopen	Goederen / diensten verkoop	Afspraak maken met arts, para- medicus, andere gezond- heids- specialist	Online werk zoeken of solliciteren	Online- cursus volgen	Spelletjes/ afbeeldin- gen/ muziek gespeeld of gedown- load	Networ- ked' spelletjes met anderen gespeeld	Naar webradio geluisterd of naar webtele- visie gekeken	Onlinedien- sten i.v.m. reizen of reisgere- lateerde logies gebruikt
Totale bevolking Vlaams Gewest	47	18	17	60	51	19	17	13	3	52	13	24	42
Totale bevolking België	46	18	20	58	48	19	12	15		51	13	27	40
16-24 jaar	63	28	26	55	58	23	13	29	4	84	34	39	31
25-54 jaar	53	22	21	72	62	23	22	15	4	56	13	28	52
55-74 jaar	27	8	6	41	27	9	11	1	2	28	3	10	29
Opleiding laag	29	10	7	33	26	11	10	9	1	38	12	17	18
Opleiding medium	49	18	16	64	52	19	14	14	3	54	15	24	42
Opleiding hoog	62	27	30	83	74	26	29	16	6	64	12	33	66
Inkomen laagst	27	10	8	29	26	10	6	18	2			13	14
Inkomen laag	33	13	11	44	35	12	11	9	2			16	25
Inkomen hoog	47	18	15	61	52	19	14	12	4			23	40
Inkomen hoogst	59	25	25	77	65	24	27	14	4			33	61
België: Geboren in België	48	19	20	60	49	20	12	14		51	13	27	41
België: Geboren buitenland	35	16	18	45	39	14	11	16		46	11	26	36
België: Geboren niet-EU land	33	15	18	38	33	11	9	18		44	9	21	32

HUISHOUDENS 54**Respons voor huishoudens en burgers in het totaal en per doelgroep****DIMENSIES****Ruimte** België, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest**Tijd** 2006-2014**Meeteenheid** (Huishoudens van) burgers van 16 tot 74 jaar**BRON**

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium

MEER INFORMATIEhttp://statbel.fgov.be/nl/statistieken/gegevensinzameling/enquetes/ICT_huishoudens/; <http://ec.europa.eu/eurostat/web/information-society/methodology>**Streefwaarde****Vanuit ADS - SB wordt voorgesteld uit te gaan van een (referentie)steekproefaantal van 150.****Verantwoording**

Bij statistiekinstellingen zoals ADS - SB of Eurostat worden meestal statistieken gepubliceerd zonder dat er statistische significantietoetsen gebeuren of zonder dat er betrouwbaarheidsintervallen gepubliceerd worden. Hierbij is geweten dat hoe groter de steekproefgrootte is, hoe betrouwbaarder over het algemeen de statistiek zal zijn. Opdat de cijfers niet te sterk onderhevig zouden zijn aan het willekeurige van de steekproef, gaat men uit van een voldoende grote steekproef om de kans op toevallige afwijkende resultaten te verkleinen. ADS - SB stelt hierom voor geen cijfers te publiceren waarvoor de onderliggende (referentie)steekproefaantallen kleiner zijn dan 150. Wanneer we een statistiek geven voor een steekproef met minder dan 150 eenheden, wordt dit duidelijk vermeld. Soms wordt de statistiek over verschillende jaren berekend om een voldoende betrouwbaarheid te verkrijgen.

HUISHOUDENS 55**Aantal huishoudens in het totaal en per doelgroep****DIMENSIES**

Ruimte België, Belgische gewesten
Groep Huishoudens van burgers van 16 tot 74 jaar
Aantal Totaal en per doelgroep
Tijd 2006 - 2014

Voor het totaal van de huishoudens

	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
Aantal huishoudens België	6.012	6.350	6.065	5.989	6.160	6.431	9.992	10.404	10.659
Aantal huishoudens Brussel	638	634	518	673	626	597	1.269	1.552	1.499
Aantal huishoudens Vlaanderen	3.312	3.514	3.313	3.501	3.682	3.533	4.909	5.047	4.892
Aantal huishoudens Wallonië	2.062	2.202	2.234	1.815	1.852	2.301	3.814	3.805	4.268

Doelgroepen Vlaams Gewest

	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
Zonder kinderen	2.486	2.610	2.490	2.583	2.719	2.627	3.544	3.605	3.503
Met kinderen	826	904	823	918	963	906	1.365	1.442	1.389
Eenoudergezin	85	89	94	91	85	107	155	149	147
Inkomen laagst	360	404	431	471	559	511	1.113	1.033	1.919
Inkomen laag	881	944	867	958	1.043	966	1.244	1.373	1.070
Inkomen hoog	1.013	1.102	1.049	1.081	1.120	971	1.382	1.451	603
Inkomen hoogst	1.058	1.064	966	991	960	801	1.170	1.190	1.300

Vaststellingen De betrouwbaarheid over het totaal van de huishoudens is zowel voor de gewesten als voor België in zijn geheel in orde. Binnen deze monitor gebruiken we voor de doelgroepen alleen de cijfers voor het Vlaamse Gewest. Ook daar is het aantal huishoudens voor de meeste doelgroepen, uitgezonderd de éénoudergezinnen, in orde. Daarom werd voor de éénoudergezinnen het gemiddelde berekend over de jaren 2013 en 2014.

HUISHOUDENS 56
Aantal huishoudens in het totaal en per doelgroep bij de huishoudens zonder internetaansluiting
DIMENSIES

Ruimte België, Belgische gewesten
Groep Huishoudens van burgers van 16 tot 74 jaar zonder internetaansluiting
Aantal Totaal en per doelgroep
Tijd 2006 - 2014

Totaal van de huishoudens

	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
Aantal huishoudens België	1.024	1.251	1240	1.270	1.541	1.984	3.637	4.044	4.859
Aantal huishoudens Brussel	120	138	94	154	179	202	483	636	718
Aantal huishoudens Vlaanderen	465	613	620	680	794	944	1.523	1.706	1.930
Aantal huishoudens Wallonië	439	500	526	436	568	838	1.631	1.702	2.211

Doelgroepen Vlaams Gewest

	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	'11-'14	'06-'09	'07-'08-'10
Zonder kinderen	444	580	582	628	747	870	1.362	1.493	1.661	2.234	5.386	
Met kinderen	21	33	38	52	47	74	161	213	269	144	717	
Eenoudergezin	8	11	14	15	8	20	42	41	60	48	163	
Inkomen laagst	144	166	212	226	289	334	590	603	1.224	748		1.482
Inkomen laag	211	301	256	298	347	386	562	617	335	1.066		1.526
Inkomen hoog	89	119	127	122	120	173	283	332	114	457		735
Inkomen hoogst	21	27	25	34	38	51	88	154	257	107		280

Vaststellingen De drempels worden onderzocht in de huishoudens die geen internetaansluiting hebben. Voor het geheel van de huishoudens wordt de referentiesteekproefgrootte bereikt voor België en voor het Vlaamse en het Waalse Gewest, maar niet voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Hierom werd voor dit gewest het gemiddelde percentage berekend voor 2013 en 2014. Binnen deze monitor gebruiken we voor de doelgroepen alleen de cijfers voor het Vlaamse Gewest. Omdat bepaalde doelgroepen een zeer groot percentage huishoudens met een internetaansluiting hebben en omdat sommige doelgroepen zowieso redelijk kleine groepen zijn, is het aantal huishoudens per doelgroep vaak te klein (<150). Om de betrouwbaarheid te verhogen werd een gemiddelde berekend over verschillende jaren (2011-2014). Maar ook dan bereiken we niet in elke doelgroep 150 eenheden.

HUISHOUDENS 57**Aantal burgers in het totaal en per doelgroep****DIMENSIES****Ruimte
Groep
Aantal
Tijd**België, Belgische gewesten
Burgers van 16 tot 74 jaar
Totaal en per doelgroep
2006 - 2014**Totaal van de burgers**

	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
Aantal burgers België	6.012	6.350	6.065	5.989	6.160	6.431	9.992	10.404	10.659
Aantal burgers Brussel	638	634	518	673	626	597	1.269	1.552	1.499
Aantal burgers Vlaanderen	3.312	3.514	3.313	3.501	3.682	3.533	4.909	5.047	4.892
Aantal burgers Wallonië	2.062	2.202	2.234	1.815	1.852	2.301	3.814	3.805	4.268

Doelgroepen Vlaams Gewest

	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
16-24 jaar	246	247	267	287	291	288	432	420	416
25-54 jaar	1.717	1.855	1.757	1.871	1.998	1.944	2.744	2.863	2.863
55-74 jaar	1.349	1.412	1.289	1.343	1.393	1.301	1.733	1.764	1.613
Opleiding laag	937	1.076	1.106	1.091	1.230	1.256	1.672	1.881	1.918
Opleiding medium	1.226	1.323	1.186	1.344	1.343	1.267	1.866	1.829	1.680
Opleiding hoog	1.149	1.115	1.021	1.066	1.095	1.010	1.371	1.337	1.294
Inkomen laagst	360	404	431	471	559	511	1.113		
Inkomen laag	881	944	867	958	1.043	966	1.244		
Inkomen hoog	1.013	1.102	1.049	1.081	1.120	971	1.382		
Inkomen hoogst	1.058	1.064	966	991	960	801	1.170		

Doelgroepen België

	2014	2013	2012	2011
Geboren in België	5.207	5.478	5.262	5.229
Geboren in het buitenland	797	870	803	760
Geboren in een niet-EU land	375	431	400	378

Vaststellingen De betrouwbaarheid over het totaal van de burgers is zowel voor de gewesten als voor België in zijn geheel in orde. Binnen deze monitor gebruiken we voor de doelgroepen alleen de cijfers voor het Vlaamse Gewest, uitgezonderd voor de herkomst waar de cijfers van België gebruikt worden. Het aantal burgers in de referentiesteekproef is voor al de doelgroepen voldoende groot.

Afkortingen landen

BE	België	IER	Ierland	POR	Portugal
BR	Brussels Hoofdstedelijk Gewest	IT	Italië	ROE	Roemenië
BUL	Bulgarije	KRO	Kroatië	SLOVA	Slovakije
CYP	Cyprus	LET	Letland	SLOVE	Slovenië
DEN	Denemarken	LIT	Litouwen	SPA	Spanje
DUI	Duitsland	LUX	Groot-Hertogdom-Luxemburg	TSJ	Tsjechië
EST	Estland	MAC	Macedonië	VG	Vlaams Gewest
FIN	Finland	MAL	Malta	VK	Verenigd Koninkrijk
FR	Frankrijk	NED	Nederland	WG	Waals Gewest
GRI	Griekenland	OOS	Oostenrijk	ZWE	Zweden
HON	Hongarije	POL	Polen		

ICT-monitor 2015 ICT-moni
2015 ICT-monitor ICT-monito
monitor 2015 burgers ICT-m